125 GODINA TRADICIJE

DANAS PRILOG

ČITAJ NOVI LIST 0-24
SKENIRAJ ZA VIŠE VIJESTI BEZ PRESTANKA!

NEDJELJNI
NOVI LIST
www.novilist.hr

NEDJELJA / RIJEKA / 23. STUDENOGA 2025. / BROJ 25.828 / GODINA LXXIX
CIJENA 1,79 EURA

VRIJEME
DHMZ www.meteo.hr

DANAS
max. 6
min. 0

SUTRA
max. 11
min. 8

Magdalena Lupi Alvir

Riječke lutke priželjkuju novi dom

Str. » 6. i 7.

DEAN MICULINIĆ

Zlatan Zuhrić Zuhra

Nisu Bosanci i Srbi duhovitiji, nego se Hrvati ne znaju šaliti na vlastiti račun

Str. » 16. i 17.

DAVOR KOVAČEVIĆ

Ana Debelić

Vrijeme je za obitelj

Str. » 14. i 15.

MARKO HORVAT

Bijeli na Rujevici s 5:0 deklasirali Hajduk

Kakva utakmica Tonija Fruka!

Str. » 34. i 35.

3 gola u samo 32 minute

Rekordnoj pobjedi Rijeke u povijesti Jadranskih derbija golovima su kumovali i Samuele Vignato te Luka Menalo

MARKO GRACIN

Rijeka se oprašta od Marije Ušljebrke

Marin osmijeh zauvijek ostaje na placi

Str. » 8. i 9.

Ornella Vanoni

Odlazak dive talijanske kancone

Str. » 5.

FACEBOOK

Nacionalni programi razvoja palijative

Palijativnu skrb godišnje treba od 20 do 40 tisuća osoba, ostvari je manje od pola

ZAGREB Svake godine između 20 i 40 tisuća ljudi treba neki oblik palijativne skrbi, a manje od polovine ga dobije. Prema Mreži javne zdravstvene službe u idućoj godini bi trebalo doći do povećanje stacionarnih palijativnih postelja, te biti usvojen novi Nacionalnog programa razvoja palijative. U Hrvatskoj postoje opća i specijalistička palijativna skrb. Opću provode liječnici obiteljske medicine i patronažne sestre, dok specijalističku pružaju koordinator i mobilni timovi s liječnicima i medicinskim sestrama ili ustanove s palijativnim odjelima.

- Mreža iz 2024. omogućila je bolnicama da udvostruče broj palijativnih kreveta, s oko 350 na više od 730, no stvarni kapaciteti i dalje su ograničeni, rekla je Hini ravnateljica Uprave za zdravstvenu zaštitu pri Ministarstvu zdravstva Ivana Portolan Pajić. Jaz između predviđenog i stvarnog stanja Mreža predviđa 130 palijativnih postelja i 73 mobilna tima, ali ih je zasad ugovoreno 63, odnosno 46. Najviše pacijenata zbrinjava bolnica u Novom Marofu, u sklopu Opće bolnice Varaždin.

Jedan hospicij

Prema Europskom udruženju za palijativnu skrb, procjena potreba za nekim oblikom palijativne skrbi obuhvaća između 50 i 89 posto svih umirućih pacijenata, dok specijalističku palijativnu skrb u posljednjih godinu dana njihova života treba najmanje 20 posto pacijenata oboljelih od tumora i oko pet posto neonkoloških pacijenata, kaže Portolan Pajić. Koristeći metodu uzroka smrti ili procjenu prema udjelu stanovništva, navela je da palijativnu skrb godišnje u Hrvatskoj treba između 20 i 40 tisuća osoba. - Pomoć stvarno dobije oko 10 do 15 tisuća pacijenata, dok oko 20 tisuća, ostaje izvan sustava i oslanja se na obitelj, kućne liječnike ili domove za starije.

U Hrvatskoj trenutačno djeluje samo jedan hospicij - »Marija Krucifiksa Kozulić« u Rijeci, s 14 palijativnih postelja. Uz njega, u stacionarima domova zdravlja ugovorene su ukupno 63 postelje, najviše u Splitsko-dalmatinskoj županiji 44 (uključujući šest dječjih), zatim u Istarskoj 16 i Primorsko-goranskoj tri, što znači da je sada dostupno 77 palijativnih postelja.

- Nova Mreža javne zdravstvene službe predviđa povećanje broja palijativnih postelja u stacionarima domova zdravlja na 130 postelja. To uključuje i ugovaranje palijativnih postelja u domovima zdravlja koji do sada nisu imali palijativne postelje u stacionarima te će tako krajem ove ili najkasnije u prvom kvartalu 2026. godine biti ugovoreno 20 palijativnih postelja u stacionaru Doma zdravlja Zadarske županije, a predviđeno je i ugovaranje 14 palijativnih postelja u Ustanovi za palijativnu skrb Hospicij »Blaženi Miroslav Bulešić« u Istri, navodi Portolan Pajić.

Ključna poboljšanja

Ističe da će Vlada sufinancirati izgradnju palijativnih centara u OB Čakovec i u OB Koprivnici.

- U Koprivnici je predviđeno 30 palijativnih postelja, a u Čakovcu 25. To su dva palijativna centra koja se počinju graditi sljedeće godine. Najavljen je i palijativni centar u Virovitičko podravskoj županiji, dodala je.

U tijeku je i izrada novog Nacionalnog programa razvoja palijative, čije je usvajanje planirano do prvog kvartala iduće godine. Ključna poboljšanja uključivat će bolju koordinaciju i integraciju svih razina skrbi, ubrzanje razvoja informatičkog sustava, standardizaciju protokola i smjernica te uspostavu nacionalnog registra palijativnih bolesnika. Jasnije će se definirati uloga volontera, neformalnih njegovatelja i organizacija civilnog društva u sustavu palijative. Veliki izazov ostaje medicinski kadar - povećanje koeficijenata donekle je smanjilo odlazak liječnika specijalista, no medicinske sestre i dalje odlaze.

- Palijativna skrb je zahtjevna i emocionalno teška, a za poboljšanje je nužno osigurati bolje uvjete rada, edukaciju i poticaje lokalne samouprave, kaže Portolan Pajić. (K. GAĆARIĆ/Hina)

LUKA JELIČIĆ

7 milijardi eura ulaganja i tisuće radnih mjesta ugrožava odgoda Akcijskog plana

ISTOCK

Idealne za grijanje i hlađenje

Dizalice topline iznimno su učinkovit proizvod na tržištu, a namijenjene su grijanju, hlađenju prostora i pripremi potrošne tople vode pri čemu za svoj rad koriste beskonačno raspoložive besplatne obnovljive izvore energije – toplinsku energiju iz zraka, tla ili vode. Idealan su izbor za grijanje i hlađenje prostora te grijanje potrošne vode uz veću energetsku učinkovitost i manju emisiju stakleničkih plinova.

KORAK UNATRAG Energetska politika Europske unije u preokretu

Bruxelles odustao od Akcijskog plana za dizalice topline

Nakon kašnjenja, kritika industrije i pada prodaje diljem Unije, Europska komisija Akcijski plan za dizalice topline sada namjerava ugraditi u Akcijski plan za elektrifikaciju te u Strategiju za grijanje i hlađenje, a Komisija to naziva »strateškim preusmjeravanjem«

Dražen KATALINIĆ

ZAGREB Europska komisija službeno je odustala od Akcijskog plana za dizalice topline. Obavijest je na službenim internetskim stranicama objavljena 28. listopada, a u njoj se navodi: »Neaktivna. Od inicijative se odustalo. Povratne informacije dane u prošlosti ostaju dostupne za buduću upotrebu, ali planirane mogućnosti davanja povratnih informacija više neće biti dostupne«. Informacija je objavljena nakon što je od lipnja do kolovoza 2023. provedeno i zaključeno javno savjetovanje o toj inicijativi, a Akcijski plan trebao je biti donesen još početkom godine.

Akcijski plan za dizalice topline, predstavljen 2023. godine, trebao je sadržavati konkretne mjere kojima bi se značajno ubrala primjena dizalica topline, uključujući pojednostavljivanje postupaka odobravanja, obuku instalatera i programe sufinanciranja ugradnje. Europska komisija Akcijski plan za dizalice topline sada namjerava ugraditi u Akcijski plan za elektrifikaciju te u Strategiju za grijanje i hlađenje, a Komisija to naziva »strateškim preusmjeravanjem«.

Kašnjenje i kritike

Pretpostavlja se da je Komisija odustala od Akcijskog plana za dizalice topline jer je kasnila s njegovim donošenjem zbog čega je trpjela kritike. Još početkom 2024. godine je skupina od 19 njemačkih organizacija, uključujući industrijska udruženja, nevladine organizacije i potrošačke udruge, pozvala predsjednicu EK-a Ursulu von der Leyen na hitnu objavu Akcijskog plana. Nakon toga su tvrtke iz industrije dizalica topline, njih ukupno 61 okupljene u Europskom udruženju za dizalice topline (EHPA), upozorile da bi odgađanje Akcijskog plana moglo ugroziti ulaganja od 7 milijardi eura u ovom sektoru i radna mjesta, s obzirom na to da ovaj sektor diljem Europe zapošljava više od 160 tisuća radnika, a Komisiju su zbog odgađanja inicijative okrivile i za pad prodaje dizalica topline u mnogim članicama Europske unije, navodi njemački portal CCI.Dialog. U Udruzi njemačkih stručnjaka za hlađenje i klimatizaciju (VDKF) odustajanje od Akcijskog plana za dizalice topline nazvali su korakom unatrag i pitaju se mogu li nove strategije imati utjecaj kao namjenski akcijski plan. Također se smatra da je Komisija odustala od dizalica topline nakon što je u Njemačkoj došlo do političkog sukoba oko toga hoće li dizalice topline biti obavezne ili ne.

NEUTRALNOST I NEOVISNOST

Za Akcijski plan za dizalice topline u Komisiji su govorili da je neohodan za europsku klimatsku neutralnost i energetsku neovisnost, a namjera je bila masovna primjena dizalica topline u EU

U prošloj je godini došlo do pada prodaje dizalica topline u EU za čak 47 posto u odnosu na 2023., dijelom i zbog pada cijena plina koje su dizalice topline učinile manje atraktivnima.

Čista energija

Za Akcijski plan za dizalice topline, koji je predviđao upotrebu učinkovitih dizalica topline u zgradama, industriji i lokalnim toplinskim mrežama u cilju smanjenje emisija stakleničkih plinova, u Komisiji su govorili da je neophodan za europsku klimatsku neutralnost i energetsku neovisnost, a namjera je bila masovna primjena dizalica topline u EU. Prema procjeni Međunarodne agencije za energiju (IEA), dizalice topline trebale bi toplinskom energijom opskrbljivati najmanje dvije trećine kućanstava.

»Omogućujući odmak od grijanja i hlađenja na fosilna goriva, dizalice topline ključne su za prijelaz na čistu energiju i za postizanje ugljične neutralnosti u građevinskom sektoru u skladu s ciljevima postavljenima u Europskom zelenom dogovoru i planu REPowerEU«, isticali su u Bruxellesu u lipnju 2023. kada je inicijativa puštena u javno savjetovanje, a konzultacije su trebale uključivati komunikaciju sa svim zainteresiranim skupinama i stjecanje potrebnog obrazovanja za primjenu dizalica topline te načine (su)financiranja.

Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost je krajem 2023. u okviru uvjeta i kriterija za sufinanciranje energetske obnove kuća objavio i 10 milijuna eura vrijedan javni poziv za zamjenu zastarjelih peći na drva s obnovljivim sustavima grijanja u višestambenim zgradama uz sufinanciranje do 80 posto, ali samo za gradove Slavonski Brod, Sisak i Kutinu, dok se za ostatak Hrvatske javni poziv za dizalice topline očekuje u idućoj godini u okviru javnog poziva za energetsku obnovu obiteljskih kuća. U ovoj godini nije bilo natječaja za subvencije za dizalice topline jer su sredstva iscrpljena za sufinanciranje solarnih panela ili električnih automobila, a s obzirom na odustajanje Europske komisije od akcijskog plana za dizalice topline, moguće je da se novi natječaj neće ni raspisivati.

REUTERS

COP30: KOMPROMISAN SPORAZUM KOJI NE SPOMINJE FOSILNA GORIVA

Vlade svijeta u subotu su dogovorile kompromisan klimatski sporazum na samitu COP30 u Brazilu, koji će pojačati financiranje za siromašne nacije koje se nose s globalnim zatopljenjem, no bez spominjanja fosilnih goriva koja ga uzrokuju. Subotnji sporazum također pokreće postupak kako bi klimatska tijela mogla preispitati kako uskladiti međunarodnu trgovinu s klimatskim djelovanjem, prema tekstu sporazuma, uslijed zabrinutosti da rastuće trgovinske barijere ograničavaju usvajanje čiste tehnologije. Europska unija zalagala se da se u službeni sporazum uključi odredba o odmaku od fosilnih goriva, no naišla je na snažan otpor Arapske skupine, uključujući i najvećeg izvoznika nafte Saudijske Arabije. (Hina)

ORKANSKA BURA Naleti vjetra izazivali niz problema na Kvarneru, ali i cijeloj Hrvatskoj

Talijanka ozlijeđena u prevrtanju kampera kod Krčkog mosta

RIJEKA ›› Orkanska bura koja je jučer zahvatila cijeli Kvarner izazvala je niz problema u prometu, a najdramatičniji incident dogodio se u subotu poslijepodne kod Krčkog mosta, gdje je snažan nalet vjetra prevrnuo kamper s dvoje talijanskih državljana. U nesreći je ozlijeđena žena te je hitno prevezena u riječku bolnicu, potvrđeno je iz Policijske uprave primorsko-goranske.

Prema informacijama policije, talijanski par se zaustavio na parkiralištu na krčkoj strani mosta čekajući da se bura smiri. No iznenadni ekstremni udar vjetra prevrnuo je vozilo na bok i ozlijedio putnicu. Muškarac nije ozlijeđen, naveli su iz policije.

Udari vjetra

Snimke s terena i svjedočanstva pokazuju koliko je bura bila snažna – udari su na trenutke dosezali i 150 kilometara na sat, potvrdili su iz gradske komunalne tvrtke Rijeka plus. Udari vjetra rušili su i čupali prometne znakove, a kontejneri su letjeli ulicama. Jaka bura odnijela je na cestu D403 montažni šator. Potvrdili su to i iz Rijeka plusa, navodeći da je došlo do izvanredne situacije izazvane snažnim udarima vjetra - adventski šator koji je bio postavljen pored ulaza u ZTC je nošen jakim vjetrom doletio na samu prometnicu, koja je potom zatvorena iz sigurnosnih razloga.

U Čandekovoj ulici došlo je pak do rušenja reklamnog panoa pri čemu je nastala materijalna šteta na dva vozila. Lokacija je osigurana kao upozorenje vozačima koji tuda prolaze.

- Ophodarska služba upravo u trenucima dok je većina nas u svojim kućama, na toplome, osigurava nesmetano prometovanje. Cijelo je vrijeme na terenu, uklanja i sanira sve što ugrožava promet, u suradnji i kontaktu s prometnim operaterima, komunalnim redarima i ostalim pripadnicima dežurnih službi, te vraća signalizaciju na svoje mjesto. Iznenadne situacije u prometu ne možemo predvidjeti, ali možemo uložiti telefonski stupovi, snažan vjetar rušio je stabla i kidao grane, a stradili su i krovovi.

Jaka bura odnijela je na cestu D403 adventski šator koji je bio postavljen pored ulaza u ZTC

Jakov KRŠOVNIK

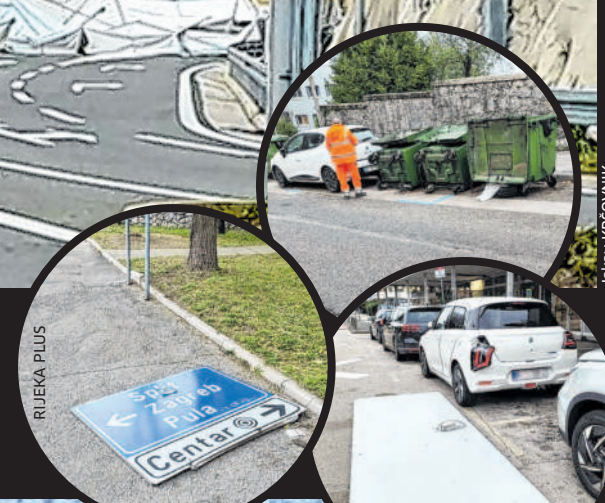
RIJEKA PLUS

Talijanski par se zaustavio na parkiralištu na krčkoj strani mosta čekajući da se bura smiri. No, iznenadni ekstremni udar vjetra prevrnuo je vozilo na bok i ozlijedio putnicu koja je hitno prevezena u riječku bolnicu. Muškarac nije ozlijeđen

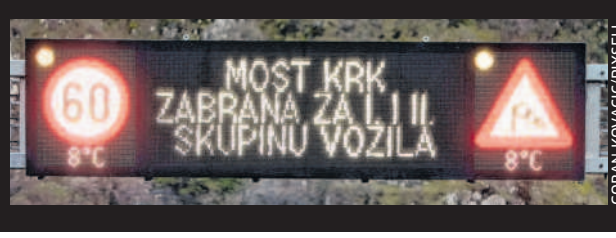

GORAN KOVAČIĆ/PIXSELL

HRVOJE KOSTELAC/PIXSELL

Zimski uvjeti na autocesti A1 kod čvora Otočac

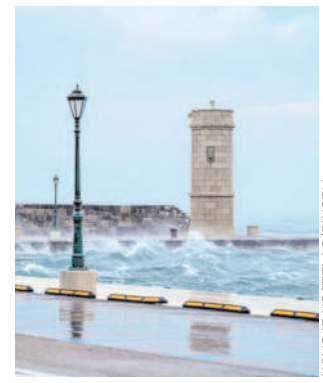
HRVOJE KOSTELAC/PIXSELL

Jaka bura u Senju

GORAN KOVAČIĆ/PIXSELL

Na Platku su jučer tek malobrojni uživali u snijegu

Otežan promet

Zbog bure i snijega, koji mjestimice pada u Gorskom kotaru, Lici, središnjoj Hrvatskoj i Slavoniji te Dalmatinskoj zagori promet diljem zemlje odvijao se otežano, javlja HAK upozoravajući na mokre i skliske kolnike, a zbog niskih temperatura moguća je i poledica. Krčki most je bio zatvoren za sav promet, kao i Jadranska magistrala između Senja i Sv. Marije Magdalene, Paški most, te više državnih i županijskih cesta u zaleđu. Uz to, zimski uvjeti i olujni vjetar potpuno su obustavili promet kamiona s prikolicama i tegljača na brojnim prometnim pravcima prema Rijeci, Istri i Dalmaciji.

Meteorolozi najavljuju da bi se bura mogla postupno smirivati tijekom večeri, no nadležni i dalje pozivaju građane na maksimalan oprez – osobito na mostovima, nadvožnjacima i izloženim dijelovima cesta.

J. KRŠOVNIK, D. BAUK

Danas u Sloveniji zakonodavni referendum o nedavno usvojenom Zakonu o pomoći pri dobrovoljnom okončanju života

Slovenci odlučuju o pravu na potpomognuto samoubojstvo

ZAGREB ›› Slovenci danas biraju hoće li podržati ili odbaciti nedavno usvojeni »Zakon o pomoći pri dobrovoljnom okončanju života«, na drugom referendumu u dvije godine o potpomognutom samoubojstvu.

Slovenija je postala prva istočnoeuropska zemlja koja je legalizirala potpomognuto samoubojstvo, ali to možda promijeni rezultat nedjeljnog zakonodavnog referenduma.

Slovenski je parlament u srpnju ove godine usvojio zakon s 50 glasova »za« i 34 »protiv«, a troje zastupnika bilo je suzdržano. Prethodno je 2024. godine 55 posto birača na savjetodavnom referendumu podržalo pravo na potpomognuto samoubojstvo. Ubrzo se pojavila inicijativa za referendum o odbacivanju zakona koji je pokrenula skupina na čelu s konzervativnim aktivistom Alešom Primcem i ima potporu oporbe, crkve i dijela zdravstvenih stručnjaka. Potpisalo ju je više od 46.000 građana.

Birači će na referendumu morati odgovoriti na pitanje: »Jeste li za uvođenje zakona o potpomognutom umiranju, koji je Državni zbor usvojio na sjednici 24. srpnja 2025.?« Za odbacivanje zakona moraju se zadovoljiti dva uvjeta - da većina birača koji izađu na referendum glasaju protiv te da najmanje 20 posto svih birača glasa protiv.

Prema izglasanom Zakonu o pomoći pri dobrovoljnom okončanju života, pacijenti u Sloveniji dobili bi pristup potpomognutom samoubojstvu. Ukoliko se uvaži zahtjev pacijenta, isti će dobiti supstancu kojom će si sam okončati život.

Pacijenti će morati dva puta izraziti svoju namjeru svom liječniku prije podnošenja formalnog zahtjeva, što će onda morati odobriti neovisni liječnik. Njihovu sposobnost donošenja odluke također će procijeniti psihijatar. Zdravstvenim radnicima se zadržava pravo da odbiju sudjelovati u ovoj proceduri.

Pravo neće moći biti korišteno u slučajevima neizdržive patnje koja je posljedica mentalne bolesti i za mlađe od 18 godina. Eutanazija, odnosno smrt od ruke njegovatelja na zahtjev bolesnika, ostaje zabranjena.

Potpomognuti suicid i eutanazija u Europi i dalje su iznimno osjetljive teme, a zakonski su regulirane u tek nekoliko država. Euronews navodi da je situacija raznolika, a rasprave se intenziviraju jer neke zemlje razmatraju liberalizaciju svojih zakona o okončanju života. Najrazvijenije i najduže postojeće zakonodavstvo ima Nizozemska, prva zemlja u svijetu koja je 2002. legalizirala eutanaziju i potpomognuti suicid. Postupak je dopušten uz stroge uvjete, uključujući dokaz o nepodnošljivoj patnji, informiranost pacijenta i obvezno mišljenje drugog liječnika. Belgija i Luksemburg imaju slične zakone, a Belgija je jedina država EU-a koja eutanaziju dopušta i maloljetnicima, uz stroge kriterije. U Španjolskoj je eutanazija legalizirana 2021., uz kompliciran višestupanjski postupak odobravanja. Portugal je 2023. usvojio zakon kojim se omogućuje potpomognuto umiranje, iako se puna primjena postupno uvodi. Austrija dopušta samo potpomognuti suicid, ali ne i eutanaziju. U Njemačkoj je Ustavni sud 2020. presudio da je zabrana pomoći pri suicidu neustavna, čime je takva pomoć postala legalna, ali nadležni i dalje pokušavaju donijeti formalni regulatorni okvir. (Hina)

iSTOCK

NAJVEĆA ZVIJER Stado krava obitelji Čavlin iz Muškovaca na Velebitu napao medvjed

Srce mi se stislo kada sam vidio razderanu kravu Lisu

Ovi uzgajivači goveda samo su neki od onih s obrovačkog područja koji zadnjih mjeseci trpe štetu od napada medvjeda. Najviše štete su pretrpjeli njihovi sumještani iz Muškovaca, obitelj majke Marije i sina Branislava Milanka, koji su ove godine zabilježili najmanje 30 napada medvjeda na goveda

Goran ŠIMUNOV
Snimio Mate KOMINA

Uzgajivači goveda trpe štetu od napada medvjeda

DINO STANIN/PIXSELL

Kada sam ugledao naše krave koje su bile na ispaši na Velebitu vidio sam kako stoje u obrambenom položaju, same su se poredale načinivši krug. Krava Lisa bila je cijela razderana. Vidjevši je u takvom stanju srce mi se stislo, bio sam uznemiren i svjestan kako smo pretrpjeli veliku štetu. No kako je bila živa bilo mi je lakše jer sam znao kako ćemo od nje, iako je ozlijeđena, nešto iskoristiti. Odlučio sam odmah otjerati stoku niz planinu jer sam znao kako će se medvjed ponovno pojaviti, kaže nam Rade Čavlin čiji se OPG iz Muškovaca pored Obrovca bavi uzgojem goveda.

Ovi uzgajivači goveda samo su neki od onih s obrovačkog područja koji zadnjih mjeseci trpe štetu od napada medvjeda. Prema riječima supružnika Čavlin najviše štete su pretrpjeli njihovi sumještani iz Muškovaca, obitelj majke Marije i sina Branislava Milanka, koji su ove godine zabilježili najmanje 30 napada medvjeda na goveda, od kojih im je usmrćeno njih pet. Pojava najveće od hrvatskih velikih zvijeri izazvala je veliko uznemirenje u ovom rijetko naseljenom kraju divlje ljepote u kojem se na planinu Velebit nastavljaju strmi kanjoni, visoravni idealne za uzgoj razne stoke, a tek nekoliko kilometara dalje nalaze se dugi, vijugavi kanjoni krških ljepotica, rijeka Zrmanje, Krupe...

Predosjetio napad na krave

Obitelj Čavlin je tih dana, sredinom rujna svoja goveda imala na ispaši na državnom zemljištu koje imaju u zakupu na srednjem dijelu Velebita, na zaravni između vrhova, nedaleko cijevi Reverzibilne hidroelektrane Velebit. Radi se o udaljenosti manjoj od pet kilometara od njihova imanja u Muškovcima.

NEMA NAKNADE ZA ŠTETU

Nadležnim službama su prijavili napad medvjeda, no nisu sigurni imaju li pravo na odštetu, s obzirom na to da medvjed nije usmrtio njihovu kravu

Prodaju telad

- Život nas stočara je zahtjevan, smatramo kako smo uspješni one godine u kojoj uspijemo prodati svu telad. Imamo mesare koji od nas otkupljuju meso. Dobijemo od države nešto novca za potporu, no to isključivo koristimo za ulaganje u infrastrukturu i strojeve, u poboljšanje opremanja štala i u mehanizaciju. Osim 20-ak krava, bikova i teladi imamo i četiri konja. Kobila Kiki i ždrijebe Sokol su pasmine su Hrvatski hladnokrvnjak, kaže Zorica Čavlin.

Telad u štali obitelji Čavlin u Muškovcima

Krava Lisa OPG-a obitelji Čavlin iz Muškovaca koju je napao medvjed

PRIVATNA ARHIVA

- Te noći uoči dolaska do krava kao da sam osjetio kako im se nešto loše dogodilo. Probudio sam se noću oko dva sata, osjetio sam se uznemireno te sam odmah htio krenuti ka kravama, no bio sam svjestan da ne mogu do njih hodati po mraku. Do njihova pašnjaka na Velebitu samo dio puta mogu prevaliti vozilom, a potom moram hodati još oko pola sata. Tako sam pričekao još nekoliko sati i potom krenuo, a vani je i dalje bio mrak. Do krava sam s psima stigao kad se počela pomaljati prva svjetlost u zoru. Pas je prvi nanjušio nešto na zemlji, rukom sam osjetio nešto vlažno, a kada sam bolje pogledao vidio sam kako se radi o krvi, prisjeća se Rade, dok je njegova supruga Zorica rekla kako je medvjed u njihovu stadu za napad probrao najstariju i najkrupniju kravu, 11-godišnju Lisu koja teži oko 800 kilograma.

Rade Čavlin osjetio je da nešto nije u redu s njegovim stadom

Milan Simić iz Muškovca boji se da divlje životinje ne dođu blizu kuća

- Nekoliko puta ju je ugrizao, najviše po plećki i po vratu. No Lisu je obranila njezina kćer, krava Luna. I Lunu je ugrizao za vrat, nakon čega ga je odbacila pa ju je ostavio. Kad smo stado vratili u Muškovce, Lisa je morala ostati mjesec dana u štali, nije mogla sagnuti vrat da pase travu. Dobro se i izvukla od pretrpljenih ugriza, dobro da je ostala živa. Tek nedavno smo je opet pustili u ispašu, napominje Zorica dodajući kako su napadi medvjeda na goveda zabilježeni još prošle godine na predjelu Duboke jale pored Čelavca, kao i u Rovanjskoj i Zelengradu.

> *Medvjed može osjetiti krv na pet kilometara, može napasti i čeljade. U divljini smo, pa me je strah, imamo dvoje djece dobi od sedam i devet godina koje ne smijem pustiti bez nadzora*
>
> Zorica Čavlin

Medvjedi se nakotili

- Znamo kako je lovačka kamera snimila medvjeda u Bogatniku. Medvjeda se očigledno na ovom širem području nakotilo, pa se onda događa da stariji medvjedi iz njihove skupine tjeraju mlade kako bi sačuvali svoj teritorij, zbog čega i dolazi do napada na goveda. Medvjed može osjetiti krv na pet kilometara, može napasti i čeljade. U divljini smo, pa me je strah, imamo dvoje djece dobi od sedam i devet godina koje ne smijem pustiti bez nadzora, ističe ova stočarica čiji suprug, pak, kaže kako ga nije strah da će medvjed doći u selo, među kuće. No problem je što medvjeda ima puno i ne bi među kuće došao samo jedan u potrazi za stranom, kada hrane nestane u planini, napominje.

Nadležnim službama su prijavili napad medvjeda, no nisu sigurni imaju li pravo na odštetu, s obzirom na to da medvjed nije usmrtio njihovu kravu.

- Pričali su mi sumještani kako su vidjeli medvjeda gore iznad našeg sela Muškovci. Strah me da medvjed ne dođe u selo, a ima i drugih divljih životinja, divljih svinja, čagljeva, lisica. Nema naroda koji tu živi, pa životinje osjete i dolaze, naglašava Milan Simić iz Muškovaca.

Ornella Vanoni, jedan od najprepoznatljivijih glasova talijanske glazbe, preminula je petak u Milanu u 92. godini

Odlazak dive talijanske kancone

Ornella Vanoni, slavna talijanska pjevačica, jedan od najprepoznatljivijih glasova talijanske glazbe, ali i glumica te televizijska voditeljica, preminula je u petak navečer, u 92. godini života, od srčanog zastoja u svom domu u Milanu, piše talijanski Il Mattino.

Zahvaljujući talijanskim TV programima, Vanoni je bila uvijek rado slušana i gledana u Istri i na riječkom području. Svojom otvorenošću, britkim komentarima i uvijek argumentiranim stavovima ostavljala je dojam umjetnice koja jednako dobro zna pjevati kao i govoriti o svijetu oko sebe.

Karijeru je započela pedesetih godina prošlog stoljeća, a trajala je, s manjim ili većim intenzitetom, gotovo sedam desetljeća. Poznata po jedinstvenoj boji glasa, Vanoni je bila iznimno svestrana: od »canzoni della mala«, pjesama nadahnutih kriminalnim miljeom (talijanski - »malavita«), preko autorskog popa, bossa nove i jazza, do klasičnih talijanskih balada. Tijekom karijere objavila je više od stotinu albuma, EP-eva i kompilacija te prodala oko 65 milijuna ploča, čime je postala jednom od najuspješnijih talijanskih izvođačica svih vremena.

Više je puta nastupila na Festivalu Sanremo i osvojila nekoliko nagrada prestižnog Cluba Tenco, a njezine pjesme i danas se smatraju dijelom zlatnog repertoara talijanske glazbe. Smrću Ornelle Vanoni talijanska i mediteranska glazbena scena izgubile su jedan od svojih najtoplijih i najautentičnijih glasova.

EVERGREENI

Neke od njenih najpoznatijih pjesama su »Abbracciami forte«, »Io ti darň di piů«, »La musica č finita«, »Casa bianca«, »Una ragione di piů«, »Un'ora sola ti vorrei« i »L'appuntamento«

Ornella Vanoni rođena je 1934. u Milanu u imućnoj obitelji farmaceutskog industrijalca. Nakon što je učila kod uršulinki, pohađala je razne internate u Švicarskoj, Francuskoj i Engleskoj s željom da postane kozmetičarka, a 1953. počinje njezina umjetnička formacija upisom na Dramsku akademiju Teatra Piccolo, kojim je ravnao Giorgio Strehler. Kao glumica debitirala je 1956. u djelu »Šest likova traži autora« Luigija Pirandella, nakon čega Giorgio Strehler je počeo oblikovati glazbeni repertoar po mjeri, uključujući skladbe koje su pridonijele definiranju njezina prepoznatljivog stila. Istovremeno snima folklorne i narodne napjeve, osobito pjesme vezane za život nižih slojeva i takozvanu malavitu.

FACEBOOK

Veća popularnost dolazi sa suradnjom s Ginom Paolijem koji joj piše »Senza fine«, a 1963. »Che cosa c'è«. Tada se udaje za kazališnog impresarija i bivšeg pjevača Lucija Ardenzija s kojim ima sina Cristiana.

Godine 1964. pobijedila je na napuljskom festivalu pjesmom »Tu si na cosa grande«. Slijedi niz sudjelovanja na Festivalu u Sanremu na kojima je vrlo uspješna: 1965. s »Abbracciami forte«, 1966. s »Io ti darò di più«, 1967. s »La musica è finita«, 1968. s »Casa bianca«. Iz ovoga razdoblja datiraju i »Una ragione di più«, »Un'ora sola ti vorrei« i »L'appuntamento«.

Upuštala se i u druge vidove umjetnosti. Glumila je u filmovima, a u kazalištu i prije nego što je počela pjevati, pozirala je gola kao model za talijansko izdanje Playboya i sudjelovala je redovito u raznim televizijskim emisijama.

Posljednja javna pojavljivanja imala je 2. studenoga ove godine u emisiji »Che tempo che fa«, gdje je ironično govorila o svom zdravlju i smrti, izjavivši da je »lijes koristan dar«, te 9. studenoga u emisiji »Amici« Marije De Filippi. Brojni se prijatelji i kolege oproštaju od nje u talijanskim medijima i društvenim mrežama. Ne tako davno dobila je počasnu diplomu državnog milanskog sveučilišta u disciplinama kulture, spektakle, glazbe i medija. Tada je izjavila za dnevni list »Corriere della Sera«: »Moji roditelji bili bi presretni, ne mogu opisati kako bi bili sretni da su to doživjeli.«

V. BEGIĆ

TRAŽI SE ALTERNATIVA PLANU **Ukrajina se nalazi u jednom od najtežih trenutaka u povijesti**

Volodimir Zelenski pokušava spasiti što se spasiti može

Ukrajina će na konzultacijama u Švicarskoj pokušati omekšati Washington koji pak očekuje definitivan odgovor Kijeva do Dana zahvalnosti. S druge strane, Putin je odjeven u maskirno vojno odijelo na ruskoj televiziji objavio kako će ratne operacije biti pojačane ukoliko Kijev negativno odgovori na prijedlog

Bernard KARAKAŠ

UKRAINIAN PRESIDENTIAL PRESS SER

Ukrajinski predsjednik Volodimir Zelenski i prva dama Olena Zelenska posjetili su spomenik žrtvama Holodomora

KREMLIN.RU

Putinovo obraćanje naciji u maskirnoj vojnoj odori

Oporavši se od prvog šoka kojega je doživio nakon što mu je predstavljen mirovni plan u 28 točaka kojega su potajno, tijekom posljednjih mjesec dana, iskovali Rusija i SAD, ukrajinski predsjednik Zelenski mahnito je krenuo u traženje posljednje slamke spasa. I sam je, neposredno nakon sastanka s američkim predstavnikom koji je doputovao u Kijev, u izvanrednom televizijskom obraćanju naciji ustvrdio kako se Ukrajina sada nalazi u jednom od najtežih trenutaka u povijesti i riskira između sramotnog poniženja i gubitka ključnog partnera, no najavio je kako će u kratkom vremenu ponuditi alternativu planu koji podrazumijeva odricanje teritorija, uključujući i područja koja Kijev drži pod kontrolom, i značajnog smanjenja vojne sile.

Spremni za pregovore

Zelenski se za potporu okreće Europi, a telefonski je već razgovarao s liderima Velike Britanije, Francuske i Njemačke. Oni će se sastati i na summitu G20 u Južnoj Africi, gdje će, u njihovom neformalnom sastanku, biti i rasprava o »ojačavanju« američkog plana. Ni Trump ni Putin neće nazočiti sastanku G20, tako da s njihove strane pritisaka neće biti.

- Niti jedan dan od početka ovoga rata nije prošao, a da Ukrajina nije pozivala Rusiju da okonča ilegalnu invaziju, da povuče tenkove i položi oružje. Ukrajina je već mjesecima spremna za pregovore, Rusija je ta koja odugovlači i nastavlja svoj pohod. I to je razlog zašto moramo raditi zajedno sa SAD-om i Ukrajinom, kako bismo osigurali dugotrajan mir, poručio je britanski premijer Keir Starmer potvrđujući tako i teze potpredsjednice Europske komisije Kaje Kallas kako bi Rusija bila nagrađena za agresiju ako bi američko-ruski mirovni sporazum bio prihvaćen.

Svima je jasno da će promjena plana od 28 točaka biti vrlo težak zadatak. Plan je iskovan tako da od njega koristi imaju i Rusija i SAD. Moskva dobiva teritorij i oslabljenu Ukrajinu, SAD dobiva velike koncesije prilikom obnove zemlje. S druge strane, Ukrajina gubi gotovo sve što se može izgubiti, dok se od Europske unije očekuje uplata od 100 milijardi dolara u fond za obnovu.

No odbijanje plana znači i gotovo siguran gubitak SAD-a kao saveznika na ukrajinskoj strani. A Kijev u ovome trenutku poprilično ovisi o dobroj volji Washingtona. Upravo iz SAD-a dolazi velika količina vojne i logističke pomoći za nastavak ratovanja, ali i veliki dio obavještajne potpore na temelju koje se planiraju ukrajinske vojne akcije. Ujedno, prilično je sigurno da bi u tom slučaju Ukrajina ostala i bez dijela zračnih snaga, odnosno zrakoplova F-16 kojima sada raspolaže budući da bi ih SAD mogao »isključiti« daljinskim putem i onemogućiti za let i borbeno djelovanje.

Istodobno dok se europski saveznici i Kijev konsolidiraju i razmatraju opcije kojima se može ići dalje, na vidjelo dolaze i detalji sastanka održanog u Kijevu u četvrtak navečer, sastanka na kojemu je američki vojni tajnik Dan Driscott obavijestio Zelenskog o detaljima nacrta sporazuma. Kako kažu sudionici sastanka koji su nazočili ovom razgovoru, atmosfera je bila više nego tmurna, prilično slična atmosferi kakva je bila u Ovalnom uredu tijekom prvog sastanka Zelenskog i Trumpa. Driscott je nakon susreta sa Zelenskim brifirao i europske veleposlanike akreditirane u Kijevu o razvoju događaja, a oni su bili mahom konsternirani.

- Predsjednik Trump sada želi mir. A što se duže u kuhinji kuha, to će stvar biti vrelija i teža za nositi se s njom, poručio je Driscott veleposlanicima. Istovremeno, u porukama se pridružila i američka otpravnica poslova u Kijevu Julie Davis, koja je poručila kako Ukrajina ima malo izbora jer u budućnosti će, ukoliko dođe do promjena, prijedlog sporazuma biti samo gori po Kijev.

Definitivni odgovor

Ipak, Zelenski pokušava spasiti što se spasiti može. Jučer poslijepodne objavljeno je kako će SAD i Ukrajina početi razgovore u Švicarskoj kako bi ovim konzultacijama bar omekšali Washington koji pak očekuje definitivan odgovor Kijeva do četvrtka, odnosno američkog Dana zahvalnosti.

S druge strane, ruski predsjednik Putin, odjeven u maskirnu vojnu odoru, već je na ruskoj nacionalnoj televiziji poručio da će ratne operacije u Ukrajini biti pojačane ako Kijev negativno odgovori na prijedlog prema kojem bi Moskvi bio prepušten dio teritorija koji sada ukrajinske snage drže pod nadzorom, te da bi sada okupirana područja Ukrajine bila potpuno integrirana u Rusiju i priznata kao ruski teritorij, uključujući i od strane SAD-a i samog Kijeva.

NEDJELJNI plus

Magdalena Lupi Alvir, ravnateljica Gradskog kazališta lutaka

STALNO I SNAŽNO POMIČEMO GRANICE LUTKARSTVA

Djeci 21. stoljeća dužni smo postaviti teme koje ih se tiču, no uvijek razumljive za njihov uzrast i važne za njihov rast. U GKL-u nastojimo osluhnuti koje su to teme koje zanimaju današnju djecu i o čemu moramo razgovarati s njima u kazalištu, tako da oni to razumiju. Teme poput odrastanja, pobjeđivanja straha, prihvaćanja različitosti, važnosti zajedništva, međugeneracijskog razumijevanja, prijateljstva, no i boljke današnjeg društva poput vršnjačkog nasilja, odbačenosti, usamljenosti, izoliranosti, neprihvaćanja odgovornosti, jesu samo neke od aktualnih tema kojima se bavimo u predstavama GKL-a

Edita BURBURAN
Snimio Dean MICULINIĆ

Gradsko kazalište lutaka Rijeka upravo je zatvorilo vrata svog godišnjeg događaja - 30. jubilarna Revija lutkarskih kazališta uspješno je privedena kraju, ponudivši publici svih uzrasta pregršt maštovitih predstava i dokazavši vitalnost lutkarske umjetnosti u našem gradu. Osoba koja stoji na čelu ove institucije, ravnateljica Magdalena Lupi Alvir, s neskrivenim ponosom govori o uspjehu manifestacije. Odrastajući uz oca, opernog pjevača Dinka Lupija, scenske daske, priznaje, nikada nisu bile njezin primarni poziv. Umjesto pozornice, privukao ju je onaj mistični, kreativni svemir koji se odvija iza reflektora: kreiranje svjetova, osmišljavanje likova i magija koja prethodi izlasku pred publiku. Nakon što su se slegli dojmovi s ove značajne, jubilarne revije koja je slavila lutkarstvo za male i velike, razgovarali smo o izazovima vođenja kazališta, viziji budućnosti GKL-a i njezinoj trajnoj općinjenosti svijetom iz sjene.

ČAR LUTKARSTVA

Upravo ste ispratili još jednu, ove godine i jubilarnu 30. reviju lutkara u Rijeci, kakvi su dojmovi? Koliko ona doprinosi vidljivosti i kvaliteti lutkarske scene?

- Jubilarna 30. revija lutkarskih kazališta je zaista bila sjajna. Riječka je publika imala prilike vidjeti 32 predstave 14 kazališta iz SAD-a, Francuske, Njemačke, Slovenije, Slovačke, Srbije i Hrvatske te šest popratnih programa. Ugostili smo predstave raznolikih lutkarskih poetika, za gotovo sve generacije, od najmlađih do mladih i odraslih, te pokazali koliko je suvremeno lutkarstvo maštovito, intrigantno i provokativno u istraživanju aktualnih tema te u svojoj estetskoj izvedbi. Posebno veseli činjenica da je sve više mladih i studenata bilo na predstavama za mlade i odrasle koje smo posebno za njih selektirali za ovu Reviju. Publika se općenito odlično odazivala, predstave je vidjelo oko 3.700 gledatelja. I ove je godine ona imala mogućnost ocjenjivanja predstava od 1 do 5, te je prosječna ocjena svih predstava Revije bila visokih 4,68. Rijeka je tih desetak dana bila prava lutkarska luka!

Izuzetno je važno i za naš grad i za publiku, omogućiti kvalitetu i kontinuitet programa te doprinijeti što većoj dostupnosti publici. Revija danas sažima rezultate nekoliko desetljeća rada na razvoju i senzibiliziranju publike za kazališnu umjetnost, od beba do odraslih, pokazujući koliko je lutkarstvo snažan medij koji komunicira sa svim generacijama, te predstavlja važan zalog za kulturu grada u budućnosti.

Lutke su razumljive djeci, a mogu biti i vrlo konceptualne i avangardne predstave ako su namijenjene odrasloj publici. Nije li to vrlo specifično?

- Upravo je u tome snaga i čar lutkarstva. Program smo ove godine posebno podijelili na onaj za najmlađe te za školarce, mlade i odrasle, čime i dalje razbijamo predrasudu da je lutkarstvo namijenjeno isključivo djeci. A u predstavama za djecu uvijek pažljivo biramo raznolike lutkarske forme, te smo na ovogodišnjoj Reviji imali primjerice klasične stolne lutke inspirirane didaktičnim Montessori igračkama ili pak sjene, predmete, objekte, ilustracije... U predstavama za mlade i odrasle pokazali smo koliko se suvremeno lutkarstvo intenzivno i intrigantno prožima s ostalim umjetničkim formama, primjerice stripom, filmom, stop animacijom, kabareom, čak i japanskim butoh plesom. Vrlo inventivno i inspirativno, stalno i snažno pomičući granice lutkarstva.

LAKOĆA POIGRAVANJA

Koje su specifičnosti lutkarstva koje, po vama, klasično dramsko kazalište ne može prenijeti na isti način?

- Maštovito poigravanje sa sadržajem i posebna lakoća poigravanja s različitim formama i tehnologijama, lutkarstvo danas može biti sve - od predmeta, svjetla, sjene, zvuka... Ono ima nevjerojatno širok opseg izražajnih i izvedbenih mogućnosti. A tu je i jedan iznimno važan faktor, a to je iznenađenje koje je u lutkarstvu nešto najčarobnije i što publiku, bilo malu ili veliku, uvijek očara.

Lutkarstvo sve više koketira i s novim medijima, videom i digitalnom tehnologijom. Koliko ste otvoreni za takva eksperimentiranja?

- Uvijek me je zanimalo istraživanje u kazalištu, pa tako i u lutkarstvu. Riječko je lutkarsko kazalište kroz povijest bilo avangardno i prvo je primjerice u Jugoslaviji 1966. godine u režiji Berislava Brajkovića primijenilo tzv. luminiscentnu varijantu crnog teatra, u kultnoj predstavi »Slike s izložbe«. S videom i »chatom« veronskih ljubavnika se sjajno poigrao Larry Zappia u Shakespeareovu »Romeu (i Giulietti)«, a mi na repertoaru imamo Andersenovo »Carevo novo ruho« u režiji Zorana Petroviča i koprodukciji s Lutkovnim gledališčem Maribor koje koristi digitalne tehnologije i robotiku.

Što vas osobno najviše fascinira u lutkarskim izvedbama?

- Neiscrpan izvor različitih mogućnosti, zaigranost, kreativnost, maštovitost, začudnost, spajanje nespojivog. Drugačiji način mišljenja, često progresivan i hrabar. I naravno, to čudo da se stvari udahne život, duša.

»IZA« I »OKO« SCENE

Ovo je, čini se, jubilarna godina i za vas osobno, naime Revija je proslavila okruglih 30 godina, a vi ste ove godine obilježili 10 godina kao ravnateljica Kazališta lutaka u Rijeci. Kad se osvrnete, koliko ste zadovoljni postignutim, imate li neke novosti za najaviti?

- Iako će zapravo sljedeće godine biti 10 godina otkako sam ravnateljica GKL-a Rijeka, mogu reći da sam izuzetno zadovoljna i ponosna i na svoj tim suradnika te djelatnike s kojima smo ostvarili toliko rezultata, ne samo brojnih nagrada na festivalima i gostovanjima, već smo zaista dali sve od sebe da zajedno nastavimo graditi što bolje i kvalitetnije lutkarstvo za našu publiku. U tom smjeru ćemo sigurno i dalje nastaviti raditi, a u cilju mi je našoj publici predstaviti i neke nove redatelje i umjetnike koji do sada nisu radili u Rijeci i Hrvatskoj. Vjerujem da će to biti osvježenje na našoj sceni, predstaviti neke nove suvremene lutkarske forme, a u dogovoru su i neke međunarodne suradnje, no o tome kad dođe vrijeme za to...

Dramaturgiju ste završili na Akademiji u Ljubljani, nekoliko godina bila ste glavna dramaturginja u HNK Ivana pl. Zajca, ali i odrasli ste uz oca opernog pjevača Dinka Lupija, što vas je zapravo privuklo dramaturgiji?

- Nisam osoba od »scene«, mislim da nemam taj talent, a i prevelik sam tremaroš, svaku premijeru proživim u preznojavanju. Više sam od onih »iza« i »oko« scene, to me je oduvijek više privlačilo. Sigurno da je na moj poziv utjecalo to što sam uz oca Dinka odrastala u svijetu kazališta. A za dramaturgiju me zainteresiralo upravo to što je ona neka zanimljiva spona između redatelja i glumca, ideje i realizacije na sceni. Zanimanje kojeg je ponekad teško opisati, jer iza bavljenja naoko jednostavnim pitanjem »zašto« se nešto događa na sceni, stoji ta umjetnička vještina koja je ponekad neuhvatljiva, enigmatična i konkretna odjednom.

Kako se sva ta iskustva odražavaju na vaš odabir repertoara GKL-a?

- Osim višegodišnjeg iskustva rada dramaturginje u praksi u različitim izvedbenim formama, od institucija do izvaninstitucionalnog kazališta te još od studijskih dana u lutkarstvu, najvažnije je uvijek znati postaviti pitanje za koga se radi repertoar, koja je to publika i što je ono što joj želimo poručiti u predstavama? Rad za djecu je posebno osjetljiv, te je tu važno znati pronaći i temu, sadržaj koja zanimaju male gledatelje danas, no isto tako pronaći umjetnike suradnike koji su senzibilizirani za rad s djecom te na kraju znati točno kojem uzrastu se obraćamo kroz pojedine predstave našeg repertoara.

U jednom intervjuu izjavili ste kako je GKL Rijeka teatar koji propituje brojne teme koje komuniciraju s današnjicom, na djeci blizak način, možete li nam to pojasniti?

- Djeci 21. stoljeća dužni smo postaviti teme koje ih se tiču, no uvijek razumljive za njihov uzrast i važne za njihov rast. Pri tome im uvijek trebamo pružiti i primjeren estetski užitak. Dio kazališta za djecu danas, nažalost, i dalje proizvodi potpuno neprimjerene sadržaje ne mareći ni za uzrast djeteta te nudi površne predstave koje ih zapravo odbijaju od kazališta. U GKL-u nastojimo osluhnuti koje su to teme koje zanimaju današnju djecu i o čemu moramo razgovarati s njima u kazalištu, tako da oni to razumiju. Teme poput odrastanja, pobjeđivanja straha, prihvaćanja različitosti, važnosti zajedništva, međugeneracijskog razumijevanja, prijateljstva, no i boljke današnjeg društva poput vršnjačkog nasilja, odbačenosti, usamljenosti, izoliranosti, neprihvaćanja odgovornosti, jesu samo neke od aktualnih tema kojima se bavimo u predstavama GKL-a.

MEĐUNARODNE SURADNJE

Osim što ste ostvarili uspjeh na domaćem terenu, uključeni ste i u velike međunarodne projekte, surađujete s UNIMA-om, sudjelujete na festivalima, što konkretno pripremate u tom smislu?

- GKL i dalje njeguje koprodukcijske suradnje s domaćim i inozemnih kazalištima, te priprema i neke suradnje što u okviru međunarodnih festivala, što u okviru suradnji s kazalištima gradova koji su bili ili jesu nositelji titule Europske prijestolnice kulture te europskim Dječjim kućama s kojima također njegujemo različite oblike projektnih suradnji.

Primili ste brojne nagrade, ali i onu za promicanje neverbalnog izraza u kazalištu na Naj, naj, naj festivalu još 2009. godine, čini se da ste već tada okrenuli pramac prema svojim horizontima?

- Bila je to predstava »Moje tijelo« koju sam sa Žakom Valentom radila u našem GKL-u. U njoj smo pokušali spojiti kazalište bazirano na pokretu, tijelu i elemente lutkarstva. Da, to je bio upravo jedan od smjerova koji me osobno zanimao u lutkarstvu, istražiti taj medij u odnosu na druge medije, posebno kazalište bazirano na pokretu, tijelu i fizikalitetu te »animirati« dijelove tijela kroz neverbalnu predstavu uz glazbu i songove koji su jedini nositelji teksta. Tu sam pokušala spojiti moje dvije velike ljubavi – kazalište pokreta kojega sam najviše radila kroz Trafik i u kojemu sam puno učila od kolega plesača i performera i lutkarstvo.

Što ste iz nezavisne kazališne grupe TRAFIK, čija ste uz Žaka Valentu bila suosnivačica, konkretno ponijeli u svoj današnji rad s lutkarskim kazalištem?

- Upravo to da i tijelo može biti lutkarski mišljeno, pojedini dijelovi tijela mogu se »animirati« ili pak biti zanimljiv nastavak, odnosno dio lutke, posebno u neverbalnim predstavama. Lutka je snažna metafora, a fizičko ili plesno kazalište, tj. ono bazirano na pokretu je danas jako puno i intenzivno uronjeno u lutkarstvo, odnosno suvremeno lutkarstvo danas dodatno osnažuje teatar pokreta i obrnuto, te otvara neke nove perspektive.

Imate li osobnu viziju u kojem smjeru želite razvijati riječku lutkarsku scenu u narednim godinama?

- Nadam se i želim da riječka lutkarska scena zadrži i dalje svoju kvalitetu, raznolikost, otvorenost ka istraživanju različitih umjetničkih formi i lutkarstva, da znalački osluškuje kakve predstave trebaju današnjoj djeci 21. stoljeća koja su naša osnovna i najvažnija publika. I da riječko lutkarsko kazalište i dalje bude na tragu onoga što je već povijesno bilo - često avangardno i prvo koje je na prostoru bivše države donosilo novine na scenu. Voljela bih da nama, riječkim lutkarima, ta misao i dalje bude vodilja u radu.

NEPROCJENJIV DOŽIVLJAJ

Kako vidite budućnost lutkarstva uopće, u vremenu kada djeca sve više žive u digitalnom okruženju?

- Lutkarstvo je važno za razvoj djece, jer dijete lutku doživljava kao stvarnu, kroz nju rješava neke svoje probleme, strahove, nedoumice. Posebno je važno za današnje generacije djece koja su sve više prikovana uz ekrane gdje im se često nude površni sadržaji kojih se brzo zasite. Upravo taj susret s živim čovjekom na sceni i lutkom koja je »živa« je poseban i neprocjenjiv doživljaj za djecu što dokazuje velika posjećenost našim predstavama i festivalima. A mi lutkari moramo osmisliti načine kako danas pozvati djecu u svijet kazališta i lutkarstva koji su i prostor igre, toliko važne za današnju djecu u sve otuđenijim vremenima.

Kazalište često reagira na društvene teme. Na koji način lutkarstvo može progovoriti o ozbiljnim ili suvremenim pitanjima, a da pritom ostane pristupačno djeci?

- Često kroz naš rad nastojimo vidjeti na koji način lutkarstvo propituje aktualne teme i zrcali suvremenost. Ove smo godine tako na Reviji gledali nekoliko predstava koje se bave intimnim ispovijestima običnog čovjeka vezanim uz globalne krize, ekološke katastrofe, klimatske promjene u predstavama za mlade poput diptiha »Transport: Teret i Odlazak«. No, isto tako predstava »Misto di raste lavandulilili« odlično je približila školarcima temu odumiranja otoka i odlazaka njegovih ljudi na vrlo topao, emotivan te duhovit način što su djeca itekako uspjela osjetiti i popratiti. Baš kao i važnost nježnih riječi i slušanja onog što nam djeca žele reći, a što današnji roditelji često zaboravljamo u preužurbanom tempu života. A upravo o tome je govorila naša predstava za najmlađe »Slatke riječi«.

Što vam je u kazalištu najvažnije - proces, rezultat, publika ili nešto treće?

- Sve to zajedno. Zajedništvo općenito. Teatar kao mjesto slobode i zajedništva.

Gdje se vidite u budućnosti - i profesionalno, i osobno - kada je riječ o kazalištu i umjetnosti općenito?

- Uh, pokušavam radije živjeti sadašnjost. U svemu.

Imate li neku lutkarsku želju, primjerice nešto što biste voljeli vidjeti na pozornici GKL?

- Neću je još izgovoriti da se ne izjalovi... no nadam se da će se ostvariti.

Lutka je snažna metafora, a fizičko ili plesno kazalište, tj. ono bazirano na pokretu je danas jako puno i intenzivno uronjeno u lutkarstvo, odnosno suvremeno lutkarstvo danas dodatno osnažuje teatar pokreta i obrnuto, te otvara neke nove perspektive

Nadam se i želim da riječka lutkarska scena zadrži i dalje svoju kvalitetu, raznolikost, otvorenost ka istraživanju različitih umjetničkih formi i lutkarstva, da znalački osluškuje kakve predstave trebaju današnjoj djeci 21. stoljeća koja su naša osnovna i najvažnija publika

NAJEMOTIVNJI TRENUTAK KARIJERE

Koji vam je trenutak iz karijere do sada bio najposebniji ili najemotivniji?

- Izvedba »Hodača« kojega smo s Trafikom izveli na autentičnoj lokaciji, ispred nekadašnje bolnice Santa Creu u Barceloni, na stepenicama kojima je Janko Polić Kamov posljednji puta zakoračio. Danas je to Nacionalna biblioteka Catalunya. Nikada neću zaboraviti jato galebova koje je letilo i kričalo iznad naše najpankerskije i najglasnije scene koja je parala nebo.

PRIŽELJKUJEMO NOVO KAZALIŠTE LUTAKA

Imate li dovoljno podrške u tehničkom, glumačkom smislu za rad na svim zamišljenim projektima, susrećete li se ponekad s teškoćama?

- Naše poteškoće se najviše odnose na uvjete rada u staroj, skučenoj zgradi GKL-a i gledalište koje nema dobru vizuru za publiku, a nemamo se gdje ni proširiti s obzirom na to da smo dio stanarske zgrade. Priželjkujemo novo kazalište lutaka, kakvu naša publika, naš grad i mi zaslužujemo.

MARIJIN OSMIJEH BI I NAJTMURNIJI DAN UČINIO SUNČANIM

Vijest da je preminula Marija Ušljebrka, obožavana prodavačica s riječke tržnice, rastužila je i rasplakala mnoge

Marija je svojim kćerima često govorila »ne treba u životu imati samo grablje, treba imati i vile« ili u prijevodu - ne možeš u životu samo uzimati, moraš i davati. A koliko je Marija svima davala, govore oni već spomenuti ljudi koji su na riječkoj tržnici zastali ispred mjesta gdje se uvijek uz domaću verduru nudio i osmijeh. Onaj iskreni, prijateljski, onaj koji i od najtužnijeg i najljućeg čovjeka dobije uzvratni

Slavica MRKIĆ MODRIĆ
Snimio Marko GRACIN

Teta Mare na svom omiljenom radnom mjestu

PRIVATNA ARHIVA

Kad bi se vrijeme moglo zaustaviti, svi bismo ga zaustavljali baš u onom trenutku u kojem prestaje lijepo, a nastupa tužno. Za mnoge posjetitelje i štovatelje riječke tržnice i onih koji im desetljećima stoje na usluzi, bio bi to 18. travnja, dan kad je Marija Ušljebrka, obožavana gospođa Marija, teta Marica, teta Mara ili samo Mare, posljednji put u životu na pult stavila plodove ubrane u svom vrtu, a kolegama i kupcima podarila osmijeh po kojem je bila nadaleko poznata. Osmijeh koji zagrije i najhladniji dan i najhladnije srce na riječkoj tržnici, rekli bi njezini kolege.

Na njezinom štandu umjesto povrća svijeće, cvijeće i uokvireni zapis na kojem piše:

- Na ovom je mjestu godinama prodavala naša mama. Marija, Mara, Mare. Na ovom je mjestu svojim rukama kroz fizički rad, osmijeh i vedrinu othranila našu obitelj. Bilo sunce, kiša, vijavica, bura ili jugo, nije joj bilo važno. Ona je skoro svaki dan bila tu. Hvala svima koji su godinama kupovali kod nje - voljela je dolaziti na tržnicu, družiti se i pričati s ljudima i sa svojim kupcima. Ovdje će zauvijek ostati dio njezinog lika, osmijeha i topline.

Ako zastaneš ovdje, pomoli se za našu mamu, i ako želiš, zapali joj svijeću - da joj osvijetlimo put dalje. Njezina dobrota, snaga i požrtvovnost, zapisane su među zvijezdama zauvijek. A dokle god je nas koji je volimo, o njoj će se pričati - s ljubavlju i ponosom pamtiti. Svjetlost vječna svijetlila joj.

Njene kćeri: Martina, Tamara i Sandra

A KO JE NIJE POZNAVA

A ispred štanda mnoštvo ljudi koji zastanu i učine upravo ono što su ih njezine kćeri zamolile.

- Toliko ih je bilo od jutros da se Mare ne mora bojati tmine na putu od ovozemaljskog do nebeskog, rekla je jedna od prodavačica na tržnici.

Rekle su njezine prijateljice i kolegice još mnoštvo lijepih stvari o svojoj Mare. Toplih, životnih, neke izgovorivši s osmijehom, neke umočivši u suze. Čitav jedan život rasprostrše ispred nas, ne libeći se ni opsovati pri konstataciji da uvijek prvi odlaze oni najbolji.

- Uistinu je bila veliki čovjek. Jednako vrijedna u svemu što je radila, kako ovdje na tržnici, tako i u svom vrtu na Rujevici, u svom domu. Nikad se ni na što nije žalila, ali eto... Družile smo se ovdje na placi, a i vrtovi su nam bili na istoj lokaciji, pa smo se ponekad družile i cijeli dan. Do Uskrsa je bila tu, a onda..., prekida se u pola rečenice Boja Kosorčić, ne željevši izgovoriti ono čega je svjesna, ali još nije prihvatila.

Da teta Mare više nikad neće doći i da nikad više ništa neće biti isto, teško prihvaća i Alenka Mlinarić koja je život na tržnici s Marijom dijelila puna tri desetljeća.

- Znam ju 30 godina koliko sam tu. A i puno duže jer je Marija bila prijateljica mojih roditelja koji su također tu radili. Draga, srdačna, suosjećajna, dobra, dobar prijatelj, uvijek za pomoći, vesela i fizički izuzetno jaka. Nije mi lako bez nje ni na tržnici, ni u vrtu, jer i u vrtu smo »susjede«. Odgojila je troje djece, tri kćeri, u prave ljude. O njoj mogu reći sve najljepše. Mislim da ne postoji osoba na placi s kojom ona nije bila u dobrim odnosima. Zime, bure, kiše - nije to lako. Dođeš kući u toplo i više nisi ni za što, a moraš. Svima će nam faliti teta Marija, tolike godine smo provele zajedno. Više od pola dana, i to svaki dan, smo provodile na ovom mjestu. Jedna kraj druge. Lijep je ovo posao, ali težak, zaključuje Alenka.

Verica Miletić, još jedna Marijina »druga« s place, reče:

- A ko je nije poznava. Cili život je tu. Na dva koraka od mene. Ma, pozna je cila placa, a ne samo ja. Od 1995. se znamo. Bila je i zanimljiva, i vesela.

NI ZBOG BLITVE, NI ZBOG ŠPINATA

- Predivna, jednostavna, srčana, ljubazna, uvijek nasmijana. Dočim bi me vidjela da dolazim, viknula bi - evo moje Dalmatinke! Iako ja zapravo nemam nikakve veze s Dalmacijom, osim činjenice da mi je suprug Dalmatinac. Zbilja je bila predivna žena, nemam riječi kojima bih opisala žal što je više nema, kazala je Seka Koludrović, dodavši da se kupac kod gospođe Marije uvijek osjećao dobrodošlo, a rijetki bi otišli bez nekog dara jer voljela je uz ono što ste naručili i platili, u vrećicu ubaciti još ponešto besplatno.

Potvrđuje to i prijatelj Robert Cvečić kazavši - nikad nije uskratila ruku, a vaga na tezgi njoj je samo smetala.

Mihajlo Matijević, jedan u nizu Marijinih kupaca rekao je:

- Uvijek sam kupovao kod gospođe Marije. I nije to bilo ni zbog blitve, ni zbog špinata, već zbog razgovora koji je uvijek s njom bio lijep i poseban. Znala je slušati, znala je utješiti, znala je nasmijati. Neizmjerno sam tužan zbog toga što je više nema.

Tužna je tih dana bila cijela tržnica, svjesna da su s Mare i bez Mare dvije sasvim različite stvari. A tko je zapravo bila ta, toliko obožavana gospođa Marija Ušljebrka? Da je živa, kažu oni koji su je poznavali, vjerojatno bi na ovo pitanje odgovorila nekako ovako - ja sam Marija, rođena i udana Ušljebrka. Prava Bukovčanka iz sela Bjelina. Volim ljude, volim društvo, volim raditi i volim pjevati, a najviše volim svoju obitelj.

UVIJEK PJESMA

Potvrđuju to i njezine kćeri Sandra, Tamara i Martina koje priču o svojoj majci počinju s - ne poznajemo osobu koja je toliko voljela ljude kao što je voljela naša mama. Sve je uvijek pozivala k nama, naša je kuća uvijek bila puna ljudi i puna pjesme.

- Mama i tata imali su igrom slučaja isto prezime, bili su iz istog mjesta, u kojem su se davnih dana i zagledali. Onda je tata, koji je bio osam godina stariji od mame, otišao u Rijeku, došla je i ona pa je zagledavanje prešlo u ljubav. U prelijepu zajednicu, u kojoj nikad nije bilo svađe, samo razumijevanje i pjesma. Vjerujte, njih su dvoje uvijek

S LJUBAVLJU I PONOSOM

Na ovom je mjestu godinama prodavala naša mama. Marija, Mara, Mare. Na ovom je mjestu svojim rukama kroz fizički rad, osmijeh i vedrinu othranila našu obitelj. Bilo sunce, kiša, vijavica, bura ili jugo, nije joj bilo važno. Ona je skoro svaki dan bila tu. Hvala svima koji su godinama kupovali kod nje - voljela je dolaziti na tržnicu, družiti se i pričati s ljudima i sa svojim kupcima. Ovdje će zauvijek ostati dio njezinog lika, osmijeha i topline. Ako zastaneš ovdje, pomoli se za našu mamu, i ako želiš, zapali joj svijeću - da joj osvijetlimo put dalje. Njezina dobrota, snaga i požrtvovnost, zapisane su među zvijezdama zauvijek. A dokle god je nas koji je volimo, o njoj će se pričati - s ljubavlju i ponosom pamtiti. Svjetlost vječna svijetlila joj.

Njene kćeri: Martina, Tamara i Sandra

Uvijek je govorila - molim vas ne trošite na mene, ja sve imam, meni ništa ne treba. Bolje kupite sebi nešto lijepo, meni je to kao da ste kupile meni. Jedina stvar koju je poželjela bio je put u Rim. Rekla je da bi voljela proći kroz Sveta vrata i dočim smo to čule, organizirale smo put u Rim

SANDRA

Marina, Sandra, Marija i Tamara ili slika u kojoj ljubav stanuje

pjevali, svoje bukovačke pjesme, a nas smo tri odrastale u raspjevanoj obitelji, u kojoj nam nikad ništa nije falilo. Ponajmanje ljubavi, kaže najstarija Marijina kći Sandra, prisjećajući se podstanarskog stana na Pehlinu u kojem je i prokišnjavalo i štošta nije štimalo, ali njoj i sestri joj Tamari to je bilo djetinjstvo kakvo se samo poželjeti može. Djetinjstvo prepuno roditeljske ljubavi i razumijevanja.

Najmlađa Marijina kći to ne pamti, njezin život počeo je u stanu na Zametu.

- Stan su mama i tata dobili u onoj zgradi koju svi znaju po kafiću »Vratija se Šime«. Mama je radila u PIK-u, u smjenama, na teškim fizičkim poslovima, a tata je radio u Poljoprometu, u onoj voćarni na Mrtvom kanalu u kojoj sam često provodila vrijeme jer, ma koliko se trudili, mama i tata nisu uvijek uspijevali uskladiti smjene. Ono što ja pamtim je taj njihov divan odnos. Bili su orijentirani jedan prema drugom i prema nama, priča Martina.

Srednja Marijina kći Tamara kaže da su jednog dana roditelji odlučili imati nešto svoje pa je Marija dala otkaz i počela se baviti poljoprivredom.

- Govorila je - kad si svoj gazda, bolje raspolažeš vremenom. Oboje su bili jako vrijedni, voljeli su raditi, pa tu nije bilo problema, a ovakav način privređivanja ostavljao im je više vremena za nas tri, za obitelj koja im je od prvog dana zajedničkog života bila centar svega. Oduvijek sam osjećala nas petero kao nukleus, a rečenica koju su nam često izgovarali glasila je »nikad protiv svoje seke«, priča Tamara.

Prisjećaju se dana i kad bi Marija s tržnice došla mokra, pothlađena, umorna, ali uvijek s osmijehom na licu.

- Koliko puta smo joj rekle - pa ne moraš svaki dan na placu, vidi kako je hladno, ili vidi kako puše, ili pretoplo je danas, a ona bi samo odmahnula rukom i odgovorila - ja idem, to je moj život. Tamo se podružim, popričam, nekad zaradim, nekad ne, ali uvijek kući s nečim dođem. Jednostavno joj nikad u životu ništa nije bilo teško - ni oprati, ni skuhati, ni pospremiti, ni kopati, ni uzgojiti, ni stajati na tržnici u svakakvim uvjetima da bi uzgojeno prodala. Jednostavno je bila takva, kaže Martina.

Uvijek sam kupovao kod gospođe Marije. I nije to bilo ni zbog blitve, ni zbog špinata, već zbog razgovora koji je uvijek s njom bio lijep i poseban. Znala je slušati, znala je utješiti, znala je nasmijati

MIHAJLO MATIJEVIĆ

NIJE VOLJELA DAROVE

Da je voljela darivati, ali nije voljela biti darivana, otkriva nam Tamara.

- Uvijek je govorila - molim vas ne trošite na mene, ja sve imam, meni ništa ne treba. Bolje kupite sebi nešto lijepo, meni je to kao da ste kupile meni. Jedina stvar koju je poželjela bio je put u Rim. Rekla je da bi voljela proći kroz Sveta vrata i dočim smo to čule, organizirale smo put u Rim. Ne možemo vam opisati tu sreću na našem zajedničkom putovanju, taj ushit putovanja avionom, ushit Vatikanom, Rimom, našim druženjem. Bila je presretna, a i mi gledajući nju. Svjesne smo da joj nikad ne možemo dovoljno zahvaliti na svemu što nam je dala u životu, a dala nam je sve, no ovo je putovanje bilo kruna našeg odnosa, kaže Sandra.

Osim onog - budite dobre ljudima pa će i ljudi biti dobri vama, Marija je svojim kćerima često govorila »ne treba u životu imati samo grablje, treba imati i vile« ili u prijevodu - ne možeš u životu samo uzimati, moraš i davati. A koliko je Marija svima davala, govore oni već spomenuti ljudi koji su na riječkoj tržnici zastali ispred mjesta gdje se uvijek uz domaću verduru nudio i osmijeh. Onaj iskreni, prijateljski, onaj koji i od najtužnijeg i najljućeg čovjeka dobije uzvratni.

Priče onih koji su je poznavali slažu se u jednom - takvih poput Marije ima malo. Radila je, pjevala, voljela ljude, život i obitelj, a svojom je toplinom, poštenjem i dobrotom ispisala trag u mnogim životima koji se ne briše. Jedan od spomenutih prijatelja, Robert, možda je to najbolje rekao - Mare nikad prema nikom nije ustegnula ruku, uvijek je dala i pomogla. I ako ima Božje banke gdje se bilježi ljudska dobrota, njoj pripada velika kamata.

I da, ako već ne možemo zaustaviti vrijeme, možemo drage nam ljude i događaje zaustaviti u vremenu.

RIJEČKA TRŽNICA IZGUBILA JE JEDNU OD SVOJIH KARIJATIDA

- Svaki se grad najbolje upoznaje kroz tržnicu, a tržnica je mjesto u koje su utkani hrana, mirisi, emocije, vlastite i kolektivne povijest, rituali, a ponajviše ljudi. Jedno od zaštitnih lica naše riječke place bila je gospođa Marija. Upoznala sam je kad sam prvi put, s par kištrica svog povrća došla na riječku placu koja je s one druge strane štanda izgledala potpuno zastrašujuće. Upravo je teta Mare došla do mene, uputila me s par mudrih savjeta u posao i s velikim osmijehom i zaraznom energijom me ohrabrila. Taj mali čin empatije, potpore i ljudskosti mi se urezao u srce i najbolje svjedoči o tome kakva je gđa. Marija bila - srdačna, poštena, uvijek pozitivna i spremna »dati ruku«.

- Kako ste, teta Mare, upitala bih, a odgovor bi uvijek glasio - čim sam tu, dobro je!

Gospođa Marija bila je nevjerojatno snažna žena - svaki dan, bila bura, južina, plus četrdeset, minusi ili poplave - ona je ponosno stajala za svojim štandom i prodavala povrće, iz dana u dan, iz godine u godinu. Teta Mare će nedostajati i njenim odlaskom riječka je placa nažalost izgubila jednu od svojih karijatida, riječi su dr. Ane Smokrović (Anino povrće) kojima je opisala i tetu Mariju i svoj odnos s njom, ali i njezin odnos prema ljudima i poslu kojim se bavila.

Alenka Mlinarić - bila je dobra

Boja Kosorčić - bila je velik čovjek

Verica Miletić - bila je zanimljiva

Mnogi su zastali ispred štanda tete Mare

Seka Koludrović - Marija je bila predivna, jednostavna, srčana, ljubazna, uvijek nasmijana

Davnih godina u svom vrtu na Podmurvicama

PRIVATNA ARHIVA

Tetu Mare klinci su obožavali

Nezaboravno putovanje u Rim

Kaznionica u Valturi jedina je otvorenog tipa u Hrvatskoj

56 zatvorenika trenutačno izdržava kaznu u Valturi, dok je ukupni kapacitet 208

Kaznionica u Valturi

ASIM ČABARAVDIĆ

VALTURSKI LIST

Kaznionica ima i svoje glasilo, »Valturski list«, u čijem stvaranju sudjeluju samo zatvorenici. Kako smo u njemu mogli pročitati, jedan od zatvorenika je već prvog dana provedenog u Valturi napisao kako su mu se svidjeli uvjeti rada i života te prekrasan okoliš, a život »bez stroge kontrole, rešetaka i pravosudnih policajaca učinio mu se nestvarnim«.

MANJAK RADNE SNAGE

Posebna je zanimljivost autoservis u okviru ove kaznionice otvorenog tipa, ali on trenutačno radi u jednoj smjeni zbog - nedostatka radne snage. U upravi Kaznionice se nadaju da će to uspješno riješiti.

ZATVOR BEZ REŠETAKA

Jedina kaznionica otvorenog tipa u državi pokazuje kako sloboda, rad i odgovornost mogu biti temelji resocijalizacije. U Kaznionici u Valturi zatvorenici se slobodno kreću, sami kuhaju, obrađuju 400 hektara zemlje, proizvode mlijeko, meso i pijesak, a nakon mjesec i pol mogu kući i do 120 sati mjesečno

Asim ČABARAVDIĆ

Kaznionica u Valturi jedina je otvorenog tipa u Hrvatskoj i funkcionira bez stroge kontrole, rešetaka i pravosudnih policajaca. Nalazi se desetak kilometara od središta Pule, a djeluje u sastavu Uprave za zatvorski sustav i probaciju pri Ministarstvu pravosuđa, uprave i digitalne transformacije.

U njoj kaznu zatvora izdržavaju punoljetni muškarci, pretežito počinitelji kaznenih djela iz prometa, gospodarskog kriminala i zbog neplaćanja alimentacije. Trenutačno u Valturi boravi 56 zatvorenika, dok je ukupni kapacitet 208.

ŽIVOT PO PRAVILIMA

U prostoru kaznionice nema nikakvih zatvorskih obilježja, tako da posjetitelj gotovo da i ne zna tko je u njoj državni službenik, a tko zatvorenik, jer svi se kreću slobodno, a nadzor obavlja dežurna služba - državni službenici civilnog statusa. Međutim, svakodnevni život zatvorenika odvija se po određenim pravilima. Ustajanje je u 7 sati, ali oni koji rade u kuhinji ustaju i ranije kako bi pripremili doručak. Zatvorenici imaju pravi radni dan u trajanju od osam sati, a angažirani su i strukovni učitelji koji im pomažu, savjetuju ih i nadziru u procesu rada. Nakon radnog vremena i ručka slijedi slobodno vrijeme koje zatvorenici mogu koristiti na više načina i po vlastitom izboru. Osigurani su uvjeti za bavljenje sportom, aktivnostima u glazbenoj, informatičkoj i likovnoj sekciji, te čitanje knjiga, praćenje TV programa, šetnja... Knjižnica Kaznionice ima veoma dobar izbor knjiga koji se periodično obnavlja kupnjom ili putem donacija.

Slavko Kovačević dužnost upravitelja Kaznionice u Valturi obnaša tri godine, a prije toga je bio pomoćnik upravitelja, dok u zatvorskom sustavu djeluje već 35 godina.

– Kaznionica u Valturi osnovana je 1956. godine i jedina je kaznionica otvorenog tipa u Republici Hrvatskoj. Praktično to znači da nema osiguranja, nema fizičkih barijera, tako da zatvorenici u svakom trenutku mogu odšetati, mogu se udaljiti bez ikakvih problema, kaže nam Kovačević.

NOVČANA NAKNADA

Tijekom izdržavanja kazne zatvorenici su aktivno uključeni u proizvodne procese, a proizvodi i usluge prodaju se i na tržištu i asortiman roba koja izlazi iz Valture je uistinu velika. Riječ je o mlijeku i mesu te pijesku i tucaniku, a nude se i usluge tehničkog pregleda vozila i autoservisa. Za svoj rad zatvorenici su i novčano nagrađeni.

Esten Mohorović, voditelj Odsjeka poljoprivredne radionice

Maslinovo ulje dobiva se s 3,4 hektara maslinika

Poljoprivredna proizvodnja odvija se na 400 hektara

Podsjećamo upravitelja da je nekada Valtura imala znatno obimniju poljoprivrednu proizvodnju, posebice u stočarstvu.

– Da, nekada je imala na stočnoj farmi oko 1.800 grla stoke, a sada oko 400, od kojih su 124 muzne krave, 148 junice, 76 telad i 60 grla tovljene junadi. Nećemo ostati na ovoj proizvodnoj razini i do kraja ove godine treba biti gotov idejni i glavni projekt nove robotizirane stočne farme za 240 muznih krava. Godine 2026. treba krenuti realizacija projekta. Imamo i tov svinja i upravo je u tijeku rekonstrukcija tog prostora radi povećanja kapaciteta, a radi se i na novom krovištu. Postignut je dogovor s Agencijom za ruralni razvoj Istre Pazin AZRRI za isporuku određenog broj svinja namijenjenih za proizvodnju certificiranog istarskog pršuta, ističe upravitelj Kovačević.

Osim stočne i svinjske farme Kaznionica ima poljoprivrednu proizvodnju na oko 400 hektara obradive zemlje. Na 120 hektara lani je sijan pivarski ječam isporučen u Novu Gradišku od kojeg rade pivarski slad za proizvodnju piva. Riječ je o vrlo uspješnoj višegodišnjoj suradnji premda se svake godine preispituje tržište, ali i zemljište kako bi se utvrdilo koje su kulture najisplativije tako da se na najracionalniji, najbolji način koristi zemlja s kojom raspolaže Kaznionica.

DISCIPLINIRANI I ODGOVORNI

Zatvorenici već nakon mjesec i pol dana odsluženja kazne mogu dobiti pogodnost odlaska kući do 120 sati mjesečno, a članovi obitelji im mogu dolaziti u posjet, no doznajemo da su skloniji odlasku svojoj obitelji u mjestu prebivališta. To odobrava upravitelj na temelju prijedloga stručnog tima Kaznionice. Zatvorenici su u Valturi disciplinirani, odgovorni, i vrlo rijetko se događa da netko krši odredbe kućnog reda, navode u upravi. Težnja je voditelja ove kaznionice i njezinog osoblja da se kazna zatvora izvršava u uvjetima koji su što sličniji životnim okolnostima kakve imaju slobodne

Gordana Ćović, upravitelj Slavko Kovačević i Jasmina Klarić

Jedna od mogućnosti, u sklopu priprema zatvorenika za povratak u društvo i svijet rada, prekvalifikacija je za neko drugo zanimanje. Ima i primjera da se vozač prekvalificira za kuhara i taj posao radi i nakon izvršenja kazne

JASMINA KLARIĆ

Kaznionica u Valturi osnovana je 1956. godine i jedina je kaznionica otvorenog tipa u Republici Hrvatskoj. Praktično to znači da nema osiguranja, nema fizičkih barijera, tako da zatvorenici u svakom trenutku mogu odšetati, mogu se udaljiti bez ikakvih problema

SLAVKO KOVAČEVIĆ

osobe. Jasmina Klarić iz Odjela tretmana zatvorenika, ističe kako je jedna od mogućnosti, u sklopu priprema zatvorenika za povratak u društvo i svijet rada, prekvalifikacija za neko drugo zanimanje. Sve pripreme koje su neophodne za samu kvalifikaciju, odnosno prekvalifikaciju, bilo u Kaznionici ili u nekoj vanjskoj ustanovi, obavljaju službenici Odjela tretmana. Tako je u dvije godine sedam zatvorenika osposobljeno za zanimanje soboslikara i na njihovoj se diplomi ne vidi da su kvalifikaciju stekli tijekom izdržavanja kazne.

- Ima i primjera da se vozač prekvalificira za kuhara i taj posao radi i nakon izvršenja kazne, kaže Jasmina Klarić.

USPJEŠNA RESOCIJALIZACIJA

Gordana Ćosić, također iz Odjela tretmana zatvorenika, ističe da se u Valturi sustavno potiču i grade radne navike, te vodi briga o stručnom osposobljavanju zatvorenika. Takav sustav nesumnjivo pridonosi uspješnijoj resocijalizaciji nakon izlaska na slobodu. Zbog prenapučenosti zatvorskog sustava u zadnje vrijeme u Valturi određen je broj zatvorenika koji su počinili neka teža kaznena djela, ali su većinu kazne izdržali u kaznionicama zatvorenog tipa i potvrdili se primjerenim ponašanjem.

Esten Mohorović, voditelj Odsjeka poljoprivredne radionice, ističe da je uvijek dinamično u tom odsjeku.

- Zatvorenici aktivno sudjeluju u privređivanju, pretežno u poljoprivrednoj proizvodnji na 400 hektara oranica gdje ima i nešto trajnih nasada. Uobičajeni plodored je pivarski ječam na površini 120 hektara za kooperacijsku grupu Axereal, 25 hektara kukuruza za silažu za stoku, oko 170 hektara lucerišta i livada, te ostalo. Tu je 3,4 hektara maslinika, oko 900 loza, dok se u povrtlarskom dijelu proizvodi krumpir, luk, rajčica, salate i drugo. Sve se koristi za prehranu zatvorenika u Valturi, a dio se isporuči pulskom i riječkom zatvoru. Sa svinjskim i junećim mesom opskrbljuju se zatvori i Kaznionica u Valturi. Oko 800 tisuća litara mlijeka godišnje se isporuči Agrolaguni, odnosno Stanciji Špin za proizvodnju sira. Riječ je o veoma kvalitetnom mlijeku za što su, osim dobre skrbi, zaslužni i uvjeti u kojima žive krave, nisu vezane, osim u vrijeme mužnje, i većinu vremena slobodno šetaju ograđenim dvorištem, opisuje Mohorović.

Čak 800.000 litara mlijeka godišnje proizvede se u Valturi

PLAVI SVIJET

Branko ŠULJIĆ

Sezona lignji s dobrim ulovima

Štajun je od lignji. Barem bi trebao biti, u studenomu i prosincu uvijek su se najbolje lovile. Iako, puno se toga promijenilo u prirodi, nadasve na moru, pa se poremetilo i vrijeme lova lignji. Bilo je godina kada su ih neki uspješno lovili usred vrela ljeta, u kolovozu. I ovog su mi ljeta pristizale takve informacije. Zanimljivo je, međutim, da unatrag mjesec – dva nisam dobio nikakvu dojavu s terena o tome kakav je lov lignji, koliko, gdje, kada, kako... Svi šute, bit će da se dobro lovi, a ljudi se ne žele hvaliti, otkrivati pozicije i količinu ulova. Nadasve ne kada su ulovi bogati!

Baš bih volio znati da li se Rabljani »spuštaju dolje«, u lošinjski akvatorij, da li društva iz Rijeke, Opatije, Kostrene, za punog Mjeseca još odlaze loviti oko Unija..? Vrijeme prolazi, život nosi promjene, neki su u ozbiljnim godinama, drugi otplovili na vječna lovišta a znam, ima i takvih, kojima je današnje prebivalište daleko od mora. Ne znam koliko je današnja generacija strastvena u takvim »ribolovnim« aktivnostima..?

U sjećanju su mi mnogi iz te stare generacije. Koliko su bili zagriženi, ništa drugo od ribolova nije ih zanimalo, osim lova lignji. Ribolovnu dozvolu, u pravilu, kupovali su tek ujesen, krajem rujna ili početkom listopada. Ranije im nije trebala. Čak se i dio godišnjeg odmora ostavljao za jesen i lov lignji! A kakve su bile pripreme za plovidbu na udaljena lovišta...

LOVE SE DUBOKO

Posljednjih je dana zahladilo, što bi trebao biti dobar predznak uspješna lova. Znamo, nekad se govorilo: »Dok prsti ne zebu, lignje se ne love:« Ali, more je još dosta toplo, poručuje prijatelj iz Malog Lošinja. Za njega ne mogu reći da spada u one strastvene lignjolovce, ali je često na moru. Uostalom, koji se fetivi otočan, a on je upravo taj, tako ne ponaša. Malo lovi ribu, povrazom, pa topi parangal, pa se prebacuje na lignje. Sve pomalo... za obiteljski obrok. Ponekad za prijatelje kojima voli pripremiti nešto posebno za ručak, nikako po standardnim receptima. Minulih dana lovio je lignje.

»U posljednje vrijeme lignje se love dosta dobro«, govori telefonom lošinjski sugovornik. »Najbolje se love na poznatim, udaljenim terenima, i to duboko, na pedesetak metara. Uglavnom se love sa štapom. I ja sam nedavno kupio štap, dobar i skup. Još se privikavam, nisam vješt u baratanju s njim. Oni koji odlaze na te pozicije ulove u prosjeku po pet, šest kilograma po izlasku. Sezona je od početka krenula dobro, lignje su se rano pojavile. Iskusni maheri koji prate kretanja u moru počeli su ih loviti već krajem kolovoza. I ja sam krenuo ranije, ali ja ipak ne spadam u tu grupaciju. Oni su svakodnevno na moru po više sati. Ja odlazim povremeno, imam nekoliko bližih pozicija, nisu bogate ni duboke. Eto, jučer sam ulovio dva komada na desetak metara. Vrijeme se mijenjalo, očekivao sam dobar ulov, bilo je jako strujanje. Kada ulovim dva kilograma to je za mene jako dobro, više mi ne treba.«

LUKA JELIČIĆ

I sada, u sezoni lignji, on češće odlazi u klasičan ribolov. I redovito je uspješan.

»Posljednjih dana lijepo sam lovio, čak iznenađujuće dobro. Jednog dana na parangalu sam digao 11 fratara, dosta velikih, uz ostalu ribu.«

LOVIŠTA NA SJEVERNOM JADRANU

Akvatorij lošinjskog otočja oduvijek je bogato lovište lignji. Zato ga u jesenskim mjesecima i posjećuju ribolovci s udaljenijih područja. Inače, lignja je stanovnik čitavog Jadrana i to njegova otvorenoga mora, a jednako tako u velikim se količinama nalazi u mnogim svjetskim morima i oceanima. Tek početkom jeseni, pripremajući se za mriještenje, lignja se približava obali pa ćemo je tada naći i u najzabitijoj uvali. Izvan tog razdoblja boravi u dubokom moru, od 40 do 150 metara, a zalazi i mnogo dublje, čak do 400. Pliće, gotovo do same površine, dolazi prije mriještenja koje obavlja u zimskim i proljetnim mjesecima. U priobalnom području naći ćemo je tamo gdje ima sitne ribe kojom se hrani. Na otvorenom moru garancija je da ćemo lignju naći tamo gdje se zadržavaju plove sitne plave ribe.

U sezoni lova prisustvo lignji veće je na sjevernom Jadranu, nego na njegovu južnom dijelu. U posebno velikim količinama zadržavaju se upravo u akvatoriju lošinjskog arhipelaga, te uz zapadnu obalu Istre. U južnom Jadranu gušća su joj naselja na području Kornata, zatim oko Visa, Palagruže i Hvara.

Sportskim i rekreacijskim ribolovcima prava sezona za lov lignji traje od početka jeseni do sredine proljeća. Jesen i početak zime najbolje su vrijeme. Kada počne pravi lov i kada dođu na pravu poziciju, mnogi od ribolovaca ne obaziru se na zakonsku zabranu koja im dozvoljava pet kilograma lovine dnevno. Love dok lignje skaču! Znam neke profesionalne ribare koji rade s malim alatima, mrežama stajačicama, vršama i dubinskim parangalima, koji ujesen sve te alate ostavljaju na suhom i isključivo se usmjeravaju na lov lignji. Vrijeme lova je čitav dan i čitava noć, može se loviti 24 sata bez prekida. Ipak bolje skaču predvečer i u ranu zoru. Poželjno je samo mirno more ili tek povjetarac. Noću se može loviti uz upotrebu umjetnog svjetla, jasno, u razdoblju kada zakonodavac dopušta njegovo korištenje, ali i bez njega. Također, bolji ulovi ostvaruju se u noćima s mjesečinom, neposredno prije i poslije Užbe. U ostalom dijelu godine više se love alatima gospodarskog ribolova, prvenstveno mrežama - koćama, potegačama i plivaricama.

LOVE SE I U RIJEČKOM ZALJEVU

Ima lignji i u Riječkom zaljevu, pa čak i skroz gore na riječkom i opatijskom području. Ne stoje tvrdnje onih koji govore da ih nema u ovdašnjem akvatoriju. Treba odlaziti na more, loviti, pa će se i uloviti, govore iskusniji i uspješniji ribolovci. Jedan od tih je Josip Zrinšćak iz Opatije, poznat i uspješan sportski ribolovac, koji nam je rekao:

»Svaki dan sam na moru, kad vremenske prilike dozvoljavaju. U ovom dijelu godine najviše odlazim na lignje, ali ih lovim čitave godine. Ima ih tu na našem području, love se sasvim solidno. Vodim evidenciju, prosjek mi je oko kilograma dnevno. Posljednji ulov prije ovog nevremena bio mi je 12 komada. Težina im se kreće od 10 do 15 dekagrama. Nalazim ih na dvadesetak metara dubine. Najbolje sam lovio u kolovozu, i više od 20 primjeraka dnevno, ali su bile male, oko pet dekagrama. Sada bi se trebali pojaviti veliki primjerci. Lovim na starinski način, bez sondera, lampadina i ostalih modernih pomagala.«

Josip Zrinšćak ne odlazi daleko, kaže da se sa svojim starim »tomosom« ne usudi ploviti do udaljenih pozicija. Na području Opatije ima tri lokacije, kaže, uvijek na nekoj od njih nađe lignje. Navodi precizno gdje lovi, ali ne bi bilo korektno iznositi ih u javnost. Također, zna tri – četiri dobre pozicije na riječkom području, zna i tko na njima lovi. Za svaku navodi i obrazloženje za skupljanje lignji.

Otac i sin, Siniša i Luka Birčić i njihovi angusi i wagyui dobre volje

ODLASCI SU SVE TEŽI

Ostade nam još par sitnica za odgonetnuti. Prvo, odakle Siniši takvog talenta za priču.

- U Bosni sam do osmog razreda bio ministrant. Kod nas je bilo ili u fratre, ili u željeznicu. I završio sam za prometnika vlakova, ali čim sam završio srednju znao sam da nema šanse da budem na željeznici. Svaki dan isti vlak u isto vrijeme...

- Znači, samo da nije rutina - velimo.

- Ovdje nije rutina - na to će Siniša.

A drugo do kad kani biti gastarbajterom, tim više što priznaje da je teško to gastarbajtersko iskustvo.

- Odlasci su sve teži. Vraćam se definitivno, ali ne još. Sa mnom gore rade ljudi godinama, ima ih od Splita do Vukovara, i oni će odlučiti kada se vraćam - veli Siniša.

NA BLACK BULL RANCHU I GOVEDA JEDU NAPOLITANKE

Svi znaju što treba kravi dati jesti, ali ako ih hranimo kao što ih svi drugi hrane onda će i meso biti kao i kod ostalih. Zato smo krenuli na Cres po drop od maslina, iz Kraša dolaze napolitanke, a iz craft pivovare Garden dolazi praktički pivo. Sve moguće je unutra da hrana dobije malo drugačiji okus - priča Siniša

Siniša PAVIĆ
Snimio Davor KOVAČEVIĆ

Black Bull Ranch! Zvuči opako. Angus i wagyu goveda, na ranču jedan do drugoga. Zvuči još opakije. A ranč u Lekeniku, na pola sata od Zagreba. A »gazdi« ranča ime Siniša. Evo nas u Lekeniku na dogovorenom mjestu. Siniša Birčić javlja da stiže za dvije minute. I stvarno, za dvije minute uz noge nam parkira veliki pick-up. Za ranč i nije nego robusno vozilo. Iz vozila pak iskače robustan čovjek, široka osmijeha i čvrsta stiska ruke. Siniša je, jasno je na prvu, rančer k'o iz filma, k'o iz kakvog priručnika.

- Bome, rančerski automobil - velimo.

- Bez ovog ne ide - promptno će Siniša.

Nego, Siniša. Imenjaci, novinar i domaćin. Zašto Siniša? Nije valjda Zagorka kriva!?

- Ne - rezolutno će Siniša.

- Ja sam zamalo bio Hrvoje - priznaje novinar.

- Ja umalo Oliver. Mi smo u Bosni imali bukvar, početnicu i u njoj je bila i pjesmica u kojoj se spominje Siniša. Pa mi je starija sestra dala ime. Njoj je to ime bilo zanimljivo – objašnjava Siniša.

- A ima li kakav nadimak? - pitamo.

- U Splitu me zovu Sine, ovdje Sinke, brat i mama me zovu Mali zato što sam uvijek bio mali, a i najmlađi sam - krene Siniša.

- A kako vas u Švedskoj zovu? - zanima nas.

- Svakako, samo ne Siniša - smije se Siniša.

OD DERVENTE DO ŠVEDSKE

Nije ovaj spomen Švedske slučajan. U Švedskoj je Siniša na onom »privremenom radu« već osam, ako ne i devet godina. Ma, valja krenuti iz Dervente odakle su Birčići.

- Kompletna ova ulica, u kojoj nam je kuća, ljudi su iz tog jednog sela kod Dervente. Mi smo se iz Slavonije preselili u Lekenik 1999. godine. Prije rata je pola naše obitelji živjelo u Slavoniji. Bavili su se uzgojem bikova, otac i stric. Tako da je neko osnovno znanje i bilo prisutno. Znali smo kako krava izgleda, ha, ha, ha - objašnjava Siniša.

Ali, prvo je bila Švedska, a onda goveda. I Švedska je još uvijek.

- U Švedskoj radimo drvene kuće, montiramo drvene fasade, sve što je od drveta radimo - kaže Siniša.

- Prodali ste Šveđanima priču o drvu - šalimo se.

- Znate što ću vam reći, oni su sto godina ispred nas. Oni gore za 50.000 eura naprave sve tako da ljudi žive sto godina u tome, a u nas se sve lupa u beton i željezo i nikad ne završimo sve do kraja. Pola države nam je bez fasade - komentira Siniša.

Nije cijela obitelj, a u obitelji su on, supruga, dva sina i kćer, pošla u Švedsku, samo on. U Göteborgu ponajviše radi njegova tvrtka »Sistemi suhe gradnje«, ali ode se gdje treba, evo nedavno na granicu s Finskom taman u doba da je minus u termometru normalan, baš kao i onaj metar i 20 visok snijeg. Švedski trudi osigurali su financije za posao s govedima. I još uvijek je tako nekako.

Dok se od Sinišine kuće vozimo koji minut daleko na ranč s govedima, priča kako su u početku supruga i on pokušavali od lokalne vlasti dobiti na korištenje staru, zapuštenu vojarnu da se stočarstvom bave.

- Izgubili smo jedno tri godine vremena i ništa nismo uspjeli. Pa smo odlučili kupiti zemlju. Tu su sada naši pašnjaci i tu sada imamo oko 50 hektara vlastite zemlje - priča Siniša.

Tu, na toj zemlji, kako kaže, samo napasaju stoku. Ne sije se ništa.

- Imamo ratara koji za nas sije kukuruz, ječam, a mi okolo po svim selima kosimo. Ljudi su nam dali livade, kosimo jer nitko više nema stoke. Osim nas, naših goveda, u čitavoj općini ima još možda 20 krava - kazuje Siniša.

PLEMENITA GRLA

Kako je Siniša spomenuo krave tako su se pred nama ukazale crne glave plemenitih goveda.

- Ovo su wagyu goveda. Jedini ih u Hrvatskoj imamo. Imamo još i black angus. A i križali smo black anguse s wagyujem - iznenadi nas Siniša.

- Pa što ste dobili - pitamo taman tako da nas na volej dočeka.

- Evo, dobili krave s osam nogu - smije se od srca Siniša.

Istina je da su dobili goveda posve posebnog mesa, barem tako vele kupaci.

- Ja sam meso prod'o ni prob'o ga nisam. Kaže supruga: »Pa zašto si takav!?« Ha, ha, ha - smije se Siniša.

Lako se sad smijati, ali bilo je itekako rizik dovesti u naše krajeve ova plemenita grla čije meso itekako košta u otmjenim restoranima.

- Nismo znali kako će se prilagoditi. Wagyu su malo osjetljivi. Angusi kao da su rođeni za Turopolje. Nevjerojatna je to životinja: otporna, brižne majke, lako se tele... Sve naj što možete od krave poželjeti ona ima - zaneseno će Siniša.

Prva grla kupio je u Njemačkoj, u Bremenu gdje je svake godine u kolovozu aukcija. Onda su upoznali uzgajivače i onda se priča krenula odmatati.

- Zašto niste birtiju otvorili? Ili apartmane gradili uz more. Lakše bi bilo - velimo.

Smješka se Siniša.

- Supruga i ja smo ovakvi kakvi smo. Dakle, nema šanse - smije se Siniša.

Evo nas na ranču. Goveda nešto na livadi i na suncu, a nešto ih je pod krovom. Koliko li ih je!?

- S ovim što imamo u tovu i vani,

trenutno ih je ravno 200 komada. Agnusa imamo 68 majki, wagyuja imamo 28 majki, a ostalo su telad, bikovi za klanje. Majke su slobodne vani čitavu godinu. Mogu ući u štalu kad hoće, mogu vani kad hoće. Telad bude s njima šest, sedam mjeseci i onda ih odvajamo u tov - kazuje Siniša.

TAJNA DOBROG STASA

Sve to u četiri godine kako su prva grla stigla u Lekenik. Nešto tajne dobra stasa u goveda ima i u načinu prehrane.

- Svi znaju što treba kravi dati jesti, ali ako ih hranimo kao što ih svi drugi hrane onda će i meso biti kao i kod ostalih. Zato smo krenuli na Cres po drop od maslina, iz Kraša dolaze napolitanke, a iz craft pivovare Garden dolazi praktički pivo. Sve moguće je unutra da hrana dobije malo drugačiji okus - priča Siniša.

Eksperimentira se, čita i izučava, pa ako u Japanu maslinama čovjek hrani goveda nema smisla u zemlji od maslina ne raditi isto, mudro će Siniša.

- U Danskoj je čovjek koji tri mjeseca prije klanja daje stoci svaki dan 200 grama kakaa. Naši od rođenja jedu dvije kile napolitanki - smiješka se Siniša.

Sve to priča čovjek koji je prvi put kušao wagyu odrezak netom prije nego je goveda kupio. Ni 50 godina Siniši nije. Uz njega supruga Valentina, kćer Miriam, stariji sin Luka i najmlađi Tvrtko.

- Luka u principu sve ovo vodi. Ne miješam se previše. On je gazda, a ja samo volim da me se nešto pita kad sam tu - šeretski će Siniša.

Planova je u njih koliko vam drago. Pokazuje tako Siniša gdje se gradi pogon za preradu veliki oko 250 metara četvornih.

- Komore, sušenje, odležavanje, sve moguće bit će tu. Sada prodajemo meso restoranima u polovicama. Direktno iz klaonice vozimo za restorane - kaže Siniša.

Ide meso na Hvar, ide u Dubrovnik, voli turizam ovo jestivo. A je li se investicija počela vraćati?

Ako netko može ukrasti angusa, ja mu ga poklanjam. Nema šanse. Vole slobodu i jako su brižne majke. Za razliku od wagyuja koji se oteli i ode, i ako mi nismo tu prva dva tjedna da ih hranimo, tele nema šanse. Sada nam se teli 18 komada od Božića i ta tri, četiri tjedna Luka i ja smo ovdje od 0 do 24

SINIŠA BIRČIĆ

- Evo sad to kreće. Znali smo mi od početka kako će biti. Kupuju se krave, krave se tele, tri godine su bikovi u tovu, znači petu godinu se počinju sredstva vraćati - iznosi računicu Siniša.

Iznenadi nas odgovorom na pitanje je li ih mučila što birokracija po kojoj smo poznati.

- Pa i nije. Najveći je problem ovih 600 hektara zapuštene državne zemlje za koji općina nije raspisivala natječaj jedno 15 godina. Imamo neka obećanja novog načelnika da bi sada mogao biti raspisan, pa se tome i nadamo. Dolaze nam i Ukrajinci s pilićima, a mi se trudimo da to bude kako treba ako dođu. Mi smo na maksimumu. Trebali bismo imati bar 200 hektara zemlja, a imamo 180. Zato imamo sijena tisuću i pol bala, jer goveda i po ljeti moramo hraniti - iskreno će Siniša.

Pa je za sada 200 grla, a ako se dobije to zemljišta, tih 600 hektara za koje se čeka natječaj, rado bi Birčići išli i na više.

- Kad vas čovjek ovako sluša čini se sve lako - priznajemo.

- Ma kako lako!? Ha, ha, ha - grleno će Siniša.

- Nego kako nego lako kad se tako slatko smijete, kad ste dobre volje - velimo.

- Uvijek sam dobre volje - na to će Siniša.

DNEVNA RUTINA

Dobre volje su i oni wagyu koji se sunčaju. Dio je to, kaže Siniša, njihove dnevne rutine. Rutina je važna, ishrana je važna, genetika je važna pa da meso bude ekstra kvalitete.

- Važno je i da nema previše kretanja kada dođe trenutak od tova. I mir. Mir je važan - ističe.

- A ne daj bože da u stadu bude problematičan netko - pitamo.

- I to smo imali. Sada ću vam ga pokazati - na to će Siniša.

Tri angusa su junaci te priče, sva tri imaju oko tonu, a pamti se kad je jedan od njih toliko teško i nikako podnosio druga dva da ih je prebacio preko ograde. Pa sad bivstvuju razdvojeni.

- Nemojte mi samo reći da ste svakom ime dali - prepadosmo smo se.

- Supruga i ja mislili smo svakom biku dati ime i to po hrvatskim planinama, a onda smo shvatili da u Hrvatskoj imamo samo tri, četiri muške planine - smije se Siniša.

Nego, kako je samo Siniša nagovorio sina Luku da se posla sa stokom uhvati!? Luki je tek dvadeset i dvije. U nas se u tim godinama od svakog posla u pravilu bježi.

- Sklon je on oduvijek bio fizičkom radu, nIje to njemu nešto strašno ni strano. Dogovor je bio da ja idem u Švedsku, odradim još godinu pa ćemo se zamijeniti. Ali, njemu se ovo svidjelo - jednostavno će Siniša.

Što više šetamo među govedima, nama laicima su sve te crne glave sve sličnije.

- Nama svi k'o isti izgledaju - usuđujemo se govoriti dok gacamo blatom do štala.

- Nisu - 'ladno će Siniša.

Šetamo između angusa što su u tovu i pred klanje, i wagyuja koji su za klanje.

- Sad vidite razliku. Angusi su veći. I ovi wagyu rođeni kod nas imaju svi rogove, a angusi nemaju - kaže Siniša.

- I svi djeluju miroljubivo - velimo.

- I jesu - potvrđuje Siniša.

Primjerci japanskih goveda za klanje teški su oko 900, 950 kila, zdravi, stari skoro 40 mjeseci. A tu su i križanci, prve generacija, njih četiri. Angus je tim križancima, kako kaže Siniša, dao otpornost, veličinu i to da brže rastu, dok je wagyu dao onu specifičnu mramoriranost mesa i mekoću.

- I da morate birat' čiji će te staeak pojest, što biste? - pitamo.

- Križanac! - k'o iz topa će Siniša.

LIJEK ZA SVE

U taj čas pažnju nam odnese momčina preko tone teška. To je onaj angus koji je dvojicu »rođaka« prebacio preko ograde. Otkada su ih razdvojili mir je i dobro. Dvjesto grla, a sve je počelo od dvadeset junica i jednog bika. I svi crni osim one jedne ženke koju od milja Jovankom zovu.

Počeli smo s jednom malom štalom, onda to proširivali, krenuli s 20 junica i bikom. Krenuli smo od same nule i za četiri godine i štala, i krave, i telići. Evo već su počela lagano i klanja. Sve dobro

LUKA BIRČIĆ

- Nije nam baš drago da je crvena - iskreno će Siniša.

- Kako se njoj to samo dogodilo - pitamo se.

- Kako se nama to dogodilo - pita se Siniša.

Ma, crveno ili crno, svi su tu dotjerali do zavidne kilaže.

- Ovdje ne važi ona vjekovna priča naših krajeva da je tele ako ne najbolje ono najslađe za konzumaciju - pitamo.

- Ne. Osim na Balkanu nigdje se telad ne kolje. Dao je meni jedan moj kolega iz Vinkovaca dobro objašnjenje zašto mi rakiju pijemo mladu. Kaže, u nas je uvijek bilo da se što prije pojede i popije, jer doći će Turci i odnijet će. Nisi u nas mogao imati u podrumu rakiju da je 20 godina stara, jer nikada nije bilo da u 20 godina nije netko došao - slikovito će Siniša.

Uči nas Siniša još nekim sitnim razlikama između angusa i wagyuja.

- Ako netko može ukrasti angusa, ja mu ga poklanjam. Nema šanse. Vole slobodu i jako su brižne majke. Za razliku od wagyuja koji se oteli i ode, i ako mi nismo tu prva dva tjedna da ih hranimo, tele nema šanse. Sada nam se teli 18 komada od Božića i ta tri, četiri tjedna Luka i ja smo ovdje od 0 do 24 - veli Siniša.

Dok hodamo puni respekta kroz špalir goveda, crna mačka nam se mota između nogu. I mačke su na ovom ranču crne. Do jučer je bilo i miševa, a onda je Siniši šapnuo prijatelj što farmu u Americi ima da to rješavaju ptice morke, odnosno biserke. I evo jata i nestade miševa.

- Priroda ima lijek za sve - kaže Siniša.

NEMA LJUDI, NEMA FILOZOFIJE

Kad eto ti Luke!

- Luka, što je ovo - pitamo ga.

- Farma - smije se.

- A mogli ste apartmane na moru otvoriti - velimo.

- Šteta što nismo. Ha, ha, ha - šaljivo će Luka.

Samo 18 godina je imao Luka kad je ovaj pothvat započeo. I u startu mu se sve činilo najblaže rečeno ludim.

- Pa sam s godinama i ja sve ovo zavolio, ostao tu i nastavio s poslom - jednostavno će on.

Pitamo ga u što se to zaljubio.

- U mir. I rad sa životinjama. Nema ljudi, nema filozofije. Najviše je to - iskreno će Luka.

Mir. Mir je tu, čini se, bio presudan. I onaj jedan davni Sinišin posjet kolegi što u Srbu ima buše.

- Dođem ja Kreši koji drži te krave, pa ga pitam: »Krešo, kako se tebi ovo čini?« A on će na to: »Prođe dana da ne progovorim s nikim, a tako mi je dobro.« Ha, ha, ha! Poslije toga sam rekao kumu da ću krave dovest' u Lekenik - prisjeća se Siniša.

Zadovoljan je Luka kako se sve to razvija. Kaže, prije samo četiri godine sve što vidimo bila je samo šuma.

- Počeli smo s jednom malom štalom, onda to proširivali, krenuli s 20 junica i bikom. Krenuli smo od same nule i za četiri godine i štala, i krave, i telići. Evo već su počela lagano i klanja. Sve dobro - priča Luka.

- A da morate izreklamirat' svoj proizvod u dvije rečenice što biste rekli - pitamo ih obojicu.

Zamisliše se oni malo, ali samo malo.

- Kao što piše na kombiju - »Rođeno i odgojeno u Hrvatskoj«. Mislim da su to naši ljudi počeli cijeniti, da je to ono što nalazi svoju publiku sve više i više. Zato i hoćemo napraviti svoju kušaonicu da meso učinimo pristupačnim. Jer, u restoranima je danas bilo koje meso, bilo koji steak, k'o manja svadba. A mi želimo omogućiti da u našem objektu ljudi sami sebi peku meso koje su uzeli kod nas proizvođača - poručuje Siniša.

POVRATAK ISKONIMA

Skupo je meso plemenitih goveda, zapravo skup je dobar komad mesa u našim restoranima od kojeg god goveda da je, složismo se.

- Ako se mi raspravljamo s nekim je li skupo dati za steak od angusa 60 eura za kilu, a on za 100 grama u restoranu daje za 18 eura, onda nešto tu nije u redu. Danas nema u restoranu wagyuja bez 500 eura za kilu. To je četiri puta više nego ga mi prodajemo. A mi s ovom kravom živimo dvije i pol godine. U nekom trenutku je sve to otišlo u krivo. I ja mislim da ćemo se mi vratiti, baš kao Slovenci i Austrijanci, obiteljskim gospodarstvima, da sve funkcionira na taj način. Inače... - upozorava Siniša.

Cijenom ovo meso i može i treba biti dostupnije, nemaju dvojbi Birčići. Ali i sad tržište itekako postoji.

- Bit će onda da je ipak najteže kada dođe trenutak od klanja - pitamo naivno posve.

- To i čekamo! Zato i radimo - smješka se Luka.

Siniša pak veli kako su u obitelji svi lovci, i supruga i njih dvojica, a kod lovaca je uvijek bilo tako da životinju hraniš i paziš dok ne dođe tren da ispuni svoju svrhu. Nema u njih dvojice cifranja. Neće oni tako ni kazati da je njihovo meso najbolje što su ga ikada jeli. Dobro je, veli Siniša, svako koje je iskreno hranjeno i paženo.

- I ova naša buša koja je toliko podcijenjena, pa to je jedno iskreno meso. I naši simentalci. Sad smo 30 simentalca križali s wagyujem tako da ćemo za dvije godine probati što je to simentalac i wagyu - najavljuje Siniša.

I bušu kane oni oplemeniti, i tom mesu dati malo mekoće i slatkoće što je meso wagyu ima. A tko je kome tu šef zapravo kad se ovakve odluke donose!?

- Zajedno smo - kaže Luka, dok se Siniša smijulji.

- Ja sam zaposlenik svoje supruge - iznosi svoju istinu vazda dobro raspoložen Siniša.

Vrijeme je za sjesti, nazdraviti, taman da se oćuti onaj mir o kojem Luka priča. Nekako se nepristojno čini pitati koliko je sve ovo u startu moralo koštati. Siniša tek potvrđuje da se radi o ozbiljnoj investiciji. Dobar wagyu bik dođe tu negdje između 12 i 15 tisuća eura, dobra majka, kaže, od šest do devet, dok su angusi nešto jeftiniji. Nego, Siniša, Valentina, Miriam, Luka, Tvrtko. Kćer Sinišina građevinu studira, Luka je tu oko goveda, netko će tu Sinišinim stopama kako god i štogod bilo.

- Sve za sada ide kako treba - smije se Siniša, uz napomenu da je Tvrtko dobar mesar, a osmi razred mu tek.

Black Bull Ranch i goveda od dobre volje.

- Goveda koja nas čine da smo dobre volje - zaključuje Siniša, rančer iz Lekenika.

DOMAĆI PROIZVOD NA STOLU

Par kilometara od ranča daleko, na jezeru Vukojevcu, već su tri drvena štaglja nikla. Tu će biti ona kušaonica. Ideja je jasna i logična.

- Najljepše je kod nas kupiti steak, pa ga tu ispeći među životinjama, u prirodi, uz neku priču kako se govedo hranilo, koliko dugo, koliko je bilo teško, koliko je meso odležalo - objašnjava Luka.

Da štagljevi budu oku ugodni pobrinut će se naš znani modni dizajner Zoran Mrvoš koji u blizini i sam živi.

- Zoran uređuje kućice, on je tu da im dušu da. Štogod mu padne na pamet neka radi - kazuje Siniša, uz dodatak da Mrvoš i osmišljava radnu rančersku odjeću.

Dobra je, kaže Siniša, i njihova suradnja s lokalnom zajednicom, pa s veterinarskom službom, a i s našim znanim chefovima poput Roberta Slugara, Christiana Misirače, Katarine Vrnec... A taman za našeg posjeta navrati iz Dubrovnika Edin Macanović, vlasnik Taj Mahala i butik mesnice Taj Butcheraj.

- Upoznali smo Sinišu prije dvije godine, od tad surađujemo i tu suradnju ćemo samo pojačavati - veli nam Macanović.

Kaže i to kako za svoj restoran i mesnicu svud po hrvatskoj traži domaći proizvod, OPG-ove s kojima vrijedi raditi, ali da je lako i nije.

- Jako je teško, ali borimo se da je domaći proizvod na stolu. I kad upoznamo ovakve ljude kao što je Siniša mazimo ih, pazimo, jer ovo je vrijednost - ističe Macanović.

Ana Debelić, iskusna Rabljanka oprostila se od rukometne reprezentacije

IGRALA SAM DO TREĆEG MJESECA TRUDNOĆE I DOJILA U TERETANI – U NORVEŠKOJ JE TO NORMALNO

Duže sam se lomila oko oproštaja od reprezentacije. Bilo je propitkivanja, ali jednostavno, postala sam mama. Reprezentacija mi je puno dala, i ja sam njoj puno dala, ali došlo je vrijeme za mlađe cure, a meni da više budem doma s obitelji, govori Ana Debelić, igračica Podravka Vegete

Katarina BLAŽEVIĆ

Hrvatske će rukometašice 27. studenoga otvoriti svoj nastup na ovogodišnjem Svjetskom prvenstvu, ali ovoga puta bez iskusne Rabljanke u sastavu. Ana Debelić je prošloga mjeseca odlučila kako je vrijeme reći zbogom reprezentaciji. Pet godina nakon što je proglašena najboljom kružnom napadačicom Europskog prvenstva, na kojemu je s Hrvatskom osvojila brončanu medalju. Debelić je ujedno dvije godine zaredom, 2021. i 2022., okrunjena titulom najbolje hrvatske rukometašice, a od trofeja valja istaknuti i dvije titule Lige prvakinja s norveškim Vipersom. Ona najdraža nagrada je možda i glavni »krivac« njezina oproštaja od reprezentativna dresa. Debelić je prije malo više od dvije godine postala majka Eveline i kako sama kaže, prioriteti su se promijenili.

- Duže sam se lomila. Bilo je propitkivanja, ali jednostavno, postala sam mama. Događale su se situacije kada sam morala otići iz reprezentacije jer bi Evelina bila bolesna. Jednom je pokupila virus, a mi smo bili u Prelogu s reprezentacijom, pa bih onda otišla nakon treninga na jedan ili pola dana. Drugi put ju je temeperatura uhvatila pa me isto trener pustio. Teško mi je postalo odvajati se od nje. Tete u vrtiću su mi isto rekle da dok me duže nema ona postane razdražljivija. Pomalo se svega skupljalo i odvagnula sam. Reprezentacija mi je puno dala, i ja sam njoj puno dala, ali došlo je vrijeme za mlađe cure, a meni da više budem doma s obitelji, govori Ana Debelić, koja je osim svih onih ranije navedenih trofeja i titula u rukometu posebna upravo po majčinstvu. I uz pomoć interneta je teško pronaći hrvatske sportašice koje su se nakon trudnoće vratile profesionalnom sportu.

SUPRUGA - KRALJICA ŠOKA

A njezina je rukometna priča krenula na Rabu, da bi potom upisom u srednju školu u Rijeci igrala za Matulje, Opatiju i Zamet. Nosila je i dres zagrebačke Lokomotive, Zeline, ruske Astrahanočke, norveškog Vipersa, nakon čijeg se bankrota u veljači ove godine vratila u Podravka Vegetu. Iako je trenutno muči ozljeda koljena, od kluba se još neće oprostiti, ali za reprezentaciju je posljednju utakmicu odigrala 19. listopada na gostovanju kod Kosova.

Ana, suprug Arijan i kći Evelina

MARKO HORVAT

DRUŠTVENI RUSI, HLADNI NORVEŽANI

Norvežane ste opisali kao hladnije ljude, a živjeli ste i u Rusiji. Kako ste njih doživjeli?

- Rusi su društvenjaci, vole se družiti i ondje mi je isto bilo predivno. Norvežani su hladniji, ali nisam to toliko osjetila jer kada si sportaš se najviše družiš s curama iz svoje ekipe. To su isto uglavnom bile strankinje i kontakt s lokalcima baš i nisam imala. Moj suprug je, s druge strane, tamo našao posao i on je poznavao to bolje od mene. Ja sam često bila na putu i na treninzima i utakmicama pa nisam tu njihovu hladnoću toliko osjetila.

IDEJE O ŠUMSKOM VRTIĆU

Razmišljate li i o karijeri nakon oproštaja od rukometa?

- Počela sam malo o tome razmišljati. Upisala sam nedavno školu za trenera, što sam mislila da nikada neću. Ali, možda bih radila s djecom. Oni su glina koja se može oblikovati, ne samo u rukometnom smislu. Možda im svojim iskustvom mogu pomoći dok su u svojim počecima. Imam diplomu Šumarskog fakulteta, a imam neke ideje i o šumskom vrtiću. Sto stvari mi je u glavi. Vidjela sam u Norveškoj koliko djeca u običnim vrtićima provode vani vremena i mislim da nam to malo ovdje nedostaje. Tko zna, imam pregršt ideja i nadam se da ću nešto već smisliti i usmjeriti se

RUKOMETNA PRIČA ANE DEBELIĆ KRENULA JE NA RABU, DA BI POTOM UPISOM U SREDNJU ŠKOLU U RIJECI IGRALA ZA MATULJE, OPATIJU I ZAMET. NOSILA JE I DRES ZAGREBAČKE LOKOMOTIVE, ZELINE, RUSKE ASTRAHANOČKE, NORVEŠKOG VIPERSA, NAKON ČIJEG SE BANKROTA U VELJAČI OVE GODINE VRATILA U PODRAVKA VEGETU

Kakvi su bili posljednji trenuci utakmice na Kosovu?

- Došlo mi je teško i zadnjih desetak minuta sam razmišljala kako je to bilo jedno lijepo razdoblje mog života. Za reprezentaciju me uvijek vežu najljepše uspomene i zaboraviš one teške situacije, kada nije išlo kako smo htjeli. Uhvatila me bila neka sjeta i tuga, ali s druge strane, to je život. Svoje prve utakmice se iskreno ne sjećam. Razmišljala sam sada i koliko sam u reprezentaciji. Znam da sam išla na prvo veliko natjecanje 2016. godine u Švedskoj, a igrala sam i za mlađe dobne kategorije. Išlo je sve korak po korak.

Kada pogledate unatrag, što biste izdvojili kao najljepši trenutak u dresu Hrvatske? Europska bronca iz 2020. godine je najveći uspjeh hrvatskog ženskog rukometa ikada.

- Da, definitivno je ta bronca najposebnija. Bio je to predivan period, kako za cijelu naciju, ali i za nas same. Mi smo se iz utakmice u utakmicu toliko veselile. Bilo je nestvarno. Stvorila se tako lijepa atmosfera i energija oko nas. Realno, dotad smo išli na natjecanja, ali nikada nismo ostvarivali značajnije rezultate. I onda je došao i taj nadimak Kraljice šoka... Nedavno je mojem suprugu Arijanu jedan dečko rekao »pa tvoja supruga je Kraljica šoka«, pa smo se smijali tome.

Koja je bila tada vaša tajna uspjeha? Prije utakmice za broncu vas je podcijenio danski izbornik Jesper Jensen, a Danci su komentirali i kako ste poluamaterska ekipa.

- Teško je sada opisati što je to bilo. Sve nam se poklopilo, ali mislim da nam je najveća snaga bila što smo disale jedna za drugu. Sve smo išle k istom cilju. Nismo prije prvenstva ni računale na medalju, ali sve se nekako slagalo i išle smo korak po korak. Taj izbornik Danske mi je bio toliko prepotentan. Ali oni su inače takva nacija, toliko vole svoje i misle da je sve njihovo najbolje. Možda bismo i mi trebali biti više kao Danci. Poslije je bilo još slađe staviti broncu oko vrata jer smo znale da nas je podcijenio prije utakmice.

DOZA STRAHA I LUDOSTI

Ubrzo nakon te bronce ste potpisali za norveškog velikana Vipers Kristiansand. Osvojili ste s ekipom dva naslova Lige prvakinja, možemo reći da je to bio vrhunac vaše klupske karijere?

- U Vipersu su mi bile najljepše igračke godine. Tamo sam se osjećala najbolje. Život u Norveškoj mi je općenito bio jako lijep, a to rukometno što smo ondje imali je teško opisati riječima onima koji nisu bili tamo. S trenerom Oleom Gustavom Gjekstadom je bila takva jednostavnost i ležernost. Imali smo, naravno, i dobre igračice, ali prvi put sam osjetila slobodu u smislu da ti ljudi vjeruju i da te nitko na ništa ne tjera. Ne moraš ići u teretanu ako si umoran, moraš slušati svoje tijelo. To mi je dalo još veću snagu. Taj odnos prema čovjeku je bio poseban, iako je istina da su Norvežani inače hladniji. Nikada nisam više slobodnog vremena imala, a nikada bolje igrala, ha, ha.

Kako je moguće da je u klubu s takvim uspjesima došlo do bankrota?

- Oni kažu da je to biznis i da biznisi jednostavno propadaju. Nije bilo novaca i to je tako. Vjerujem da bi se kod nas potegnulo sa svih strana da se spasi klub, a kod njih je to »probali smo i nije išlo«. Ta činjenica da je došlo do bankrota mi je teško pala. Trebalo mi je neko vrijeme nakon što smo se vratili u Hrvatsku da shvatim da više neću ući u avion i otići za Kristiansand. Bio mi je šok, ali su nas oni isto pred kraj razvačili kao žvakače pa sam htjela da to što prije riješimo i odemo. To je sve dosta dugo trajalo.

Tijekom vaše druge sezone u Vipersu ste zatrudnjeli, kako su u klubu to doživjeli?

- Kada sam otišla u klub i rekla im, svi su mi čestitali te rekli da je to najljepše što mi se može dogoditi. Ja sam bila malo preplašena i skeptična jer znam kako to kod nas funkcionira. Ondje sam čak igrala do trećeg mjeseca trudnoće, ali igrala sam smanjenog intenziteta. U klubu su znali. Kada sam otišla na porodiljni, imala sam dogovor da padam na teret države. Klub nije imao nikakvih troškova oko mene, a ja sam tamo ostala da budem s ekipom. Njima je normalno vratiti se rukometu i oni ne razmišljaju da ideš u mirovinu kada zatrudniš.

Igrali ste do trećeg mjeseca trudnoće? Je li vas bilo strah?

- Ginekolog mi je rekao da mi ne može reći da idem ili ne idem igrati jer žena može kihnuti pa izgubiti dijete. Rekao mi je da je plod duboko unutar mene i ako osjećam i mislim da mogu, da procijenim sama. Kada sam već vidjela da druge cure igraju i duže, tako sam odlučila. Bila je doza straha, ali sigurno i neka ludost.

U Hrvatskoj bi vam vjerojatno raskinuli ugovor kod trudnoće?

- Definitivno, ovdje kažu da tako rade jer je to očuvanje našega zdravlja.

KOLJENO NIJE IZDRŽALO

Evelina se rodila u Norveškoj. Kakvo je to bilo iskustvo i kada ste odradili prvi trening nakon poroda?

- Imala sam blagoslovljen porod gdje je sve teklo prirodno. Puknuo mi je vodenjak i mislila sam da odmah moram ići u bolnicu i da ću odmah roditi, ali oni su puno ležerniji. Cijelu noć sam bila doma, ujutro sam išla doktoru pa se opet vratila doma. Rukometu sam se vratila već nakon tri mjeseca, ali iskreno, ne bih to opet tako napravila. U tom trenutku nisam doživjela da je to prekratak period jer sam gledala druge igračice u Norveškoj koje su se brzo vratile i bila sam u okruženju gdje sam mislila da mogu tako i ja. Ali, mislim da bi bilo bolje da je išlo malo sporije.

Koji vam je bio najveći problem kod igranja nakon trudnoće?

- Mislim da sam prvu utakmicu igrala nekih pet, šest mjeseci nakon poroda. Sada mislim da je to bilo prerano. Najveći problem sam imala s povratkom trčanju, odnosno bilo je najizazovnije vratiti kondiciju. Kada sam u prvoj utakmici igrala pet minuta, imala sam osjećaj kao da gutam krv. Valjda kako su se pluća opet malo raširila. Rekla bih da sam se u onu staru formu vratila nakon dobrih godinu, godinu i pol dana. Cijelo ljeto 2025. sam se pripremala i došla sam u sezonu skroz spremna, bez ikakvih problema. Koljeno nije izdržalo cijeli taj tempo. Sada će me to opet malo usporiti, ali sve ima svoj razlog.

Kako ste uspjeli sve uskladiti, treninge i utakmice, s bebom?

- Suprug je mogao uzeti očinski dopust, a općenito su ljudi u njegovoj firmi bili korektni jer su znali da smo sami pa bi on radio i manje sati, vraćao se na posao kad bih se ja vratila s treninga... Sada kada razmišljam o svemu tome, iskreno, vidim da je bilo i ludo. Ja bih znala s njom otići u teretanu, trčala bih dok bi ona spavala, pa bi je tamo dojila. Moj plan je uvijek bio prvo završiti karijeru i onda kada ostanem trudna da je to gotovo. Ali eto, u Norveškoj sam vidjela da je igranje nakon trudnoće normalno.

S obzirom na to da se sa suprugom Arijanom planirate vratiti u Rijeku, biste li ponovo igrali i za Zamet?

- Sada mi je prvi plan sanirati ovu ozljedu. Što se Zameta tiče, mislim da jednom kada se ostavim vrhunskog rukometa, da će to biti to. Želim se oprostiti od rukometa na ovoj razini jer je drugačije preriskantno za moje zdravlje. Van više sigurno neću ići, a koliko ću još igrati u Podravci ćemo vidjeti. Ako bude sve OK s oporavkom, zašto ne odigrati još par sezona, zaključuje Ana Debelić. Nakon oproštaja od hrvatske vrste ostaje upisana kao brončana »Kraljica šoka« i jedna od najboljih hrvatskih kružnih napadačica ikada. I uz sve to - mama.

Dok je Ana trenirala, Arijan se brinuo o Evelini

VELIKA ŽRTVA SUPRUGA ARIJANA

Suprug Arijan je s vama iz Rijeke selio u sve gradove u kojima ste igrali. Sportašicama je u tom dijelu ipak teže od sportaša?

- Istina, nema puno muškaraca koji prate svoje djevojke ili supruge van i to doživljavam kao veliki blagoslov. Mislim da me Ari jako voli, ha, ha. Radi se o jako velikoj žrtvi i često to zaboravim. On je uvijek bio tu uz mene, a u Norveškoj je i bio moto: »Kada je igrač sretan van terena, bit će i na terenu.«

Arijan, Ana i Evelina

Mamin centar svijeta - Evelina

> U Vipersu su mi bile najljepše igračke godine. Tamo sam se osjećala najbolje. Život u Norveškoj mi je općenito bio jako lijep, a to rukometno što smo ondje imali je teško opisati riječima onima koji nisu bili tamo
>
> ANA DEBELIĆ

Kraljica šoka

STANKO GRUDEN/KOLEKTIFF

2020.
Debelić je s reprezentacijom osvojila broncu na Europskom rukometnom prvenstvu

Ana je proglašena najboljom kružnom napadačicom Europskog prvenstva 2020. godine

ARHIVA NL

Zlatan Zuhrić - Zuhra slavi 40 godina karijere

NISU BOSANCI I SRBI DUHOVITIJI, NEGO SE HRVATI NE ZNAJU ŠALITI NA VLASTITI RAČUN

Siniša PAVIĆ
Snimio Davor KOVAČEVIĆ

Čovjek koji već gotovo četiri desetljeća sve dovodi do suza (od smijeha) sjeda na vrući stolac! U utorak 25. studenog u Tvornici kulture slavi se 40 godina bogate karijere Zlatana Zuhrića – Zuhre, a umjesto monologa na meniju je roast!, pisalo je u pozivu pristiglom svud naokolo. I bome, barem su dva podatka u tom priopćenju koja zapinju za oko, prvo onaj da Zuhra slavi velikih 40 godina karijere, a onda i onaj da će se u to ime dati – roštiljati! Ima tu Zuhra štošta za objasniti.

Zgodno bi, recimo, bilo čuti što bi njemu i našem fotoreporteru Dadi da na dogovoreni susret stignu dobrih 45 minuta ranije. Taman da novinar uleti usred njihova čavrljanja i to o predstavi »Ocat i sin« zahvaljujući kojoj Zuhra i Tin Sedlar uredno obilaze kazališne dvorane diljem zemlje.

- Poanta predstave je da mali ima prvi spoj. Ocu, naravno, vrijeme uvijek brzo prođe, zaboravi da mu sin ima već 22 godine, pa mu je logično pitanje sinu: »Kako ćeš!? Što ćeš!?« I kad mali krene pričati otac ne može vjerovati u to što čuje. Otud kreće priča i taj glavni dio predstave je na temu »čekaj, da ti ja malo pokažem«, priča Zuhra.

Priznaje Zuhra ga je za predstavu inspirirao i vlastiti sin, biološki, baš kao i iskustva Sedlarovih roditelja.

- I kad čovjek sažme taj odnos u sat i pol onda tek ljudima bude jako smiješno jer se svega sjete. Mi smo te karakteristične stvari iz odnosa oca i sina samo skoncentrirali u sat i pol. Kad završi predstava ljudi reagiraju tako da kažu: »Ovaj moj, isti k'o ovaj iz predstave!« Onda znamo da smo pogodili, veli Zuhra.

Roditelji, pogotovo očevi, u predstavi dakle prepoznaju sebe i svoje sinove. No, kako reagiraju mladi? Srame li se išta, ili ponose!?

- Nije ih uopće sram već reagiraju potvrdno. Gledaju predstavu i kimaju glavom: »Tak' bi i ja reagirao«, kaže Zuhra.

KAKO GOOGLE KAŽE

Mladost kontra »starosti«. Tema nikad nije bila intrigantnija. Ne libi se Zuhra pri tom »očešati« i o svog sina Vjeku, o sina i navike u mladosti da ne puštaju mobitel iz ruke. Priča tako Zuhra kako mu sin svaki put nanovo pita Google koji mu to autobus vozi od kuće do centra, makar samo jedan tim putem vozi.

- I što god mu ja govorio nema veze. Onako je kako je Google rekao. Da njemu Google kaže da vozi 205, on bi rekao vozi 205. Džabe što ja kažem da ide 203, smije se Zuhra.

Uf, borba se čini uzaludna.

- Uzaludna, pogotovo sada dolaskom umjetne inteligencije i svega. Mi smo banana. Prije smo znali govoriti: »Moj stari je pametno rekao.« Što ćeš mu sad pametno reći kad ovaj kupi sa servera sve što su svi najpametniji ljudi rekli, konstatira Zuhra, dok njegovi

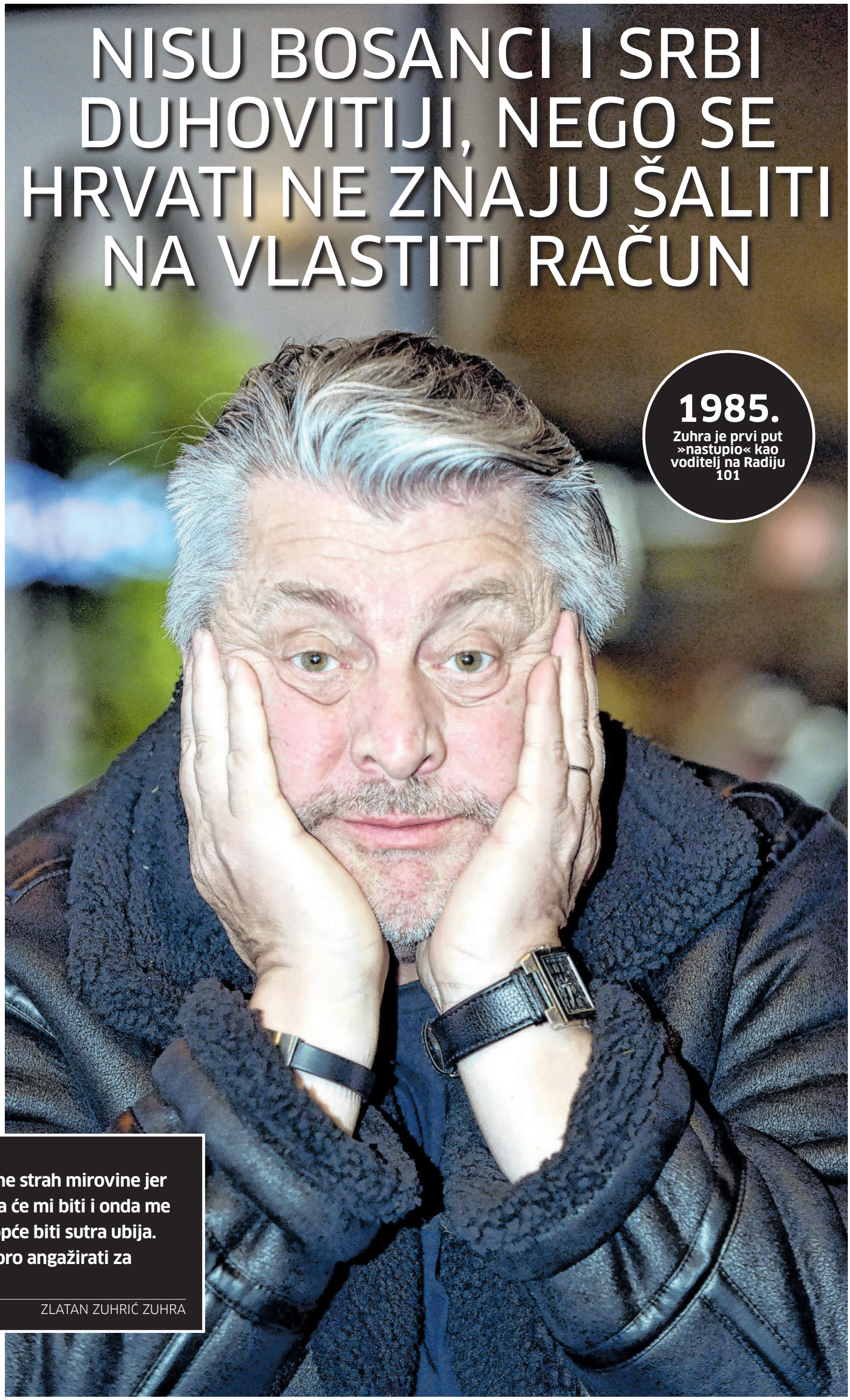

1985.
Zuhra je prvi put »nastupio« kao voditelj na Radiju 101

> Stravično me strah mirovine jer znam kolika će mi biti i onda me ta nesigurnost što će uopće biti sutra ubija. Mene sigurno neće uskoro angažirati za živahne, mlade uloge
>
> ZLATAN ZUHRIĆ ZUHRA

Bar što se humora tiče imamo užasno puno natprosječno talentiranih ljudi, međutim oni to ne znaju pretočiti u konkretan proizvod. Zato je stand-up danas vrhunac nečega, jer dođeš, 'sereš' i odeš. Nema scenografije, ni sličnog, detektira Zuhra

JEDNA OZBILJNA ULOGA

Možda vi, velimo Zuhri, bilo za njega i onih tzv. ozbiljnih uloga. »Čak ih je i bilo«, na to će on.
- Kad sam se uvalio u tu vrstu posla shvatio sam da mi je sve izazov. I javio se redatelj Darko Šuvak. Bio je to interesantan film »Happy endings« u kojem je muž glavne junakinja branitelj koji je bio baš lijena batina. I on je mene htio za tu ulogu. A ni cvrc od smijeha nema u tom filmu. Bio mi je to strašno velik izazov, da vidimo kako će ljudi reagirati I bilo je to dosta uspješno, prisjeća se Zuhra.

suvremenici za stolom potvrdno vrte glavama.

Nego, da nije ta umjetna inteligencija najgore što se jednom humoristu, a i običnoj čeljadi Zuhrinih godina, u 40 godina karijere dogodilo!?

- Ma nije. Mi smo imali taj svoj neki gušt da smo ipak pokupili život u više faza, od one neke sirove faze do ove tehnološke. A ovi koji su se rodili samo u ovoj tehnološkoj fazi... Teško je tu nešto pametno reći, kaže Zuhra.

- Ma, barem se još uvijek znaju nasmijati, makar katkad, velimo.

- Znaju se nasmijati, ali im stvari moraju biti brze. Mjera Tik Toka je nekih osam sekundi. U osam sekundi im moraš zaokupiti pažnju, ili on rola dalje ako im je dosadno. Tako da im u predstavi ne damo mira. Sve mora biti »bam, bam, bam« jer inače je dosadno, priznaje Zuhra.

Kao učenik Aljoša u »Večernjoj školi«

ZLOČESTA DJECA

Da to ne bi to ubilo improvizaciju, onu koja je proslavila i »Zločestu djecu« i »Večernju školu«!?

- Jesu li »Zločesta djeca« danas uopće moguća, pitamo.

- Ne, danas nisu moguća iz drugih razloga, zbog političke korektnosti, načina razmišljanja. Bar što se humora tiče imamo užasno puno natprosječno talentiranih ljudi, međutim oni to ne znaju pretočiti u konkretan proizvod. Zato je stand-up danas vrhunac nečega, jer dođeš, »sereš« i odeš. Nema scenografije, ni sličnog, detektira Zuhra.

Scena, ta stand-up scena, zato se čini bogata. Konkurencije ima. Slaže se s tim i Zuhra. Pritom tvrdi da je stand-up najteži oblik tog glumačko -zabavljačkog poslanja.

- Sjećam se, mi smo probili led devedeset i neke godine jer nismo pojma imali što je stand-up. Onda je Igor došao iz Londona i odlučio postaviti stand-up scenu u Zagrebu. To je bio onaj Hemingway na Tuškancu i to se zvalo Tigar Lili. Nije imao koga zvati osim, ne znam Pervana, Dreleta, mene, nekih ljudi za koje je znao da mogu nešto improvizirati. Dobra stvar je pritom bila da je zvao i etablirane stand-up komičare iz Amerike, Londona, kojima je to bila dobra fora i bez honorara jer im je Zagreb bio fora. I isprobavali smo sve. Jer, taj trenutak kada ti dođeš sam na pozornicu i ispred tebe sjedi 500-tinjak ljudi je odvratan. Usereš se od straha, prisjeća se Zuhra.

Ako se njega pita najveća je njegova sreća je bila što nikada nije imao neku tremu.

- Stari mi je bio strojarski inženjer, ja završio elektrotehniku i nikada nisam ni mislio da ću završiti u toj branši. Uvijek sam mislio da je to onako usput, priznaje.

Radio je on i k'o tonac na radiju, prodavao kompjutere, taman da, kako kaže, nikada nije ovu svoju drugu karijeru doživljavao kao strašno važnu.

- I s tim stavom sam dobro prolazio, kaže Zuhra.

Neka su znana lica pred publikom koja ima pravo na sve spektakularno zato propadala. A opet, pamti Zuhra iz tih dana i Amera kojem je svaka šala prolazila za gostovanja na našem terenu, premda je publiku dobro izvrijeđao. Kod kuće je najteže biti smiješan?

- Nekad je puno teže. Kod nas vrhunski humor proizvode i ljudi koji piju kavu, i koji piju bevandu. Kažu da je bosanski humor bolji, pa srpski. Nije točno. Mislim da Hrvati imaju samo taj problem što se ne znaju šaliti na svoj račun. Tu su uvijek rezervirani, pa pazi da nema psovki i onda je taj očišćeni humor uvijek drugačiji, smatra Zuhra.

I »Gruntovčani«, i »Naše malo misto«, sve je to, kaže, vrhunski humor.

- Ali, stvar je valjda kod onoga koji bira. Neki urednik, neki producent, ili su mu zadana kojekakva ograničenja ili gleda što je njemu smiješno, detektira Zuhra.

NITKO NIJE ZNAO ŠTO JE LOVA

Tek u petnaestoj minuti razgovora ukazala se, eto, prilika da Zuhri čestitamo na velikom jubileju. Okruglih 40 godina!

- Ja sam, ustvari, osupnut. Osupnut sam s tim da je to ipak 40, priznaje.

- Od kojeg nastupa krećemo brojati godine, pitamo.

- To je moj prvi nastup na Radiju 101. Godina je 1985. i prvi nastup kao voditelj na Stojedinici, precizira Zuhra. Bio je on tonac, ipak je te struke.

- A kako nas je Šuvar poslao u JNA, onda mi je tamo jedan od najboljih prijatelja bio s Kosova. Pa kad sam se vratio govorio sam k'o moj prijatelj. Pa mi je ekipa koja je radila na radiju rekla ajde budi, ne znam, tetak iz Münchena i tako govori. Iz te ekipe su nastala »Zločesta djeca«. Iz »Zločeste djece« velikim dijelom je nastala Omladinska televizija, pa »Večernja škola«. Ali nikada nisam mislio da će to biti neko moje buduće zanimanje, ističe Zuhra.

Teško je, veli, ako ne i nemoguće mladima objasniti koji je to bio entuzijazam.

- Kad smo radili Omladinsku televiziju ja sam bio jedini s elektrotehnike i bio sam zadužen da sklopim sve, da rade odašiljači i slično. To je bila nemoguća misija. Sklapali smo nešto, kupili odašiljač od četiri kilovata i nagovorili ljude iz pošte da im stavimo par antena na njihov krov. Mi njima: »Pa neće vas to smetat'.« Oni nama: »Stavite, vi ste mladi.« To ja ta razina bila, priča Zuhra.

Sva je bila improvizacija, a vidjelo ih se u Ogulinu, ako ne i dalje.

- Ne mogu ja tu energiju opisati. Nitko nije znao što je lova, ali je bilo strašno puno entuzijazma, ističe Zuhra.

Kad je onda uopće Zuhra shvatio da mu gluma i humor ipak jesu poziv?

- U jednom trenutku sam prodavao kompjutere, i to one Macintosh koji su bili dosta rijetki. Imao sam i firmu za to i javila se Pliva da bi kupili šest ili osam kompjutera. Meni je to bilo k'o da mi sad kažeš evo ti milijun eura. I obukao ja odijelo, kravatu, idem na razgovor za posao, a tamo neki direktor kaže: »Šta si ti došo!?« A već je »Večernja škola« bila popularna. Velim mu ja da je to moja firma, ali ne ide. »To je skrivena kamera. Daj nemoj zajebavat'«, krenuo on. Nikako uvjeriti ljude da sam ja i ovaj. I shvatio sam u jednom trenutku da to tako neće ići, objašnjava Zuhra.

Pa je bila i prva serija, pa poziv za prvi film...

- I vidiš da je tu skretnica uključena. Rizično je bilo odlučiti ostaviti sve drugo i raditi samo ovo što radim. No, od tad je to dio mog života i od tog se živi, veli Zuhra.

NEGO GDJE RADIŠ!?

Otac mu se tim da mu sinu šala bude posao zapravo nikada nije pomirio. Nije ni čudo, tim više što mu je zbog obične šale otac onomad završio i na Golom otoku.

- On je bio strojarski inženjer, radio je na koksari u Bakru, jednom od najvećih projekata u to vrijeme. Svaki put bi pitao: »Dobro, gdje ti to radiš?«, ja bi rekao: »Na radiju.« A on bi: »Dobro to, nego gdje radiš!?« Njemu je posao bio radna kuta, olovka, tvornica. Nemaš ti tu što drugo, priča Zuhra.

Sjeća se tako Zuhra doba kad mu je otac, tada već stariji i boležljiv, imao automobil star nekih 30 godina.

- A ja sam bio u mogućnosti da mu kupim onaj Matiz, onaj najmanji. Na lizing. Dugo je njemu bilo sumnjivo otkud meni novci. Nije se nikad s mojim poslom pomirio, smiješka se Zuhra.

Nego, 40 godina. Spomenuli smo mi u razgovoru i Pervana, i Dreleta, ali nitko još ne slavi 40 godina karijere.

- Svi su oni sada u toj nekoj fazi, na to će Zuhra.

- Ali, njih je kroz godine nekako sa scene i nestalo, ili su se s nekim drugim stvarima bavili, velimo.

- Ja nemam izbora. S obzirom na to da imam 63 godine već me peru malo te egzistencijalne tegobe. U neko doba kad si mlad sve je lako; odigraš predstavu, napraviš stand-up, uzmeš nešto para i jupi. A sada imaš familiju, imaš neku kuću. Stravično me strah mirovine jer znam kolika će mi biti i onda me ta nesigurnost što će uopće biti sutra ubija. Mene sigurno neće uskoro angažirati za živahne, mlade uloge, rezonira Zuhra.

Pri tom priznaje kako se često sjeti Špire Guberine i drugih naših velikih glumaca i glumica koji su bili osuđeni igrati penzionere. I to je aspekt glumačkog posla na kojeg se u nas zaboravlja, ta starost koja donosi u pravilu zaborav i oskudicu.

- Iskreno, meni je to velika sramota. Nekada smo gledali emisju »Mendo i Slavica«. To je bio školski program i jedna od najpopularnijih emisija u nas ikad. E ta glumica je još uvijek živa, mislim da ima 90 godina i ona ne da je nigdje, već dođe u društvo jer nema drugog načina da pojede kroasan i popije kavu. Netko bi se morao trznuti pa da se sjetimo tih ljudi. Ne mora to biti ne znam što, ali bar da im se dugove otpišu, a ne da žive od mjeseca do mjeseca i kad sve režije plate da nemaju za kiflu. Da bar mogu umrijeti dostojanstveno, iskreno će Zuhra.

HUMOR JE OBIČNO NEOČEKIVANA SITUACIJA, ILI UPAKIRAN U NEKI DOBAR SARKAZAM, IRONIJU. A DANAS KADA PRIČAŠ O NEKIM STVARIMA ONE NAPROSTO NIKOM NISU SMIJEŠNE. KAKO RECIMO NAPRAVITI HUMOR NA TEMU INFLACIJE!? KAKO DA TO BUDE SMIJEŠNO KAD JE LJUDIMA NA VRH GLAVE

S Tinom Sedlarom u predstavi »Ocat i sin«

BORNA FILIĆ/PIXSELL

Vremena su, najblaže rečeno, čudna, teška. Veseli se čovjek svakom razlogu za smijeh. A bome razveseli na neki način i kad vidi kako su neki humoristi bili vidoviti. Nekidan tako premijer na Interliberu pita novinarku ljutito: »Koja ste vi televizija!« Isto sve k'o skeč »Zločeste djece« Od prije mali milijun godina u kojem je Pervan novinar koji pita puk zašto Dinamo, zašto ne Croatia, a Zuhra je navijač koji ga ljutito pita: »Koja si ti televizija!?«

- Je li to znači da se ništa nije promijenilo kroz godine, ili se sve promijenilo, pitamo.

- Promijenilo se jako puno. Evo, političari su postali apsolutno najpopularnije zvijezde. Nekidan Milanović u društvu predsjednika Mađarske. Prvi put vidim čovjeka, nikad ga vidio nisam. Predsjednik Švicarske? Nitko veze nema tko je. Austrije? Jedva da ikad čuješ tko je, osim ako se ne zove Kurtz. Kod nas zato znaš apsolutno sve funkcije, sve te ljude jer su nonstop na televiziji. Meni je to neka vrsta razočarenja. Jer, očekivao bi čovjek da su u vrhu politike neki elokventni, načitani ljudi, kaže Zuhra.

A kad je tako onda mu se čini da danas neka »Zločesta djeca«, pa da su kritičari sistema, ne bi imala smisla.

- Humor je obično neočekivana situacija, ili upakiran u neki dobar sarkazam, ironiju. A danas kada pričaš o nekim stvarima one naprosto nikom nisu smiješne. Kako recimo napraviti humor na temu inflacije!? Kako da to bude smiješno kad je ljudima na vrh glave. Prije je bilo drugačije. Mi smo, recimo, ubijali sarkazmom Tupurkovskog, predsjednika Makedonije, koji je uvijek bio u nekom odvratnom džemperu. I na to sve dobili smo nagradu »Sedam sekretara SKOJ-a«, jer je bilo cijenjeno. A danas kad je smiješno obično je manje vrijedno. Tako na HRT-u imate cjenovnik i ako je nešto u kategoriji humora debelo je poslije drame, tragedije, priča Zuhra.

UDRITE IZ SVIH ORUŽJA

Nakon pola sata eto nas i do onog zbog čeg smo se sreli. Utorak, Tvornica i »Tost and Roost«!

- Zašto se date roštiljati?, velimo.

- Ubit će me, smije se Zuhra.

- Malo je mazohistički dati se hrpi kolega da vas roštiljaju, primjećujemo.

- Ja to ne shvaćam mazohistički, nego je moja poanta druga. Hrpu ljudi sam iskritizirao, sarkastično prikazao, ironizirao, ismijavao i sad je rad da zatvorimo priču tako da sad mene 'poseru', ali koliko god mogu. I imat ću pravo na obranu, tako da ni njima neće biti lako, objašnjava Zuhra.

Domaćin priredbe je Goran Vinčić Vinča, a barem pet, šest Zuhrinih kolega penjat će se na pozornicu da mu udjele sve što ga ide. I još će mu i sin nastupiti kao glazbenik.

- Opasno bi bilo da me sin ide 'posrat', ali da li će on na to pristati ne znam, kaže Zuhra.

Vinča je i kriv što će obilježavanja jubileja biti.

- On se ponudio da se napravi prvi »Tost and Roost« u to ime. Pa dobro, ima svrhe, dosta sam ja druge zajebavo. Udrite iz svih oružja, velikodušno će Zuhra.

Bit će kaos u svakom slučaju, ne dvoji Zuhra. I neka mladost vidi kako je to kad si 40 godina na sceni.

- Netko je pametan davno rekao, Anthony Hopkins čini mi se: »Nije problem bljesnuti, problem je trajati.« A ja sam evo i nesvjesno potrajao, uz sve uspone i padove, loše i dobre epizode, kaže Zuhra, onaj kojeg će nakon 40 godina karijere u utorak roštiljati redom Aleks Curać Šarić (Lajnap), Josip Škiljo (Splicka scena), Marko Dejanović (BISComedy), Igor Iggy Drljo (Studio smijeha), Fran Schwarzwald (BIS Comedy), Vanja Perić (BIS Comedy), Admir Šećkanović (BIS Comedy) i naravno, gosti iznenađenja.

Iz predstave »Kad u vojsku pođem«

TINSEDLAR.COM

PRIPREMA SINA ZA VOJSKU

Nova predstava Tina i Zuhre zove se »Kad u vojsku pođem«. Tema taman aktualna. Zuhra kaže kako zapravo uopće nisu njih dvojica računali na tu predstavu, već su planirali nakon »Octa i sina« krenuti s predstavom »Mama se vraća«. Mama se trebala vratiti i zateći dva muškarca neuredna skroz.

- A ja se bojim samo Boga i žene.

I inače?

- I inače, skoro i privatno. I tu je u novoj predstavi trebao biti taj strah i sin koji stane na majčinu stranu dok sve svaljuju na mene. Međutim, glumica koja je trebala biti moja supruga bila je spriječena i nismo znali što sada. A tad se taman počelo brujati o vojnom roku. I to nam se učinilo interesantno, taman toliko da se počela radit predstava u kojoj sina učim kako će biti u vojsci.

Znači, malo će mladost ipak očvrsnut u ovoj vojsci.

- Malo. Barem što se tih nekih navika tiče.

Nadja Tobias i Ivana Pipa, autorice ilustrirane priče o prvoj menstruaciji

»PRVA« POMAŽE DA TEMA MENSTRUACIJE KONAČNO IZAĐE IZ SFERA ŠUTNJE I TABUA

Od početka sam imala jasnu viziju: stvoriti knjižicu koja će sadržavati ilustriranu priču, edukativni priručnik i poster za praćenje ciklusa. Znala sam i da želim da sve ilustrira Ivana Pipal. Kada je priča bila dovršena, poslala sam joj tekst koji joj se svidio i pristala je na suradnju, iako je tada bila u osmom mjesecu trudnoće, pa smo znale da će realizacija pričekati, govori Nadja Tobias

Sanda MILINKOVIĆ FRANK

PRIVATNA ARHIVA

Nadja Tobias i Ivana Pipa osmislile su ilustriranu priču o prvoj menstruaciji koju je izdala udruga Pariter uz podršku Libressea. Slikovnici je dodijeljen naslov »Prva« jer označava menarhu, odnosno prvu menstruaciju i značajan trenutak u životu svake djevojčice. Autorice su željele da ime bude jednostavno i jasno te da nosi osjećaj važnosti i posebnosti tog iskustva. Razgovarali smo zato s autoricama o razlozima za stvaranje ove slikovnice te stigmi i predrasudama vezanim uz menstruaciju.

VIZUALNA UMJETICA IVANA PIPAL DIPLOMIRALA JE ANIMIRANI FILM I NOVE MEDIJE NA AKADEMIJI LIKOVNIH UMJETNOSTI U ZAGREBU. NAJČEŠĆE SE IZRAŽAVA KROZ CRTEŽ I ILUSTRACIJU KOJU PRIMJENJUJE UNUTAR RAZLIČITIH MEDIJA: KNJIGE, ANIMACIJE, FILMA I VIDEA. ČLANICA JE ŽENSKOG UMJETNIČKOG KOLEKTIVA LJUBAVNICE, REŽIRALA JE I ANIMIRALA NEKOLIKO KRATKIH FILMOVA, TE OBJAVILA NEKOLIKO ILUSTRIRANIH KNJIGA

NADJA TOBIAS DIPLOMIRALA JE KROATISTIKU I KOMPARATIVNU KNJIŽEVNOST NA FILOZOFSKOM FAKULTETU U ZAGREBU. ŽIVI I RADI U BERLINU, ODRŽAVA RADIONICE I BAVI SE TEMOM MENSTRUALNOG CIKLUSA, PRUŽAJUĆI EDUKACIJU NA TEORIJSKOJ I PRAKTIČNOJ RAZINI

Kod nas slikovnice i ilustrirane priče o menstruaciji gotovo da i ne postoje, dok istovremeno postoje čitave biblioteke slikovnica o pranju ruku, odlasku na WC ili pranju zubi

NADJA TOBIAS

OSOBNO ISKUSTVO

Kako je nastala ideja za slikovnicu?

NADJA: Od svoje prve menstruacije imala sam izrazito bolne cikluse. U tinejdžerskim godinama bolovi su znali biti toliko jaki da bih znala gubiti svijest i primati injekcije protiv bolova, samo da izdržim dan. Obišla sam brojne liječnike, ali konkretno rješenje nikad nisam dobila. Najčešći savjet bio je da je »to tako« i da će se navodno popraviti »kad rodim«. Ni tijekom studentskih godina stanje se nije promijenilo, svaki mjesec bio je nova borba između bolova, iscrpljenosti i pokušaja da živim normalno.

Prijelomni trenutak dogodio se 2010. kada sam preselila u Berlin. Nova sredina, posao i stres dodatno su pogoršali stanje. Tada sam ponovo otišla ginekologici koja je prva spomenula mogućnost endometrioze i objasnila da se dijagnoza može potvrditi jedino laparoskopijom, što se i dogodilo.

Kroz razgovore s liječnicima i čitanje literature ubrzo sam shvatila da ni medicina još nema jasno objašnjenje zašto endometrioza nastaje, a da ni liječenje ne jamči izlječenje. Unatoč tome, nastavila sam učiti o ciklusu, hormonima i povezanosti tijela i emocija, istraživati hormonske terapije, prehranu, jogu i psihoterapiju. Uronila sam u edukaciju o menstrualnom ciklusu i ženskoj prirodi i otkrila autorice poput Maisie Hill (»Period Power«) dr. Christiane Northrup (»Žensko tijelo, ženska mudrost«), Alisu Vitti (»Ženski kod«), Clarissu Pinkolu Estés (»Žene koje trče s vukovima«), Laru Briden, Penelope Shuttle, Liv Strömquist i mnoge druge, koje su mi promijenile pogled na temu i otvorile novi svijet, naučile koliko je menstrualni ciklus kompleksan, sveprisutan i važan za kvalitetu života.

U to vrijeme upisala sam školu za učiteljicu joge, a moj završni rad bio je posvećen povezanosti joge i menstrualnog ciklusa. Pohađala sam i radionice koje su mi bile dragocjen izvor znanja, ali i prilika da kroz grupni format čujem tuđa iskustva i dijelim vlastita, što mi je kasnije pomoglo u oblikovanju vlastitih radionica. Kroz to sam došla do spoznaje da bi svima bilo lakše da smo o menstrualnom ciklusu učile prije prve menstruacije.

IVANA: Moje iskustvo s menstruacijom bilo je suprotno. Većinu života sam provela gotovo ignorirajući taj aspekt svog tijela i osjećaja. Moj ulazak u svijet vizualizacije emocija započeo je iz potrebe da kroz crtež razvijem senzibilitet i prisutnost potrebnu da osjetim što mi se događa, da prepoznam i imenujem vlastite emocije. U razgovoru s Nadjom došla sam u situaciju u kojoj se osvijetlio jedan dio mene na koji nisam obraćala pažnju. Jedna jednostavna i očita informacija koja nekako nije bila dio moje edukacije, da ciklus nije samo menstruacija, nego čitav niz hormonalnih i emotivnih faza koje se izmjenjuju kroz cijeli mjesec, bila mi je inspirativna u odnosu prema osvještavanju vlastitog ciklusa. Mislim da svaka žena i djevojčica ima pravo na to znanje i intuitivni odnos sa samom sobom. Trenutak prve menstruacije je događaj kojeg se većina žena sjeća cijeli život. Nije samo biološki događaj, već i emocionalni prijelaz, često zbunjujuć, a opet važan. Ušla sam u projekt inspirirana činjenicom da otvaramo dijalog gdje on izostaje i radimo nešto što ima potencijal stvarne promjene. Tema je još uvijek nedovoljno obrađena, posebno s emocionalne strane, i mislim da je ova slikovnica korak prema tome da se taj prostor popuni sadržajem koji je informativan, pristupačan i osjetljiv.

S kojim ste se izazovima suočile?

NADJA: Istraživački proces je trajao i još traje paralelno s iskustvenim, a izazova je bilo mnogo i još ih ima, mislim da su prirodan dio svakog stvaralačkog procesa. U početnoj fazi trebalo je proći razdoblje učenja i upoznavanja s temom iz različitih kutova, od znanstvenih izvora do holističkih pristupa, koji su uključivali i moj osobni rad te iskustva iz grupnih radionica. Proces je trajao godinama, dok nisam osjetila da o toj temi dovoljno znam da mogu o njoj pisati. Kada je to sazrelo, stvaralački dio tekao je brzo. U

siječnju 2023., na radionici pisanja »Pusti priču« Ive Bezinović nastala je priča »Prva«. Od početka sam imala jasnu viziju: stvoriti knjižicu koja će sadržavati ilustriranu priču, edukativni priručnik i poster za praćenje ciklusa. Znala sam i da želim da sve ilustrira Ivana Pipal. Kada je priča bila dovršena, poslala sam joj tekst koji joj se svidio i pristala je na suradnju, iako je tada bila u osmom mjesecu trudnoće, pa smo znale da će realizacija pričekati. Vrijeme sam iskoristila za potragu za izdavačima i organizacijama koje bi mogle podržati projekt. Nakon par pokušaja i grešaka prilikom traženja došla sam do informacije da u Rijeci postoji Udruga PaRiter koja organizira Festival menstruacije. Javila sam im se i vrlo brzo dobila pozitivan odgovor. Marija, Tamara, Petra i Larisa iz PaRitera pokazale su veliki entuzijazam, i ubrzo smo počele zajednički raditi na prijavama i razradi projekta. U suradnji s njima tiskano je 750 primjeraka slikovnice koji se dijele po školama i knjižnicama, a trenutno radimo na drugom izdanju.

750
primjeraka slikovnice dijeli se po školama i knjižnicama

Zašto ste odabrale slikovnicu kao medij za ovu temu i na koji način ilustracija pomaže u pristupu djeci i roditeljima?

NADJA: Od samog početka zamišljala sam »Prvu« kao ilustriranu priču s edukativnom knjižicom i posterom za praćenje ciklusa. I dalje je tako doživljavam, iako se često naziva slikovnicom. Taj mi je format drag, a slikovnicu obično povezujem s najmlađima, predškolcima i djecom nižih razreda osnovne škole. Naravno, to ne znači da su slikovnice namijenjene isključivo toj dobi; sama ih često kupujem jer mi je spoj teksta i slike čaroban. U slikovnici se vizualni izraz ilustratora i tekst autora isprepliću na poseban način, stvarajući prostor u kojem čitatelj istodobno koristi više osjetila i dublje doživljava temu. Zato taj medij ima moć približiti osjetljive teme na nježan, pristupačan i intuitivan način. Smatram da je ljepota slikovnice u tome što se teme mogu prenositi slojevito, djeca ih prvo doživljavaju kroz slike, a kasnije, kako rastu, sve više razumiju i tekstualni dio. Tako se prirodno razvija znatiželja i dublje razumijevanje, što je osobito važno kad govorimo o temi poput prve menstruacije.

IVANA: Ilustracija je prirodan način da se priđe i djeci i odraslima zato što govori nekim paralelnim jezikom. Dok riječi ponekad mogu zvučati previše direktno ili »odraslo«, slika otvara prostor da svatko u njoj pronađe nešto svoje, bez pritiska da odmah sve razumije. Djeca spontano čitaju emociju iz crteža, prepoznaju ton, boju, dinamiku, i kroz to mogu lakše ući u temu koja im je možda nova ili pomalo zbunjujuća. Ilustracija im daje sigurnu distancu, ali i dovoljno blizine da se povežu s onim što gledaju. Roditeljima ilustracija otvara mogućnost da razgovaraju s djecom o osjetljivim temama na nježniji, mekši način. Kao da slika napravi prvi korak, ublaži ulaz, dozvoli da se razgovor dogodi prirodno.

AUDIODESKRIPCIJA SLIKOVNICE

Kako ste odlučile balansirati između edukativnog i emocionalnog pristupa?

NADJA: Od samog početka željela sam da »Prva« zadrži ravnotežu između emocije, znanja i prakse. Zato sam slikovnicu osmislila kroz tri povezane cjeline: priču, edukativnu knjižicu i poster. Priča je zamišljena kao uvod u iskustvo prve menstruacije, da trenutak u kojem djevojčica osjeti da se nešto u njoj mijenja bude popraćen osjećajem osnaživanja koji dolazi iznutra. Edukativna knjižica donosi znanstveno utemeljene informacije o menstrualnom ciklusu na razumljiv, topao i prilagođen način. Najveći izazov bio je pronaći mjeru, dovoljno informacija da bude korisno, ali ne previše da ne dođe do zamora. Na kraju sam se odlučila za pristup koji mi se za tu dob činio najprimjerenijim, pružiti solidnu bazu znanja na koju će kasnije moći nadograđivati. Podjela ciklusa kroz četiri godišnja doba pokazala se kao vrlo intuitivan, lako razumljiv i primjenjiv način za početak. Knjižica je džepnog formata, što je čini praktičnom za svakodnevnu upotrebu. Poster je praktičan alat koji pomaže mladima pratiti vlastiti ciklus, prepoznati ritmove i naučiti osluškivati svoje tijelo. Na kraju sam dodala i upute kako svi materijali mogu biti korišteni, individualno, u obitelji ili u grupnom radu. Cilj je bio spojiti znanje i emociju u iskustvo koje ne podučava samo činjenice, nego potiče razumijevanje, empatiju i samopouzdanje.

Kome je slikovnica namijenjena?

NADJA: Svima. Iako je fokus na djevojčicama koje prolaze kroz iskustvo prve menstruacije, korisna je svima koji žele bolje razumjeti menstrualni ciklus i pristupiti toj temi s više znanja i empatije. Važno je da slikovnica potakne dijalog, a ne da se čita u tišini i zatvorenosti. Može poslužiti kao most između generacija i početna točka razgovora o tijelu, promjenama i osjećajima. Posebno me veseli što će »Prva« uskoro postati dostupna i slijepim te slabovidnim osobama. Na Radiju Benčić u Rijeci snimili smo audiodeskripciju slikovnice u sklopu platforme Kultura svima koja promiče dostupnost kulture i inkluzivne prakse. Projekt vodi Maja Ogrizović, uz podršku udruge PaRiter i Vlaste Tibljaš iz udruge Portić i projekta Knjiga svima.

TRENUTAK SLAVLJA

Kakve su bile prve reakcije čitateljica i čitatelja?

NADJA: Prve reakcije publike imali smo priliku doživjeti na Festivalu menstruacije u Rijeci gdje smo predstavile »Prvu«. Mnoge žene su nam prišle i rekle da bi voljele da su imale ovakvu knjižicu kada su bile djevojčice. Mame i tate također su dijelili koliko im znači što sada imaju alat za razgovor s kćerima o prvoj menstruaciji bez nelagode, uz osjećaj podrške i osnaživanja. Posebno mi se urezalo u pamćenje nekoliko komentara koji su naglasili koliko je važno što knjižica ne nosi samo edukativni ton, nego i emotivni, što prva menstruacija nije predstavljena kao problem, već kao prijelaz, inicijacija, trenutak koji može biti slavljen. Neposredni kontakt s publikom potvrdio mi je da »Prva« ne ispunjava samo prazninu u edukaciji, nego i onu emotivnu te da otvara prostor za razgovor koji je generacijama bio prešućivan. Djevojčice koje su prisustvovale događaju imale su između 9 i 14 godina. Uvijek me iznova iznenadi koliko su još mlade neke djevojčice koje danas dobivaju prvu menstruaciju. Neke još nisu potpuno savladale čitanje, što pokazuje koliko je važno da pri temi menstruacije pristupamo iz više kutova, ne fokusirajući se samo na biološke aspekte, nego uključujući i emotivni i društveni sloj.

Naslovnica slikovnice »Prva«

PROMO

> **Drago mi je da smo napravile ovu knjigu jer smo ispravile očiti nedostatak, činjenicu da gotovo uopće ne postoje slikovnice koje obrađuju temu prve menstruacije, pogotovo na ovako emotivno blizak način**
>
> IVANA PIPA

Slikovnica bi uskoro mogla biti prevedena na engleski i njemački jezik

PROMO

IVANA: Spomenula bih trenutak s predstavljanja slikovnice, kada su djevojčice sjedile u krugu i jedna po jedna naglas čitale priču. To je bilo toliko dragocjeno iskustvo i Nadji i meni, skoro smo se rastopile. Mislim da nam se tada dogodio pravi susret: mi, odrasle žene koje o ovoj temi govorimo iz pozicije iskustva, našle smo se oči u oči s djevojčicama koje su još male i nemaju nikakvo osobno iskustvo te kojima je to bio prvi susret s ovom pričom i nečim što ih tek čeka. Trenutak nas je dodatno podsjetio koliko je tema osjetljiva, koliko je važno da prenosimo znanje i koliko je bitno s kakvim tonom ulazimo u taj razgovor.

U školama se o menstruaciji često uči površno i nedovoljno, što mislite da bi se trebalo promijeniti u obrazovnom sustavu?

NADJA: Najvažnija promjena koju želim vidjeti je normalizacija. Menstruacija je prirodan proces, a društvo je i dalje stavlja u sferu nelagode i tabua. Revolucionarno bi bilo kada bi roditelji, učitelji i vršnjaci o prvoj menstruaciji govorili jednostavno, otvoreno i podržavajuće, baš onako kako razgovaramo o higijeni ili drugim biološkim procesima. Kod nas slikovnice i ilustrirane priče o menstruaciji gotovo da i ne postoje, dok istovremeno postoje čitave biblioteke slikovnica o pranju ruku, odlasku na WC ili pranju zubi. To pokazuje koliko je tema menstruacije bila zanemarena u odgojnom i obrazovnom diskursu, a upravo je ta šutnja ono što djevojčicama često donosi osjećaj srama, usamljenosti ili zbunjenosti u trenutku koji bi trebao biti obilježen podrškom i znatiželjom. Najveća promjena koju priželjkujem jest da prva menstruacija dobije mjesto koje zaslužuje, ne kao teret ili neugoda, nego kao prirodan i važan trenutak odrastanja, koji zaslužuje i znanje i slavlje. Trenutno razvijamo format predavanja po školama na temu reproduktivnog znanja i menstrualnog ciklusa u suradnji s doktoricom Petrom Kejla, prilikom kojih će se dijeliti »Prva«. Nadamo se da će projekt imati dobar odaziv i da će se s vremenom širiti te postati dio redovnog obrazovnog sustava.

Iz slikovnice »Prva«

PROMO

IVANA: Slažem se, ono što želimo nije ništa ekstremno, već da postoji otvoren razgovor, znanje i podrška. Osobno mi ta tema nikad nije bila tabu, pa mi je iz današnje perspektive neobično koliko u javnom prostoru i dalje gotovo da nema sadržaja za djecu koji bi je pratili. U tom smislu, drago mi je da smo napravile ovu knjigu jer smo ispravile očiti nedostatak, činjenicu da gotovo uopće ne postoje slikovnice koje obrađuju temu prve menstruacije, pogotovo na ovako emotivno blizak način.

Vjerujem da su promjene moguće kada se pojave konkretni sadržaji koji ih omogućuju. Bilo bi mi drago čuti da postoje edukacije za učenike i učenice koje o toj temi ne govore isključivo medicinskim jezikom, kroz dijelove tijela i biološke promjene, nego uključuju i emocionalne aspekte tih procesa te potiču razgovor, otvorenost i dijeljenje iskustava među mladima.

TABUIZIRANE TEME

Planirate li slikovnicu prevesti na druge jezike ili nadograditi projekt, primjerice kroz radionice, audiovizualne materijale ili nove naslove?

NADJA: Da, tema je univerzalna, ne poznaje granice jezika, kulture ili geografije. Već smo primili upite za prijevod na njemački i engleski, i to me jako veseli jer vidim da »Prva« može pronaći svoje mjesto i izvan Hrvatske. Za mene je važno da knjiga ne ostane samo lokalni projekt, nego da postane alat koji može pomoći djevojčicama i njihovim obiteljima širom svijeta. Ideja je da mlade generacije mogu imati pristup znanju i podršci na vlastitom jeziku, na način koji je topao, razumljiv i oslobađajući. Planiram pratiti kako će se knjižica koristiti u različitim kulturama i obrazovnim sustavima, jer iako su osnovni principi menstrualnog ciklusa isti, način na koji se o njemu razgovara i kako ga mladi doživljavaju može biti različit. Svaka nova verzija i prijevod za mene je prilika da priča dosegne što širu publiku i da tema menstruacije konačno izađe iz sfera šutnje i tabua. Iskustvo vođenja radionica u Berlinu pokazalo je koliko je dragocjen zajednički rad, istraživanje, učenje, dijeljenje iskustava i međusobno osnaživanje. Želim to iskustvo prenijeti i nastaviti s radom i u našoj sredini. Razmišljam i o seriji slikovnica ili nekom drugom formatu koji bi pratio različite faze života, od kasnijih menstruacijskih iskustava, preko emocionalnih i fizičkih promjena u mladosti, pa sve do menopauze. Mislim da je važno stvoriti kontinuiran narativ koji prati žensku prirodu i ciklus kroz cijeli život, ne samo kroz prvu menstruaciju.

IVANA: Kao vizualna umjetnica, voljela bih crtežom nastaviti istraživati prostore emocija, tijela i iskustava i tražiti načine da tabuizirane teme učinim pristupačnima, bliskima i osnažujućima za sve uzraste. Voljela bih da ova priča jednom postane serija, neka vrsta emocionalno-edukativnog vodiča kroz žensko tijelo i život. Osjećam da je važno i potrebno stvarati sadržaj koji se uklapa u dijelove društva gdje još ne postoji dovoljno edukacije i svakako bi suradnju s Nadjom nastavila u kojem god smjeru nas povela.

Slikovnica »Prva« predstavljena je na Festivalu menstruacije u Rijeci

TANJA KANAZIR

Naš kolega već je odradio pripreme za Svjetsko nogometno prvenstvo u SAD-u

Chelsea Market

Trump Tower

Bronx

Policija je u Americi diskretna, ali nemilosrdna za prekršitelje

New York

ZEMLJA JEFTINOG BENZINA I SKUPOG PIVA NE MARI PREVIŠE ZA NOGOMET

Igra li, primjerice, Hrvatska na istoku, najjednostavnije je doletjeti do »glavnog grada svijeta« New Yorka te tamo preuzeti unaprijed rezervirani rent-a-car automobil. Znamo da mnoge odbija pomisao na vožnju američkim prometnicama, no istina je sasvim drukčija - nigdje nije sigurnije, ugodnije i jeftinije putovati cestom nego u SAD-u

Edi PRODAN

San može postati java, Hrvatska je i službeno jedna od 48 reprezentacija koje će iduće godine dio lipnja, u našem slučaju nadamo se i srpnja, provesti na sjevernoameričkom kontinentu. Plasmanom na jedno od najizazovnijih i brojem utakmica najbrojnijih (u SAD-u, Meksiku i Kanadi odigrat će se više od stotinu dvoboja) svjetskih nogometnih prvenstava bacila je i jednu od najizazovnijih rukavica izazova svojim navijačima. Koji će također imati priliku ostvariti jedan od svojih snova, i to ne samo u nogometnom smislu. Odlazak u SAD za sve koji to učine značit će i jedno od putovanja života. Jer u Ameriku se ne putuje na jedan dan, kao što se to znalo činiti s mnogim hrvatskim ogledima na europskim i svjetskim prvenstvima odigranim na Starom kontinentu. Većina će, naime, željeti spojiti najmanje po dvije utakmice i na taj način vidjeti i doživjeti barem jedan dio te istinski velike, raznolike i nadasve - privlačne države.

Iako na prvi pogled nije ni najmanje lako, ili bolje rečeno povoljno, ostvariti taj san, u naravi priča može biti itekako ostvariva, usudili bismo se reći čak i - prihvatljive cijene.

ODLIČNA POVEZANOST

Ponajprije, Europa je sa SAD-om jako dobro povezana. Posebno je velik broj letova prema New Yorku, Miamiju, Atlanti i Los Angelesu. S njima su dnevno s po nekoliko letova u konekciji njemačke, francuske, španjolske, engleske, ali i talijanske zračne luke. Iz osobnih iskustava američkih putovanja odlična je kombinacija spojnim letom Trst - Rim. Polazak zrakoplova s Ronchija je u 6.35 sati, dolazak u Rim sat kasnije, a nakon toga od 9 do 12 sati redaju se letovi za sve spomenute gradove Amerike, tako da je vremena za presjedanje sasvim dovoljno, ostvarivo čak i laganom šetnjom. Takva povratna karta ima cijenu od oko 500 eura - Miami je ostvariv i za 450, Los Angeles za 550. Namjerno ističemo ova tri grada jer praktični Amerikanci, pa tako i Meksikanci i Kanađani, »iskrojili« su listu gradova koji se daju lako povezati, bilo kopnom, bilo zrakom.

CIJENE BEZ POREZA

Kad na početku u ruke dobijete meni, na kraju račun, nemojte se svađati s konobarom - istaknute cijene su bez poreza, tako da će vam račun biti uvećan za taj iznos. Ista je priča i s istaknutim cijenama za smještaj, a u većini slučajeva najuputnije vam je da cijene istaknute u dolarima doživite u eurima. Euro je naime desetak posto jači, što je u pravilu i iznos poreza. Tip, odnosno napojnica, su obavezni u ugostiteljskim objektima, mada vam kao strancima neće zamjeriti neznanje. U pravilu se ostavlja dvostruki iznos općeg poreza koji iznosi 7 posto, znači oko 15 posto na priloženi račun. U konačnici vas dođe da na istaknute cijene dodajete po prilici - hrvatski PDV od 25 posto.

Ocean Drive u Miamiju

Vidjeti njujoršku Petu aveniju ili pak jednu od najdinamičnijih ulica na svijetu, Ocean Drive u Miami Beachu ispunjen »kockicama«, bio bi svakako savršeni završetak »American dreama«. Istina, ulaznice za ta dva događaja su oko dvije tisuće dolara

SAD naime ima u igri 11 stadiona i gradova, Kanada dva, Meksiko tri. Krenemo li s istočne strane, to su New York, Boston i Philadelphija, kojima je blizak i kanadski Toronto.

Unekoliko su izdvojeni Miami i Atlanta, no kako smo istaknuli, oni su odlično povezani s europskim zračnim lukama tako da mogu biti i, bude li u njima igrala Hrvatska, ishodišne točke putovanja. Slijedi linija Kansas City, Dallas, Houston, te meksički Monterey, Mexico City i Guadalajara, dok se u trećoj »liniji« nalaze Los Angeles, San Francisco, Seattle i kanadski Vancouver. Naravno, s obzirom na to da se radi o čitavim kontinentu, udaljenosti su velike, no itekako ostvarive u realnom vremenu i za realne iznose.

JEFTINO I BESPLATNO

Igra li, primjerice, Hrvatska na istoku, najjednostavnije je doletjeti do »glavnog grada svijeta« New Yorka te tamo preuzeti unaprijed rezervirani rent-a-car automobil. Znamo da mnoge odbija pomisao na vožnju američkim prometnicama, no istina je sasvim drukčija - nigdje nije sigurnije, ugodnije i jeftinije putovati cestom nego u SAD-u. Za cijenu za koju se u Europi dobiva automobil najniže klase, u SAD-u su to istinske limuzine s automatskim mjenjačem, prostranom kabinom i prtljažnikom, kao i s najvećom mogućom sigurnosnom opremom. Rent-a-car kompanije tu posebno preferiraju japanske proizvođače, kao što su to Toyota, Nissan ili Honda. Najam takvog automobila s dodatnim osiguranjem koje pokriva skoro sve moguće štete je do 70 eura na dan. Ono što posebno veseli u SAD-u je cijena goriva. Galon benzina, 3,8 litara, ima cijenu u siromašnijim državama od 2,31 dolar - koliko smo primjerice platili u Alabami - do 4,50 dolara, koliko stoji u bogatijim državama u koje se svakako ubraja Kalifornija. Preračunato, cijena litre goriva se kreće od 0,60 do jednog eura, što je u odnosu na Europu uistinu povoljno. Drugi dio priče su cestarine. Uz malo pažnje tisuće i tisuće kilometara prelazi se sasvim povoljno, čak i besplatno. I to autocestama koje u najvećem broju slučajeva imaju po - šest traka. Pragmatični Amerikanci ne naplaćuju bilo kakve »vinjete«, a vrlo vas rijetko dočekuju s naplatnim kućicama. Oni naprosto naplaćuju pojedine prolaske uz veće gradove, ili ulaske u njih, i to tako da omogućavaju trak ili dva za brzi prolazak. No, čak i da odaberete takve opcije, naplata je po prolazu oko pedeset centi ili najviše dolar. Prostranstva se mogu proći jednostavno - osobno iskustvo govori o tisućama kilometara voženih Kalifornijom i Nevadom, kao i spojem između krajnjeg juga Floride, Miamija, pa preko Alabame, Mississippija i Louisiane do Teksasa, nakon čega na naplatu nije stigao ni jedan jedini dolar. I da se ne biste osjećali nelagodno - »rente« imaju ugrađene čitače tako da čak i da uđete u zonu naplate, nikakve kazne ne dolaze već se naplaćuje samo ostvareno.

Cijena benzina iz snova

ON A BUDGET

Procjena potrošnje po jednoj osobi putuje li se u ekipi od četiri člana
Povratna avionska karta
550 eura
Automobil, najam i gorivo -
150 eura (najam pet dana, vožnja 1500 milja)
Noćenje (sedam noći) -
oko 300 eura
Prehrana (fast food i jedan samostalni dnevni obrok) -
200 eura
Ostalo (gradski prijevoz, telefonske kartice, ESTA) -
100 eura
Ukupno 1300 eura

DISKRETNA POLICIJA

Vožnja takvim cestama posebna je priča. Amerikanci jako poštuju propise o maksimalnoj brzini. Na otvorenim dijelovima autocesta maksimalna je brzina u pravilu 70 milja. Vozi se u zoni do desetak posto brže, ali nitko ne »divlja«. Baš kao što gotovo nitko ne vozi ni sporije. Dinamika je izuzetna, a ne postoji ni pravilo »pretjecajnog traka«. Vozite li u krajnje lijevom traku, a vozilo iza vas je brže, jednostavno će vas obići zdesna. Velik je broj traka jer se na autoceste stalno ulazi pa se dva desna koriste za tu namjenu. Sva naseljena mjesta imaju pristup highwayu, točnije freewayu, kako se definiraju besplatne autoceste. Policija je izrazito diskretna, ne postavlja stupice, radare i slične »zamke« kojima hvataju nesavjesne vozače. Prometna policija je naprosto nevidljiva dok ste normalni i poštujete propise. No, podignete li brzinu na 90 ili ne daj Bože 100 milja, »niotkuda« će se pojaviti potjera u hiperbrzim i ultrasnažnim (imaju oko 400 KS) automobilima, a zahvaljujući zvučnim i svjetlosnim signalima, imat ćete u takvoj situaciji osjećaj kao da ste u najmanju ruku pljačkaš banke. Kazne koje slijede u visini su prosječne hrvatske plaće, moguća je i kaznena odgovornost, tako da je u slučaju američkih cesta »batina« stvorila čovjeka, odnosno odgovornog vozača. A upravo zbog te odlične dinamike i vrhunske kulture vožnje, velike se razdaljine prelaze jako brzo i bez većih napora. Tolerancija prekoračenja brzine slična je kao i u Hrvatskoj - u pravilu 10 posto od dopuštenog.

I da, priča s vožnjom i Amerikom je suprotna od onog što mislimo - putovati Amerikom cestom doživljaj je sam po sebi. Zaustavljati se na odlično uređenim odmorištima ili pak na mjestima gdje se nalaze benzinske crpke, fast food restorani i moteli također je posebna priča. O kojoj ćemo zato - podrobnije. Putujete li automobilom, morate birati hotele, bolje rečeno motele koji imaju besplatna parkirališta. A i ti moteli su apsolutno dio - američke priče. Noćenje po osobi u pravilu ne prelazi 40 dolara, a uz besplatno i apsolutno sigurno parkiranje, nerijetko takva mjesta imaju i bazene, opremljene su njihove sobe pravim malim kuhinjama, jutarnja kava ili čaj su besplatni, a s obzirom na to da se u pravilu nalaze uz trgovine ili fast food restorane, nepotrebno je uzimati opcije s doručkom. Iskreirajte si ga sami! I to za svega nekoliko dolara. Neki od motela imaju i vanjske roštilje, tako da se i u SAD-u možete osjećati kao i kod kuće dok očekujete utakmicu.

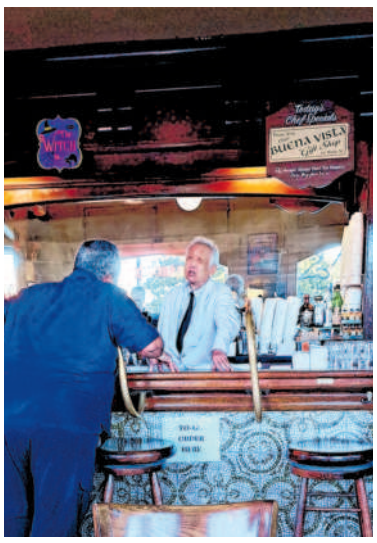
Kafići nisu jeftini

Grgich u Napa Valleyju

Malo pivo u Kaliforniji ili New Yorku bez problema doseže cijenu od 10 dolara. Čaša vina slično, kokteli su i po 25 dolara. Ni u trgovinama nije bolja priča jer »six pack« malih piva ne ide ispod 12 dolara. Nešto je jeftinija »maksimalna ambalaža« - 18 komada malih limenki je oko 25 dolara

METRIČKI SUSTAV

Libra - 329 grama
Milja - 1600 metara
Galon - 3,8 litara
Fahrenheit - minus 32 podijeljeno s 1,8 - 80 F je 26,7 C

NOGOMET NA TREĆEM MJESTU

Kako Amerika dočekuje Svjetsko prvenstvo? Skoro nikako, nevidljivo. Čak i u Miamiju, gdje u njihovom Interu igra najveća svjetska nogometna zvijezda, Argentinac Lionel Messi, k tome u sredini gdje svi znaju španjolski, ali ne i engleski jezik, jedva primjetno. Naišli smo na veliki Messijev mural, ali to je bilo u zoni gdje se nalazi najpoznatiji svjetski »muzej« murala Wynwood Walls, te vrlo sporadično na ponudu njegovih dresova. Češće su to majice s ispisanim imenom koje se prodaju za nevelikih 25 dolara. U ostatku Floride, primjerice Orlandu, koji je s 80 milijuna turista godišnje najposjećeniji grad u SAD-u i gdje igra naš Marco Pašalić, gotovo ništa. Da o državama u kojima se neće odigravati prvenstvo i ne govorimo jer u njima ni u tragovima ne možemo pronaći bilo što s nogometom povezano. Za SAD je to prije svega veliki bussines koji će k njima dovući svijet zaluđen nogometom, svijet koji je u stanju potrošiti i ono što nema samo da bi se domogao utakmice svoje obožavane reprezentacije. Uostalom, najpovoljnije ulaznice su oko 60 dolara, prosječna cijena 200 dolara. Ili kako nam je u Miami Beachu istaknuo u jedinom restoranu Sergio - iako sam podrijetlom Kolumbijac pa bih trebao biti zainteresiran za nogomet, ja to ni uz najbolju volju nisam. Više možda američki nogomet, mada ne previše, zaključio je.

OBAVEZAN »ŠKARTOC«

Niste li ipak popustili pred ovim našim »nagovaranjem« i nikako ne želite Amerikom putovati automobilom, dakako da su i zračne linije jako, jako povoljne. Amerika ima svoje low cost kompanije. Spirit Airlines je jako popularan s velikim brojem letova, a ima ih i Meksiko - Volaris se čak definira kao ultra low cost. Cijena povratnog leta je često niža od 100 dolara po osobi. Putujete li u Meksiko City ili Guadalajaru, preferirat ćete jeftinu avioliniju, no ima jedan »keč« - putnik putuje povoljno, ali ne i njegova prtljaga! Američki će vam »lowcosteri« klasični, kabinski kofer bez imalo krzmanja naplatiti i do 200 dolara! A vi ste na put ponijeli i ponešto odjeće bez koje ne možete. Ili ipak - možete? Da, u avion se može unijeti i dobrano napunjeni ranac ili manju torbu, dok kofer možete pohraniti u zračnoj luci, što će vas doći po prilici 20 dolara na dan. Pa sad vi vidite isplati li se putovati automobilom! Bez ikakvih problema, posebno ako su u igri dva vozača, 500 milja u danu na američkim cestama je »piece of cake«.

Vjerujete li pročitanom, postaje jasno kako je proći koju tisuću milja Kalifornijom i Oregonom, odnosno New Yorkom i susjednim državama, kao i nedalekim Torontom, da ne govorimo o tome kako je između Kansas Cityja i teksaških gradova manje od tisuću milja - ne da nije naporno, nego je zapravo skoro pa obavezna lektira putovanja Amerikom koja će se pamtiti čitavog života.

Ima li što u toj Americi a da nije dobro, da nije po guštu nama Europljanima, ili konkretno Hrvatima? Ima, ima, itekako. Riječ je o cijenama u restoranima i kafićima, posebno u slučaju alkoholnih pića. Malo pivo u Kaliforniji ili New Yorku bez problema može dosegnuti cijenu od 10 dolara. Čaša vina također, kokteli su i po 25 dolara. Ni u trgovinama nije bolja priča jer »six pack« malih piva ne ide ispod 12 dolara. Nešto je jeftinija »maksimalna ambalaža« - 18 komada malih limenki je oko 25 dolara, dok je set od 4 velike pive oko 10 dolara. Za utjehu, riječ je o pivama koje su i kod nas najskuplje, a veseli obilje meksičkih, »mas fina«, laganih piva. No i kad kupite u trgovini, nema konzumacije »na zidiću«. Limenka mora biti u »škartocu«, no i u tom slučaju može doći do opominjanja od strane »organa reda«. Istina, najavljuje se nešto liberalnija politika u vrijeme velikih okupljanja prije utakmica, no u svakom slučaju poželjni su pažnja i umjerenost.

Burek u Miamiju

TURISTIČKA VIZA

Restorani su također skupi, pa i dvostruko u odnosu na naše, no Amerika je carstvo - fast fooda. I to ne samo nekoliko kompanija, od kojih su tri prisutne i u Hrvatskoj, nego njih na desetke. Ima ih specijaliziranih, pa i onih sa »zdravom hranom«, ali prevladava klasika - pljeskavice i pohana piletina. Cijena takvog obroka je oko 10 dolara, što je jako povoljno, posebno ako usporedite s cijenama u restoranima. Trokut pizze se može naći i po dolar, čak i u New Yorku, no češće je oko pet dolara. Ono po čemu prednjači Amerika je i ponuda gotove hrane. Upravo stoga nema motelske sobe bez hladnjaka i mikrovalne, što također priziva »sam svoj majstor« pripremu obroka.

San se primaknuo. Nakon ždrijeba i definiranja grupa, pa tako i stadiona na kojima se igra, treba kupiti avionsku kartu i rezervirati prvi smještaj, makar i za jednu noć. Zbog čega je to potrebno? Zato što vam je za ulazak u SAD neophodna - ESTA. Riječ je o turističkoj vizi koju morate pokazati na prvoj ukrcajnoj zračnoj luci - Zagrebu, Trstu, Veneciji... a čija je cijena 40 dolara. Dostupna je pokretanjem posebna aplikacije i nije nikakav problem doći do nje, no obavezni su broj leta i adresa prvog boravka.

U svakom slučaju izazovno, bilo u kojem se dijelu Sjeverne Amerike igralo. Bilo bi nam posebno drago da se hrvatski američki san ostvari u New Yorku ili Miamiju, gdje se igraju finale i mali finale. Vidjeti njujoršku Petu aveniju ili pak jednu od najdinamičnijih ulica na svijetu, Ocean Drive u Miami Beachu ispunjen »kockicama«, bio bi svakako savršeni završetak »American dreama«. Istina, ulaznice za ta dva događaja su oko dvije tisuće dolara, ali ovog puta nismo o ulaznicama i modalitetu njihove nabavke. Mi smo o - Americi. Iznimno gostoljubivoj, zanimljivoj, uređenoj i u svakom slučaju privlačnoj zemlji. Pa ako je sreće istom prigodom posjetiti Meksiko te Kanadu, nitko zadovoljniji. American dream je počeo. Neka se za nas dovrši 19. srpnja - točno 200. dana 2026. godine - pred 82,5 tisuća gledatelja na rasprodanom MetLifeu.

Anaya Sorgin, autorica knjige »Sablasni i začarani hoteli«

MRAČNI TURIZAM U HRVATSKOJ JE U POVOJIMA, ALI POTENCIJALA ITEKAKO IMA

Kad pričamo o »sablasnim i začaranim hotelima«, cjelokupna se tema vrti između povijesti i zbilje, realnih povijesnih događaja i fikcije te se, kao zaseban kulturno-turistički proizvod uz pomoć marketinškog miksa, nudi kao posebna turistička ponuda

Iza pseudonima Anaya Sorgin krije se Nina Petrović

OSOBNA ARHIVA

Vanesa BEGIĆ

NAJNEVJEROJATNIJA PRIČA NA KOJU SAM NAIŠLA JEST ZASIGURNO ONA O PRYPYATU I ČERNOBILU. BUDUĆI DA LJUDSKA ZNATIŽELJA NE POZNAJE GRANICE, OD 2012. GODINE NA OVAMO, UPRAVO PRYPYAT BILJEŽI SVE VEĆI BROJ TURISTIČKIH POSJETA, A TURE KOJE TURISTIČKE AGENCIJE ORGANIZIRAJU ZASIGURNO SPADAJU U ONE NAJCRNIJEG SPEKTRA KAD GOVORIMO O MRAČNOM TURIZMU

Iza imena Anaya Sorgin »krije se« Nina Petrović, Puljanka koja je nedavno objavila zanimljivu knjigu intrigantnog naslova »Sablasni i začarani hoteli« s podnaslovom »Potencijali razvoja mračnoga turizma«, što je bio i povod za razgovor s ovom mladom, ambicioznom Puljankom.

POVIJEST, PRIČA, ENERGIJA

Kako je krenula ideja o istraživanju priče o mračnim hotelima?

- Priča, tj. ideja o pisanju ovakvog priručnika koji spaja kulturni i mračni turizam s hotelijerstvom započela je 2017. godine u sklopu predavanja kolegija koji je tada bio obvezan na studiju Kulture i turizma na Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli pod nazivom »Specijalizacija hotelijerstva kulturnog turizma«. Kada sam ušla malo dublje u problematiku tematskih hotela, shvatila sam kolika je raznolikost i posebnost među njima. Hotele uglavnom doživljavamo kao smještajne objekte koji nam, eto, služe kao prenoćište, međutim, hoteli su puno više od toga. Svaki hotel ima svoju povijest, svoju priču i energiju, a istraživanja pokazuju kako posljednjih desetljeća sve su više traženi upravo tematski hoteli, koji osim standardne ponude, nude »ono nešto više, ono po čemu se uzdižu iz konkurencije«. U dugačkom popisu u sklopu predavanja spomenuli su se »sablasni hoteli« (engl. *haunted hotels*). Budući da se već duži niz godina bavim proučavanjem narodne tj. usmene književnosti, nije trebalo dugo da se rodi ideja mog budućeg magistarskog rada na temu »Kulturno-povijesne građevine i Storytelling u hotelijerstvu« jer upravo je ta tema ona koja, u mom slučaju, spaja strast, hobi i profesiju. Ako uzmemo u obzir da sam i na prvom preddiplomskom i diplomskom studiju Kroatistike odslušala niz kolegija na temu kulturno-povijesne baštine, nekako je logičan slijed bio na drugom po redu fakultetu odaberem temu koja spaja te dvije struke. Kada sam mentorici kazala ideju naslova i temu budućeg rada, bila sam upozorena da je literature na hrvatskom jeziku o tome jako malo. Međutim, to me nije spriječilo. Dapače, to je bio izazov za mene i samo još jedan pokazatelj da sam na pravom putu. Vrlo brzo sam uvidjela da je zaista literature malo jer je mračni turizam kod nas još u povojima. Pisanje rada je bio vremenski dug poduhvat jer sam većinu literature našla samo na engleskom i španjolskom jeziku. Nesretne, koronom pogođene 2020. godine uspješno sam pred komisijom obranila rad, i na njihov upit da razmislim o proširenju teme, priznajem, ostala sam zatečenom. Iako se od malih nogu bavim kreativnim pisanjem proze i poezije, nikad prije nisam razmišljala o stručnoj literaturi. No, svako zlo za neko dobro. Koliko god je godina *lockdowna* bila godina koju želim zaboraviti, s druge strane, nudila je pregršt slobodnog vremena i samorefleksije. Malo po malo, od početnog magistarskog rada od 80-ak stranica, unutar šest mjeseci nastala je knjiga od 240 stranica. Istraživajući, naišla sam pregršt primjera tematskih »sablasnih« hotela diljem svijeta. Uz to, sve sam to spojila s »mračnom« literaturom, mračnim turizmom i hotelima. Taj je višemjesečni posao pisanja iznjedrio knjigom pod nazivom »Sablasni i začarani hoteli kao potencijali mračnoga turizma« koja je, na moje ugodno iznenađenje - kao novitet na našem tržištu, odlično prihvaćena kod publike i kritike.

2020.
Nina Petrović obranila je magistarski rad na temu »Kulturno-povijesne građevine i Storytelling u hotelijerstvu« iz kojeg je zatim nastala knjiga

Zagreb i okolica se sve više otvaraju prema dark turama - s programa Gornjogradske coprnice

S. STRUKIĆ/PIXSELL

DUH MERLINKE

Je li to više mit, ili takvi hoteli postoje i oko nas?

- Kad pričamo o »sablasnim i začaranim hotelima« cjelokupna se tema vrti između povijesti i zbilje, realnih povijesnih događaja i fikcije te se, kao zaseban kulturno-turistički proizvod uz pomoć marketinškog miksa, nudi kao posebna turistička ponuda. Kao što je navedeno prije, svaki hotel ima svoju povijest, svaka građevina priča svoju priču i ima svoju dušu. U mnogim se hotelima odvijaju ljudske drame, smjehovi i veselja, ali isto tako i pokušaji ubojstava, razbojstava (i samoubojstava), a u tom kontekstu treba spomenuti da mnogi hoteli nemaju sobu s brojem 13. U nekim slučajevima, oni koji se bave promidžbom hotela taj su potencijal lukavo iskoristili u marketinške svrhe odnosno uzdizanja iz konkurencije. Najlakše je te priče pojednostaviti uz primjere. Meni osobno, najbolji primjeri za to su Stanley hotel u Coloradu i hotel Roosevelt u Los Angelesu. Stanley hotel uspješno je promoviran i »gurnut« na tržište zbog činjenice da je najuspješniji horor autor današnjice – Stephen King 70-ih godina boravio u njemu i koji ga je navodno nadahnuo na pisanje svoje uspješnice – romana »Isijavanje«. To je hotelu priuštilo toliku popularnost da i danas nudi posebne tematske ture unutar hotela za najmlađe (i one starije) koje pričaju priče o Kingu, njegovom

romanu, a sve je to potpomognuto specijaliziranim vodičima koji na vrlo kreativan način rade svoj posao, kombinirajući književnost, mistiku i boravak slavne ličnosti. Drugi spomenuti primjer – Roosevelt hotel – osim što je hotel visoke kategorije i luksuza, njegovu specifičnost veliča »duh plavuše« koji slobodno šeće hotelskim hodnicima, nestaje pred očima prestravljenih gostiju i osoblja a riječ je – ni više ni manje – nego o nemirnom duhu Marilyn Monroe, koja je zaista boravila u tom hotelu pune dvije godine, kad je bila na vrhuncu svoje karijere. Mnogi posjetitelji i »lovci na paranormalno« odlaze odsjesti u hotel samo kako bi doživjeli susret s »drugom, nema nepoznatom, neopipljivom«, stranom. Ako bolje pogledamo, oba slučaja imaju nešto zajedničko: nebitnost činjenice je li se nešto zaista dogodilo, nitko ne sumnja u postojanje duhova ili susreta s paranormalnim. Objekt je tražen od gostiju, uspješno promoviran, broji se zarada, a tu ne treba nikako izostaviti ogromnu ulogu pripovijedanja u turizmu.

BLIJEDA EUROPA

Ima li toga i u Puli i Istri?

- Nažalost, mračni turizam je na našim područjima još uvijek u povojima. U Hrvatskoj, pa i u Srbiji, Crnoj Gori i Bosni ima puno potencijala i mogućnosti, ali, trebam priznati, da su ti potencijali neiskorišteni. Tijekom svog istraživanja uočila sam još nešto: koliku god Europa imala bogatu povijest i naslijeđe u usporedbi s Amerikom – Europa je tek blijedi primjer potencijala. Kako volim u šali reći, Amerikanci od ničeg stvore nešto, dok mi, iako imamo potencijala svugdje, kao da ne znamo što bismo s time. Oni su toliko išli daleko s time, da su osnovali službeni program Nacionalnog fonda u očuvanju povijesti u svrhu prepoznavanja i održavanja povijesnih građevina (Historic hotels of America), a taj je registar do 2020. godine brojao 300-tinjak takvih građevina koje spajaju baštinu i hotelsku ponudu posebne namjene. I tome govori jedno malo poglavlje u knjizi.

Što reći o Hrvatskoj? Potencijala ima. Prisjetimo se samo lokalne predaje iz Kringe o prvom »vampiru« zabilježenom imenom i prezimenom – Jurju Grandu. Možda jednostavno nismo spremni na iskorak i prezentaciju te priče u turističke svrhe, vidjet ćemo što budućnost donosi. Što se ostalih krajeva Hrvatske tiče, Zagreb i okolica se sve više otvaraju prema dark turama, a neke od njih inspirirane su djelima Marije Jurić Zagorke, što je odličan spoj književnosti, turizma i kulture. Kao primjere dobre prakse istaknula bih i Varaždin koji svake godine nudi sve više tura koje ulaze u mračni turizam i Istru Inspirit - višestruko nagrađivani projekt doživljajnog turizma koji obogaćuje kulturno turističku ponudu poluotoka oživljavanjem povijesnih događaja na autentičnim lokacijama, kroz uprizorene istarske priče, mitove i legende. Međutim, ponovno naglašavam – Istra, kao i Hrvatska, mogu ponuditi puno više, a to zahtijeva veliki rad, interes i sinergiju institucija na lokalnoj, regionalnoj i državnoj razini. To je velik posao, ali ne i nemoguć.

Koja je najnevjerojatnija priča na koju ste naišli tijekom proučavanja?

- Najnevjerojatnija priča na koju sam naišla jest zasigurno ona o Prypyatu i Černobilu. Budući da ljudska znatiželja ne poznaje granice, od 2012. godine na ovamo, upravo Prypyat bilježi sve veći broj turističkih posjeta, a ture koje turističke agencije organiziraju zasigurno spadaju u one najcrnijeg spektra kad govorimo o mračnom turizmu. Zašto? Zato što posjetitelji prilikom posjete Zoni isključenja moraju nositi duge hlače, majice ili jakne dugih rukava te zatvorene čizme ili cipele, a prije same odluke o putovanju, potrebno je potpisati dva dokumenta. Jedan je potreban lokalnoj upravi, a drugi turističkoj agenciji koja sadržava izjavu o odricanju od odgovornosti za slučajeve kontaminacije.

Povijesni hotel Stanley navodno je inspirirao Stephena Kinga da napiše horor-roman »Isijavanje«

ISTOCK

Nadalje, svi posjetitelji dužni su proći kroz stroj za utvrđivanje razine kontaminacije i radijacije u tijelu. Drugim riječima, svaki posjetitelj riskira vlastiti život kako bi bio sudionikom mračnoga turizma i kako bi osjetio »posebnu adrenalinsku avanturu«. Osobno, ne bih se upustila u takvo nešto. Iako sam velika ljubiteljica mračnoga turizma, ostajem pri mitovima i legendama, a ovakve ture prepuštam onim hrabrijima.

PET GODINA U »LADICI«

Najveće poteškoće s kojima ste se susreli?

- Kad je o poteškoćama riječ, u procesu stvaranja ove knjige, navela bih nekoliko manjih i one veće. Manje sam zapravo već spomenula: od nedostataka literature na tu temu na našim tržištima, do adekvatnog prevođenja sa stranih jezika, a sve sam to radila isključivo sama, potaknuta vlastitom voljom i entuzijastom. Kad ne bi bila sigurna u neki prijevod stručnih termina ili fraza, zamolila bih za pomoć prijatelje i kolege – diplomirane angliste - koji su mi nesebično uskočili u pomoć svaki put. No, to su sve bili oni manji, »slatki problemi« s kojima se, više ili manje, svaki autor susretne. Nije bio problem nastanak tj. pisanje same knjige, već je problem nastao kad je knjiga bila napisana, lektorirana, pregledana od recenzenata i nekolicine stručnjaka. Problem su bile financije tiskanja. Naime, knjiga obiluje fotografijama, grafikonima i tablicama. Ako bih maknula fotografije, to ne bi bilo to. Kako pisati o hotelu, a pritom čitatelju ne ponuditi vizualni primjer istog? Kako predočiti rezultate istraživanja ako čitatelj nema uvid u grafički prikaz istog? Kako crno-bijelo istaknuti naslove, podnaslove od glavnih tema? Besmisleno. Iako bi takav način tiskanja knjige bio nešto jeftiniji, to jednostavno nije bilo ono što sam željela. Dugo sam se raspitivala o cijenama, uslugama izdavačkih kuća i svaka je ponuda meni osobno, »malom građaninu i nepoznatom autoru«, bila previsoka. Godine 2020. bilo je teško naći posao, a čak i onaj kratkotrajni sezonskog karaktera koji sam našla bio je nedostatan da pokrije taj trošak. Ipak, sačuvala sam dokument, pospremila ga u poseban folder i rekla sama sebi: »Ovdje nije kraj!«. Godine su tekle, polako smo se počeli oporavljati od lockdowna, turizam se vratio na staro, a ja nisam ni u jednom trenutku posustala. Zimi sam radila jedan posao, a u sezoni kombinirala i po tri posla paralelno i većinu zarade poput hrčka odvajala na stranu. Ove godine napokon sam uspjela uštedjeti traženi iznos, ponovno pretraživala internetski izdavačke kuće i stupila u kontakt s malom zagrebačkom izdavačkom kućom Diligo Liber. Nakon šest mjeseci korigiranja, izmjena, lekture i dogovaranja oko grafičke obrade naslovnice – 100 primjerka knjige napokon je bilo u mojim rukama. Napomenula bih da je knjiga izdana pod pseudonimom Anaya Sorgin, a čemu pseudonim – to ostavljam da saznate na promocijama knjige koje se nižu.

> **Što reći o Hrvatskoj? Potencijala ima. Prisjetimo se samo lokalne predaje iz Kringe o prvom »vampiru« zabilježenom imenom i prezimenom – Jurju Grandu**
>
> NINA PETROVIĆ

Što biste poručili za kraj razgovora?

- Voljela bih da čitatelji ne steknu dojam »žrtve«, kad je riječ o procesu stvaranja ove knjige. Baš upravo suprotno, poanta je da steknu dojam »borca koji se ne predaje tako lako«. Osim što su »Sablasni i začarani hoteli« odlično prihvaćeni kao novitet na našem tržištu, radim na još dva književna projekta: prvi će govoriti o književnom (literarnom) turizmu, a drugi spada pod proznu beletristiku – romanu detektivskog, kriminalističkog, religioznog i fantastičnog žanra smještenog u srcu Istre. Gledajući unazad pet godina onu nesigurnu ženu bez stalnog zaposlenja kojoj su sva vrata zatvorena, ne mogu se ne osmjehnuti jer tih pet godina izgradio me kao novu osobu, koja se puno hrabrije suočava s izazovima i preprekama na putu. Ne samo da se promocije nižu, da imam neizostavnu medijsku podršku, nego sam na tom putu upoznala nekolicinu ljudi koji su mi s vremenom postali i veliki prijatelji, a to smatram najvećim blagom koje čovjek može imati. U proljeće sam i otvorila vlastiti obrt za turističko vođenje. Završila bih savjetom za one sve one koji se bave ili žele okušati u bilo kojem umjetničko–kulturnom projektu: nemojte se razočarati ako vaš potencijal nije isprva prepoznat, ukoliko nemate dovoljno sredstava da biste financirali vlastite ideje i sl. Pohranite negdje, sačuvajte svoje blago, to svoje »dijete«, radite na toj ideji i ono što je najbitnije – nikad nemojte prestati vjerovati u sebe.

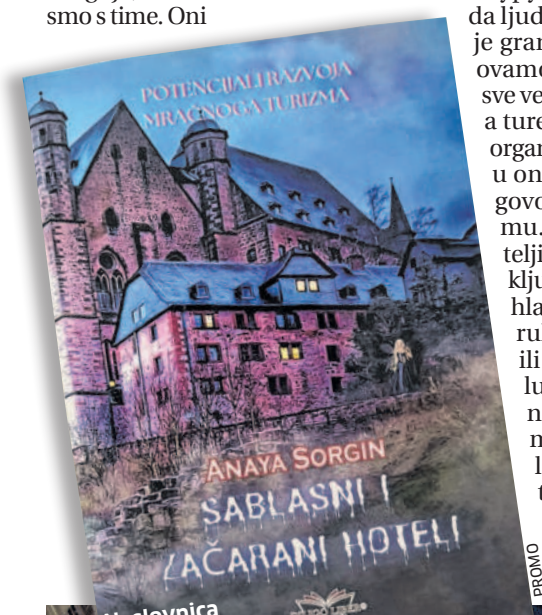

Naslovnica knjige »Sablasni i začarani hoteli«

PROMO

Hotelom Roosevelt na Stazi slavnih u L.A.-u navodno šeće duh Marilyn Monroe

ISTOCK

Pripremila Danijela BAUK

FENG SHUI VODIČ ZA SVAKI DOM

Put prema harmoničnom i uravnoteženom prostoru

Ravnoteža i dobra energija

U središtu feng shui filozofije nalazi se ravnoteža pet elemenata: drva, vatre, zemlje, metala i vode. Prema Earth's Ally, biljke su čisti izraz elementa drva, koji simbolizira rast, kreativnost i kretanje naprijed. Ostali elementi unose se kroz boje i materijale posuda, namještaja ili rasvjete, stvarajući cjelovitu energetsku sliku prostora

ISTOCK

BAGUA KARTA
Devet energetskih zona koje predstavljaju područja života poput karijere, zdravlja, bogatstva ili odnosa

Biljke koje treba izbjegavati
Kaktusi - oštra »šiljata« energija, mogu izazivati nemir. Umiruće ili zapuštene biljke - donose stagnaciju i negativan tok energije. Biljke s prejakim mirisom - preopterećuju osjetila, stvaraju energetski »šum«.

Feng shui, drevna istočnjačka vještina uređenja prostora, temelji se na načelu da naš dom i radno okruženje trebaju podržavati protok energije, ravnotežu elemenata i dobrobit ljudi koji u njima borave. Kako ističe stručnjak Angelo Randaci u analizi za Earth's Ally, sama riječ »feng« znači vjetar, a »shui« voda – simbol dviju prirodnih sila koje u kineskoj tradiciji predstavljaju zdravlje i harmoniju. Upravo zato, sobne biljke u feng shui pristupu nisu samo dekoracija, nego živi energetski korektiv koji može umiriti prostor, potaknuti kreativnost ili unijeti dinamiku ovisno o tome gdje ih postavimo.

Znanstvena istraživanja također idu u prilog toj filozofiji: studije Sveučilišta Vermont, Washington Statea, Rutgersa i Texas A&M-a, koje prenosi Earth's Ally, pokazuju da biljke povećavaju koncentraciju, smanjuju stres, popravljaju raspoloženje te doprinose čišćenju zraka. No feng shui upozorava da biljke moraju biti zdrave - kako navodi portal Thursd, uvelo lišće i zanemarene biljke donose »slabu energiju« pa umjesto podizanja prostora stvaraju zastoj.

Pet elemenata

U središtu feng shui filozofije nalazi se ravnoteža pet elemenata: drva, vatre, zemlje, metala i vode. Prema Earth's Ally, biljke su čisti izraz elementa drva, koji simbolizira rast, kreativnost i kretanje naprijed. Ostali elementi unose se kroz boje i materijale posuda, namještaja ili rasvjete, stvarajući cjelovitu energetsku sliku prostora.

Da bi se biljke postavile na prava mjesta, prakticira se tzv. bagua karta - devet energetskih zona koje predstavljaju područja života poput karijere, zdravlja, bogatstva ili odnosa. Earth's Ally objašnjava da se bagua »prelijeva« na tlocrt prostorije tako da ulaz u prostor određuje raspored zona. Tako biljka za rast i obilje, poput popularne Pilee peperomioides, može pojačati energiju polja bogatstva, dok se biljka sa zaštitničkom formom, poput sanseverije, često postavlja uz ulaz kako bi »čistila« energiju koja ulazi u dom.

Odabir biljaka u feng shuiju temelji se na obliku i karakteru lišća. Earth's Ally naglašava da je zaobljeno ili srcoliko lišće povezano s nježnom, harmoničnom energijom, idealnom za dnevne boravke ili spavaće sobe. Biljke jakih, uspravnih linija koriste se za jačanje fokusa, dok se trnovite i izrazito šiljate vrste, poput kaktusa, u feng shuiju općenito stavljaju na područja gdje oštra energija može imati zaštitnu funkciju – ali ne u prostore odmora ili druženja.

Poticajno okruženje

Portal Lively Root u vodiču o feng shui biljkama ističe spathiphyllum, mirni ljiljan, kao simbol harmonije i čiste energije, dok pothos i monstera, zbog svoje bujnosti, predstavljaju protok i vitalnost. Thursd savjetuje održavanje jasnog prostora oko biljaka: ne gomilati previše zelenila u tamnim kutovima i redovito uklanjati sve što stagnira, jer stagnacija zraka znači i stagnaciju energije.

U domovima feng shui se može primijeniti vrlo jednostavno: sanseveriju smjestiti u hodnik ili uz ulazna vrata, monstere i pothose u prostorije gdje želite potaknuti kreativnost ili opuštanje, a pileu ili zamiu u radni prostor radi poticanja produktivnosti i stabilnosti. Važno je, naglašava Thursd, da biljka stoji na mjestu s dobrim protokom zraka i svjetlom prilagođenim vrsti – jer feng shui ne govori o »sreći bez truda«, nego o stvaranju uvjeta da energija prostorom teče bez napora.

Kada biljke u domu uspijevaju, prostor diše – a s njime i ljudi. Feng shui pristup zato ne traži savršenstvo, nego svjesnost: biljke trebaju biti dio skladne cjeline u kojoj priroda i dom stvaraju blago, poticajno okruženje za svakodnevni život.

Najbolje feng shui biljke

1. Pilea peperomioides (kineska biljka novca, NLO biljka)
Uloga: Biljka obilja i prosperiteta
Gdje se stavlja: U kut bogatstva (jugozapadni dio prostorije)
Efekt: Poticanje financijske stabilnosti, protoka novca i novih prilika

2. Zamioculcas zamiifolia (zamija/ZZ biljka)
Uloga: Energija napretka i stabilnosti
Gdje se stavlja: Ulazni prostor, ured, poslovni kutak
Efekt: Donosi dugotrajnu vitalnost, otpornost, uspjeh u karijeri i projektima

3. Spathiphyllum (mirni ljiljan)
Uloga: Harmonija, mir i pročišćavanje energije
Gdje se stavlja: Dnevni boravak, spavaća soba
Efekt: Smiruje odnose, unosi emocionalnu ravnotežu, čisti zrak

4. Epipremnum aureum (Pothos/đavolji bršljan)
Uloga: Protočnost energije i uklanjanje stagnacije
Gdje se stavlja: Tamniji kutovi, police, ured
Efekt: Pokreće energiju u »mrtvim zonama«, štiti od stagnacije i ustajale atmosfere

5. Monstera deliciosa
Uloga: Kreativnost, rast i osobni razvoj
Gdje se stavlja: Radna soba, dnevni boravak, kreativni kutak
Efekt: Podržava razvoj projekata, inspiraciju i unutarnji rast

6. Sansevieria (svekrvin jezik/zmijin jezik)
Uloga: Zaštita i filtriranje energije
Gdje se stavlja: Ulaz u dom, hodnik, blizu vrata
Efekt: Odbija negativnu energiju, čisti prostor, donosi stabilnost.

7. Dracena fragrans (corn plant)
Uloga: Dugovječnost i vitalna energija
Gdje se stavlja: Prostorije s dobrom svjetlošću i protokom zraka
Efekt: Donosi snažnu »yang« energiju, potiče dugotrajne procese i projekte

8. Ficus elastica (gumijevac/rubber plant)
Uloga: Bogatstvo, stabilnost, »teška« zaštitnička energija
Gdje se stavlja: Prostorije s puno svjetla, poslovni kutak
Efekt: Jača osjećaj sigurnosti, materijalne stabilnosti i strukture

9. Areca palma
Uloga: Mekana i umirujuća energija
Gdje se stavlja: Dnevni boravak, prostorije za druženje
Efekt: Ublažava stres, uravnotežuje prostor, dodaje laganu, protočnu energiju.

10. Philodendron
Uloga: Ljubav, toplina, emocionalna podrška
Gdje se stavlja: Spavaća soba, prostor za opuštanje
Efekt: Unosi nježnost, povezanost i harmoniju u odnosima.

Enogastro KUTAK

RIZMAN VINARIJA

Vinske kronike: Single vineyard Syrah iz 2021.

Vinarija s dušom juga koja prkosi gravitaciji

Na padinama gdje kamen i vinova loza vode tihi dijalog, obitelj Štimac stvorila je vinariju koja lebdi nad morem. No, ono što vrijedi još više su vina koja iz te zemlje nastaju: Pošip – svjež i mineralan poput jadranskog jutra; Tribidrag – karizmatičan, taničan i snažan; Primus Plavac mali – temperamentan poput samog juga i brojna druga perfekcionistička vina poput npr. Grka ili St. Michaela

Svečana gala večera Chaine des Rotisseurs

RIZMAN VINARIJA

Chaîne des Rôtisseurs tradicija mjeri se u stoljećima

Manuela PLOHL

Postoje pogledi koji vas zaustave – i trenutci koji vas nauče kako se pije život. Kad se sunce prelijeva preko vinograda Komarne, a nebo i more stapaju u plavičastu tišinu, shvatite da su neke vinarije više od mjesta. One su doživljaj. Rizman je upravo takva – vinarija s dušom juga, čije vino nosi slani dodir mora i eleganciju kamena.

Pravi vinski hvalospjev

Proteklog je vikenda taj morski teatar posjetila Chaîne des Rôtisseurs, hrvatska podružnica jednog od najstarijih i najprestižnijih gastronomskih udruženja na svijetu. Kad se ta zajednica vrhunske gastronomije, profinjenih ukusa i plemenitih rituala susretne s vinarijom koja diše poezijom terroira – rezultat nije tek posjet, već pravi vinski hvalospjev.

Na padinama gdje kamen i vinova loza vode tihi dijalog, obitelj Štimac stvorila je vinariju koja prkosi gravitaciji – Rizman lebdi nad morem, s milijunskim pogledom. No, ono što vrijedi još više su vina koja iz te zemlje nastaju: Pošip – svjež i mineralan poput jadranskog jutra; Tribidrag – karizmatičan, taničan i snažan; Primus Plavac mali – temperamentan poput samog juga i brojna druga perfekcionistička vina poput npr. Grka ili St. Michaela.

Pod vodstvom Dalibora Greganića, hrvatska sekcija Chaîne des Rôtisseurs okuplja elitu gastronomskog svijeta – chefove s Michelinovim zvjezdicama, majstore vina, somelijere, hotelijere i hedoniste koji vjeruju da su okus, kultura i prijateljstvo tri lica iste priče. Njihovi su susreti mnogo više od protokola: to su rituali dijeljenja, mjesta gdje se razgovor o vinu i hrani pretvara u razgovor o životu.

Udruga ujedno djeluje i kao promotor kulturne i gastronomske pismenosti – kroz izdavaštvo, edukaciju mladih talentiranih stručnjaka te dobrotvorne akcije koje podupiru razvoj hrvatske kulinarske i vinske scene. I u tome je njezina posebnost: spaja tradiciju s vizijom, a izvrsnost s empatijom.

Savršena uvertira

Upravo zato, posjet Rizmanu bio je savršena uvertira u ono što je uslijedilo – Grand Chapitre Croatia u Dubrovniku, trodnevni festival kulinarstva, vina i ljepote života. Od 13. do 16. studenoga 2025., Dubrovnik je postao epicentar gastronomskog hedonizma, mjesto gdje se profinjeni ukusi, enološka znatiželja i vrhunska kulinarska scena susreću pod istim okriljem. Članovi udruge prepuštali su se masterclass radionicama, tematskim večerama i susretima s hrvatskim vinarima koji iz godine u godinu oblikuju novu, bogatiju i ambiciozniju vinsku kartu zemlje.

Vrhunac susreta bila je svečana gala večera uz neizbježnu ceremoniju primanja novih i unaprjeđivanja starih članova, a sve u znaku izvrsnosti, prijateljstva i poštovanja prema vrhunskoj kulturi stola.

Kroz sve te prizore – od Komarne do Dubrovnika – provlačila se ista misao: da je hrvatska baština živa onoliko koliko je njegujemo. Da vino nije tek proizvod, nego nasljeđe i da svaki gutljaj može postati mali ambasador zemlje.

SYRAH ASKETSKE PRECIZNOSTI

Single vineyard Syrah iz 2021. vino je koje laska svom kušaču. Vinograd A8, položen stotinjak metara iznad mora, na padinama od 30 posto nagiba gdje se loza penje poput upornog planinara, daje Syrah asketske preciznosti: 5.670 čokota raspoređenih u 92 reda, vapnenački krš i vrlo niski prinosi. Malo grožđa, mnogo karaktera.

Ručna berba i dvostruka selekcija, u vinogradu i po dolasku u podrum, postavljaju temelje vina koje teži savršenstvu. Nakon kontrolirane fermentacije slijedi godinu dana odležavanja u novim francuskim i američkim barrique bačvama, a zatim još dvanaest mjeseci smirivanja u boci, što Syrahu daje sklad i čvrstu aromatsku arhitekturu.

U čaši se otvara polako, gotovo sramežljivo. Rubinska boja s ljubičastim odsjajem nagovješćuje dugovječnost. Na nosu se nižu kupine, crni ribizli i borovnice, potom tamna čokolada i diskretne note katrana te vlažne zemlje. U pozadini se kriju začinski tonovi — crni papar, dašak sladića i sušeno mediteransko bilje. Sve precizno, odmjereno, skladno.

Na nepcu vino pokazuje svoj pravi karakter: gusto, ozbiljno, elegantne snage, s finim sitnozrnatim taninom koji drži čvrstinu, ali ostavlja prostora ozbiljnosti. Struktura je fokusirana i svježa, s tipičnom slanom crtom Komarne. Završetak je dugačak, s aromama koje se vraćaju poput ugodnog odjeka.

Gastronomski, ovaj Syrah traži jelo koje može pratiti njegov temperament i slojevitost. Duboka tamna voćnost, papreni tonovi i elegancijom obuzdana snaga najljepše dolaze do izražaja uz odležani steak ili srneći file u umaku od borovnica, gdje se vino i jelo susreću u gustoj, baršunastoj harmoniji.

Sporo pirjani juneći obrazi ističu taninski karakter vina, dok se njegov mediteranski karakter samouvjereno nosi s janjetinom s roštilja ili patkom uz karamelizirani luk i gljive, jela čija se zemljanost i slast stapaju s njegovom mineralnom dubinom.

Za finale, tamna čokolada ili desert s primjesama kave otkrivaju senzualniju stranu vina, onu u kojoj se moć pretvara u mekoću.

Rizmanov Syrah tako pokazuje da vino dalmatinskog juga može stati uz bok svjetskim klasicima — iako ostaje jedinstveno svoje, s tragom kamena i mora u svakom gutljaju. Sa svojim zrelim voćem, mineralnom slanošću i napetom teksturom, dokaz je da terroir Komarne, u rukama vinara koji ga razumije tvori vino profinjeno poput velikih svjetskih imena, ali s više kamena, više mora i s nepogrešivim južnjačkim pečatom.

POVIJESNA POBJEDA BIJELIH Riječani odigrali kolosalni Jadranski derbi i ostavili Rujevicu

Maestralni Toni I u veličanstvenoj

Bez rotacija, bez dvojice igrača koji su se probudili s povišenom temperaturom, sa stoperom Husićem u veznom redu i maestrom Frukom u glavnoj ulozi, Sanchez je nadigrao Garciju u izravnom sučeljavanju. Strijelci Fruk (4′, 22′, 32′), Vignato (52′) i Menalo (86′)

Danijel VUKUŠIĆ
Snimio Marko GRACIN

FEŠTA S NAVIJAČIMA - Momčad Rijeke

RIJEKA Rijeko moja, najljepša si znaj! Rekordna pobjeda u povijesti Jadranskih derbija, Rijeka - Hajduk 5:0, maestralni Toni Fruk koji se igra i nogometno ponižava Splićane dok Livaja sve gleda niti ne ulazeći s klupe, hat-trick Fruka u 32 minute igre, još jedna asistencija pred kraj čisto da i time malo začini svoju kolosalnu partiju, sjajni Vignato, Dantas, Adu-Adjei, iznenađenje Husić na zadnjem veznom, Menalova kopija onog povijesnog gola Belupu, samo ovaj put s desne strane... Veličanstvena riječka nogometna večer. Kvarner je promrzao od bure, ali je bio ugrijan, vruć od sreće. I zbog maestralne igre i zbog povijesnog rezultata.

Hajduk nije ni došao na utakmicu, a Rijeka je odigrala bez konkurencije najboljih 90 minuta, ne samo ove sezone, nego i sezonama unazad.

Victor Sanchez del Amo bio je bez Petroviča, Jankovića, Kreilacha i Škorića, a Gonzalo Garcia bez Dialla i Skelina. Kako je na dan utakmice ostao bez dvojice viroznih veznjaka, riječki je trener posegnuo za rješenjem koje nije očekivao baš nitko. Ljevonogi klasični stoper Anel Husić na zadnjem veznom, klasična »šestica«.

Revija pogrešaka

Riječki su navijači gledajući sastav sumnjičavo vrtjeli glavama, a onda nakon pola sata cvali od sreće. Jer Rijeka je od od četvrte do 32. minute baš onako pošteno razmontirala dalmatinsku momčad. I to uz obilatu pomoć i cijelu nisku neshvatljivih »hajdučkih« pogrešaka koje su inspirirani prvaci Hrvatske uredno kažnjavali jednu po jednu.

Nakon manje od četiri minute Radeljić je proigrao Gojaka koji je odlično loptu ostavio za Devetaka na lijevoj strani. Uslijedio je savršeni »vojvođanski« ubačaj okrunjen laganim naklonom maestra Fruka, glavom za 1:0. Delirij oduševljenja na Rujevici i totalna konsternacija u splitskom taboru. Jer Devetak je imao dvije-tri sekunde da se namjesti na centaršut, a dva metra oko Fruk na petercu Hajduka nije bilo nijednog igrača Hajduka (?!).

28
minuta bilo je dovoljno Toniju Fruku za hat-trick

Rijeka je dominirala, stvarala šanse i promašivala do 16. miute kad Šego s pet metara ne koristi zicer za Splićane. Kiks kakav je protiv ove Rijeke, koja je još u prvom dijelu igrala uz vjetar, bio osuđen na kaznu zbog promašaja.

I dogodio se već u 22, minuti, opet uz obilatu pomoć gostiju. Šarlija šalje nedopustivo loš pas koji siječe Fruk pa s kaznenog prostora zabija: Rijeka - Hajduk 2:0.

PET KOMADA

Hajduk je popio pet komada, a nije napravio nijedan prekršaj za žuti karton

»PETARDA« ZA PAMĆENJE - Bijeli su ostvarili pobjedu za povjesnice Jadranskog derbija

Splitska je momčad u tim trenucima bila apsolutno razbijena vojska. Grogirana, razvučenih linija, bez ikakvog filtera pred svojom obranom. Pa su nakon malo više od pola sata popili i treći gol. Za 1:0 vidjeli smo asistenciju Devetaka, za 2:0 dar Šarlije, a za 3:0 zabio je opet, naravno, nogometni virtuoz Toni Fruk, ovaj put na četvrtu ovosezonsku asistenciju Tiaga Dantasa.

Bez rotacija, na terenu i Fruk i Vignato i Dantas i Adu-Adjei... Fruk je u 32 minute prvog dijela svoj ukupni broj ovosezonskih pogodaka povećao na devet. Vođa, znalac, golgeter i fajter. Sad već definitivno jedan od najvećih koji su nosili Rijekin dres u povijesti HNL-a. A definitivno bi ove zime ili sljedećeg ljeta trebao postati i jedan od najjačih izlaznih transfera klupske povijesti. Čovjek je vjerojatno i jedini koji je za Rijeku postigao hat-trick u - 28 minuta! U Jadranskom derbiju. Duboki, duboki naklon majstoru nogometa.

Na odmor se otišlo s 3:0 i ovacijama Rujevice, a po prigodama je komotno mogli biti 6:1. Napokon je i taj 'prokleti' xG barem donekle bio na razini prikazane igre. Hajduk je bio ispod svake razine, a Rijeka napokon demonstrirala taj toliko očekivani Sanchez-ball, no ovaj garniran i dostojnim postotkom realizacije. A Husić na zadnjem veznom bio je

Dva startera otpala zbog viroze

U svim nacrtima početne postave i taktike za Jadranski derbi Victor Sanchez je imao Niku Jankovića i Dejana Petroviča kao startere. Janković na lijevom veznom, Petrovič kao korektor ispred obrane. I plan je držao vodu do jučer ujutro kad su i maratonac iz Hrvaca i slovenski nizač kilometara na doručak došetali s povišenom temperaturom pa su lagano odmah dobili »otpusnicu« iz hotela i poslani kući na bolovanje. Amer Gojak pokrio je jedno mjesto u vezi, a Mladen Devetak premješten na lijevog bočnog pa su riječki stoperski tercet sačinjavali Majstorović, Husić i ipak oporavljeni BiH reprezentativac Stjepan Radeljić.

OLYMPIAKOS (N) - AEK LARNACA 1:4

AEK Larnaca, suparnik Rijeke u četvrtak 4. kolu Konferencijske lige (21 sat), slavio je u gostima u 11. kolu ciparske Prve lige. AEK je u Nikoziji pobijedio Olympiakos s 4:1 (Bajić 3', Miličević 9', Rubio 15', Pons 35'/Pikis 45'+2'). AEK je treći s dva boda zaostatka za vodećim Pafosom.

200 dana do Svjetskog nogometnog prvenstva

u transu

Fruk prva violina večeri prvaka

5		0	
RIJEKA		**HAJDUK**	
Zlomislić	7,5	Ivušić	5
Oreč	7,5	Hodak	5
Majstorović	7,5	Šarlija	5
Radeljić	7,5	Hrgović	5
Devetak	8	Pajaziti	5
Gojak	8	(46' Sigur)	5,5
(75' Ndockyt)	-	Krovinović	5
Dantas	8	(83' Guillamon)	-
Husić	8	Almena	5
Vignato	8,5	(59' Bamba)	5
(85' Menalo)	8	Pukštas	5
Fruk	9	Rebić	5
(89' Jurić)	-	(68' Brajković)	5
Adu-Adjei	7,5	Šego	5
(75' Čop)	-	(85' Kalik)	-

Strijelci: 1:0 Fruk (4'), 2:0 Fruk (22'), 3:0 Fruk (32'), 4:0 Vignato (52'), 5:0 Menalo (86').
Gledatelja: 6.554.
Sudac: Mateo Erceg (Benkovac) 7.

Utakmice 14. kola:

Slaven B. - Vukovar 1991	4:1
Dinamo - Varaždin	3:1
Rijeka - Hajduk	5:0
Osijek - Lokomotiva	16.00 sati
Gorica - Istra 1961	18.15 sati

Hajduk	14	9	2	3	22:13	29
Dinamo	14	9	1	4	27:13	28
S. Belupo	14	6	3	5	21:21	21
Varaždin	14	5	4	5	16:17	19
Istra 1961	13	5	4	4	14:16	19
Rijeka	14	4	5	5	22:17	17
Lokomotiva	13	4	5	4	15:19	17
Gorica	13	4	3	6	18:21	15
Vukovar '91	14	2	5	7	13:25	11
Osijek	13	2	4	7	11:17	10

Sljedeće kolo (29. studenoga): **Vukovar** 1991 - **Osijek** (28. studenoga), **Hajduk - Varaždin, Istra** 1961 - **Slaven Belupo, Lokomotiva - Rijeka** (30. studenoga), **Gorica - Dinamo** (1. prosinca).

HAT-TRICK - Treći gol Tonija Fruka

detalj koji je dodatno zaljuljao ionako silno nestabilnu St-momčad.

Kontra bure

U nastavak je Hajduk ušao sa Sigurom umjesto Pajazitija, a Rijeka igrala kontra bure, prema Armadinom sjeveru. Naizgled dvije značajne promjene, ali promijenilo se nije ništa. Nakon samo sedam minuta, talijansko-brazilski dragulj Samuele Vignato stisnuo i četvrtu 'ćepu' na splitski obraz. I opet uz neshvatljivi kiks neprepoznatljivo lošeg Hajduka koji je, baš kao što je najavio Ahmad Sharbini, pokazao da i s 15 bodova više i dalje ima taj dosta duboko usađeni kompleks Rijeke.

Šarlija je umjesto da očisti iz svog šesnaesterca i preseli igru na polovicu Rijeke jednu loptu, u skladu s filozofijom njegovog trenera, pokušao dodati prvom slobodnom suigraču, graditi napad iz svojih 15 metara. No dodavanje je bilo u noge Vignatu, dečku u čijim je nogama neupitni potencijal da postane najboljih igrač lige. Sin talijanskog ćaće i brazilske matere uredno je primio loptu na dvadesetak metara, najprije odgodio šut i time zaljuljao kompletnu ionako posve izgubljenu gostujuću obranu pa sjajno potegao i pogodio donji desni kut Ivice Ivušića koji se nije stigao ni baciti. Simbolično bespomoćno je ispratio kako u Hajdukovu mrežu ulazi i četvrta lopta. Poker.

I četiri minute prije devedesete totalno poniženje za Dalmatince. Opet izgubljena lopta u izgradnji igre iz zadnje linije, Toni Fruk malo za svoj gušt ide po asistenciju, gura loptu u for Menalu koji je ušao minutu ranije, a onda zdesna predivnim potkopavanjem prebacio Ivušića. Hajduk je popio pet komada, a nije napravio nijedan prekršaj za žuti karton. Jadranski derbi bez kartona. Još jedan povijesni podatak u blistavoj povijesti riječko-splitskih nogometnih obračuna.

»Petarda«, Rijeka - Hajduk 5:0. Ovo ćemo prepričavati i unucima, ovo će se prenositi s koljena na koljeno. Bravo, Fruk. Bravo, Vignato. Svaka čast, Sanchez. Svaka vam čast - prvaci!

Dinamo - Varaždin 3:1

Stadion Maksimir. Gledatelja:. Sudac: Patrik Pavlešić (Duga Resa) 6,5. Strijelci: 1:0 Dominguez (31'), 2:0 Hoxha (37'), 3:0 Hoxha (53'), 3:1 Škaričić (87'). Žuti karton: Ba (Varaždin).
DINAMO: Filipović 6,5 - Mikić 6,5, Dominguez 7, McKenna 7, Perez Vinlöf 7 - Mišić 6,5, Ljubičić 6 (71' Bennacer -), Zajc 7,5 (65' Stojković 6,5) - Lisica 6,5 (71' Topić -), Bakrar 7 (65' Beljo -), Hoxha 7,5 (80' Varela -).
VARAŽDIN: Zelenika 6 – Tepšić 5,5, Ba 5,5, Škaričić 6 – Jovanov 5,5 (62' Barać -), Belcar 5,5 (46' Marina 6), Duvnjak 6 (81' Puclin -), Boršić 6 – Latković 6 (62' Tavares 6,5), Mamić 6 – Mamut 5,5 (46' Vuk 6).
S prvim pahuljama snijega nad Zagrebom Dinamo je dočekao uvjerljivu pobjedu koja je u Maksimirskoj 128 sasvim sigurno doživljena kao početak kraja krize. Kada se u obzir uzme sve prikazano od prve do zadnje minute, modra izvedba nije bila besprijekorna, pogotovo na početku utakmice, no opći dojam je popravila kombinacija visokog rezultata, sasvim pristojne igre u obrani i dio prikazanog u drugom poluvremenu.
Modri su u 31. minuti dočekali prekid vrijedan vodstva. Tom je prilikom Sergi Dominguez bio najviši u skoku nakon slobodnog udarca Mihe Zajca - 1:0.
Primljeni gol ošamutio je Varaždince koji su počeli tonuti iz greške u grešku. Zapravo, dalo se naslutiti da bi ubrzo mogli dobiti i drugi gol. To se i dogodilo u 37. minuti, kada je Perez Vinlöf dijagonalom sa svog dijela terena na desnom krilu pronašao Lisicu koji je odmah zavrnuo loptu kroz peterac, a tamo je Arbër Hoxha bio brži od obrane gostiju - 2:0.
Na početku druge dionice igre Dinamo je pokušao stisnuti pressing, ali Varaždinci su brzom izmjenom dodavanja uspješno izlazili iz obrane. U 53. minuti je sijevnuo napad po desnoj strani preko Hoxhe koji je odigrao dupli pas za Zajcom i iskosa izbio sam pred gol. Prizemni udarac u suprotni kut bio je prekrupan zalogaj za Olivera Zeleniku - 3:0.
Tu su počeli popuštati konci koji su povezivali igru gostiju.Uskoro je Zajc udarcem s vrha kaznenog prostora pogodio stativu, s time da se lopta nakon odbijanja prošetala linijom gola, a u 60. je minuti Perez Vinlöf prošao trojicu suparničkih igrača i poslao ubačaj kroz peterac. Srećom po goste, Lisica je bio kratak za pola koraka. Ostatak utakmice bio je sveden na odrađivanje formalnosti, s time da Dinamo sve držao pod kontrolom sve do 87. minute, kada se udarac Luke Škaričića s vrha šesnaesterca odbio od leđa Scotta McKenne i završio u mreži - 3:1. (D. P.)

Na Rujevici Liverpool, Milan, Twente...

Jadranski derbi je posebna utakmica, bio i ostao, a u Miškovićevoj eri podignut još barem dvije razine više što se rezultatske neizvjesnosti tiče. Pa su, shodno veličini utakmice, uz nekoliko hrvatskih FIFA menadžera tj. agenata, na Rujevici bili i skauti velikih europskih klubova. Svoje su emisare poslali Liverpool, Milan, Udinese, Parma, Twente, Sassuolo... Birano društvance, a koga su konkretno došli pratiti to samo oni znaju. Naravno da su kao prvi svima na pamet pali Toni Fruk u bijelom i Rokas Pukštas u crveno-plavom dresu. Ima tu još potencijalno zanimljivih klinaca kao npr. Hajdukov stoper Mlačić i Rijekino krilo Thaqi koji je ovaj put startao - na klupi. (DV)

Sanchez: Fruk zaslužuje mjesto na popisu za Svjetsko prvenstvo

Victor Sanchez

- Čestitke igračima. Sretan sam, znam da je ovo najveća pobjeda Rijeke u povijesti jadranskog derbija, drago mi je zbog svih kojima je Rijeka u srcu. Ovo je gušt za naše navijače. Od prvog dana po dolasku u Rijeku znam što ovaj derbi znači navijačima. Pokušali smo pripremiti utakmicu na najbolji način i igrači su uzvratili sjajnom izvedbom i velikim rezultatom - kaže Victor Sanchez, trener Rijeke.
Sve je pretvoreno u zlato, ali to nije slučajno.
- Nogomet je kompleksna stvar, ovisi o puno stvari. Puno toga moraš napraviti bolje od suparnika, a posebno u šesnaestercu. Kreirali smo šanse i do sada, po tome bismo bili u vrhu ljestvice.
Husić je ranije dokazao da može igrati veznjaka, kao stoper je često znao otići naprijed.
- Ima tu vještinu, može igrati veznjaka i za nas to nije iznenađenje. Radili smo na tome, ali nije bilo prilike iskoristiti to na utakmicama. Sada se ukazala prilika nakon što su Petrovič i Janković imali povišenu temperaturu i povraćali. Imali smo pripremljenu tu opciju.
Ono što radi Fruk teško je pripremiti...
- Fruk je talentirani dečko. Razgovarali smo, rekao sam mu da nije igrao puno za reprezentaciju pa sada može uživati u derbiju. Mislim da zaslužuje mjesto na popisu za Svjetsko prvenstvo, nevjerojatan je talent. Napreduje konstantno i mi ćemo mu u tome pomoći.
Gonzalo Garcia i Hajduk su i dalje prvi.
- Prva lopta u šesnaesterac i gol. Uspjeli smo se posložiti, ali kažnjeni smo za svaku pogrešku. Rezultat na poluvremenu nije bio odraz igre, ali pokazao je koliko nas je Fruk kaznio. U nastavku se smo opet kažnjeni. Domaći su bili vrlo učinkoviti. Ovo nas je ne smije poljuljati jer smo dobro odigrali sve dosadašnje utakmice i tako moramo nastaviti. Samo smo kažnjeni baš za sve - rekao je Gonzalo Garcia.

Zima ipak smanjila broj gledatelja

Dva dana prije početka Jadranskog derbija s Rujevice su objavili onaj poznati i riječkim srcima toliko dragi vizual. »Rasprodano«. To je podrazumijevalo da će na tribinama biti najmanje osam tisuća gledatelja, ali orkanski udari bure pa onda i hladnoće koja probija sve moguće i nemoguće slojeve tople odjeće ipak su smanjili broj ljudi na tribinama stadiona u Nogometnom kampu HNK Rijeka »Dean Šćulac«.
Službena brojka: 6.554 gledatelja.
Niti je istok bio pun, niti je Torcida, kako inače zna, napunila gostujuću tribinu na jugu Rujevice. No, atmosfera je bila odlična. Grmjelo je žestoko s tri strane svijeta, navijači Rijeke imali su bezbroj razloga za glasnu radost. A Hajdukovcima je ovo bila totalno promašena subota. Dinamo im je došao na samo bod, Rijeka ih je žestoko razmontirala i ponizila, pošteno su se smrznuli na »minus 5« i onda još noćna tiha misa do Splita.
Na dvoboju Rijeke i Hajduka sve je bilo dostojno ugleda Jadranskog derbija osim - igre Hajduka. To je bilo ispod svakog kriterija.

Rijeka nastavila niz pobjeda u HMNL-u

JUKIĆ: PRESUDILI AGRESIVNOST I BRZINA

D. MICULINIĆ

Alen Jukić

RIJEKA Pobjeda u susjedskom derbiju u Puli donijela je puno toga obećavajućeg u igri riječke momčadi. Pobjeda nad Torcidom na Gripama donijela je pak snažnu potvrdu naznaka igre koja može odvesti Bijele visoko ove sezone u HMNL-u. Riječani su u prvom redu bili - momčad. Kompaktno su se branili, brzo vraćali nakon izgubljene lopte i time olakšali posao ponovo vrlo zapaženom švedskom vrataru Victoru Saafu. U tom dijelu Riječani su napravili pola, a preostalu polovicu posla kroz svrsishodnu igri prema naprijed. Riječani su u prvom poluvremenu iskazali visoku razinu efikasnosti, a u nastavku su »namirisali krv« i konačno u maniri velikih momčadi zatvorili utakmicu petim i šestim pogotkom nakon što su promašili još barem tri, četiri dobre situacije.

Splićani su ozbiljna natjecateljska momčad satkana od iskusnih igrača. Budući da Marinović, Jelovčić i društvo znaju kako se dobivaju ovakve utakmice i osvajaju trofeji, riječki trijumf na Gripama itekako dobiva na težini.

- Odlično smo ušli u utakmicu, a onda nekako preživjeli kraj prvog poluvremena. Oni su očekivano jurnuli početkom nastavka, no bili smo spremni na takav scenarij i uspjeli se obraniti. Više puta u ovoj sezoni nismo znali kako dokrajčiti protivnika, sada smo konačno pokazali i tu kvalitetu - govorio je nakon utakmice Alen Jukić, s razlogom zadovoljni trener riječkog sastava. - Mislim da su presudili naša agresivnost i brzina, odnosno mogućnost da ove sezone možemo podignuti linije i izaći visoko naprijed, a ako pogriješimo, imamo dovoljno brzine da tu grešku ispravimo. Čestitam svojim igračima na dobroj igri, dečki su ovu pobjedu doista zaslužili.

Španjolac Dani Fernandez odigrao je najbolju partiju od dolaska na Trsat. Trebalo mu je nekoliko kola da se privikne na specifičnost SuperSport HMNL-a i futsal koji iziskuje puno više duel igre u odnosu na ono što je navikao. Dani je presjekao nekoliko važnih lopti, asistirao kod pogodaka. Riječani su ovom pobjedom skočili na treću poziciju s istim brojem bodova kao i drugi Olmissum. Iduće subote na Trsat dolazi Square. Bijeli će na krilima dobrih igara tražiti pred svojim navijačima i četvrtu uzastopnu pobjedu.

I. VOLARIĆ

UKRATKO

TRNJE - GROBNIČAN 5:1

ZAGREB Utakmica 14. kola SuperSport Druge NL: Trnje - Grobničan 5:1 (2:1). Stadion Trnja. Gledatelja:. Sudac: Marko Bogdanić (Sisak). Strijelci: 0:1 Pilčić (14'), 1:1 Gatarić (25'), 2:1 Vračar (41'), 3:1 Vračar (69'), 4:1 Vračar (82'), 5:1 Vajdovčić (90'). Žuti kartoni: Lučić, Vračar(Trnje), Srzentić (Grobničan). Crveni karton: Kosić (56').

TRNJE: Blažević, J. Jelić (od 64' Fulanović), Katić, G. Jelić (od 74' Ljubić), Dobrilović (od 64' Miličević), Vajdovčić, Ribić (od 85' Šeda), Vračar, Lučić, Gatarić, Diyoke (od 85' Gasparac).

GROBNIČAN: Jurčević, Corelli, Golić (od 20' Ciglar), Pilčić, Dukađin (od 46' Grgić), Vinarš, Marot, Batarelo (od 59' Rožajac), Delibegović (od 46' Momčilovski, od 74' Katelan)), Kosić, Srzentić.

Grobničani su poveli pa s igračem manje od 56. minute doživjeli najteži prvenstveni poraz ove sezone. Iduće subote, na oproštaju od jesenskog dijela sezone, na Mavrince stiže Uljanik. Bit će posljednja prilika Grobničanima da upišu prvu pobjedu ove sezone. Jedina su momčad u SuperSport Drugoj NL koja još nije stigla do troboda. Doduše, treba uzeti u obzir da su zbog postavljanja umjetne trave gostovali u čak 13 od 14 utakmica.

Ostali rezutati 14. kola: Lučko - Dugo Selo odg., Uljanik - Kustošija 1:4, Solin - Bjelovar 0:2, Varteks - Radnik odg., Jadran - Đakovo 2:0, Mladost - Uskok 2:1, H. dragovoljac - Segesta 0:0. **Poredak:** Kustošija 31, Mladost 30, Jadran 27, Segesta 25, Uskok 25, Solin 23, Uljanik 22, Radnik 22, Varteks 19, Lučko 19, Đakovo 17, Trnje (Z) 14, Bjelovar 12, Grobničan 7, Dugo Selo 7, Hrvatski dragovoljac 7 bodova. (I. VO.)

JADRAN-POREČ - KRALJEVICA 1:2

POREČ U 14. kolu Treće NL Zapad zbog nepovoljnih vremenskih uvjeta odgođeno je čak sedam utakmica. Odigran je jedino susret u Poreču, Kraljevica je s 2:1 pobijedila domaći Jadran. Golove za goste postigao je Matija Čabrijan u 18. i 66. minuti, dok je za domaće strijelac bio Ilija Batrićević (26').

Rezultati 12. kola Četvrte NL NS Rijeka: Umag-Umago - Medulin 1921 2:2, Rovinj - Gospić 91 6:0, Ližnjan - Funtana 1:2, Žminj - Borac 2:1. Odgođene su utakmice Cres Smoljanci Sloboda, Klana - Zamet i Mladost Fažana - Otočac.

SUPERSPORT PRVA NL Orijent i Opatija danas će odigrati svoj ogled 16. kola

Bura odgodila derbi na Krimeji za 24 sata

ARHIVA NL

VJETAR JAČI OD NOGOMETA - Krimeja je treći riječkih stadion na kojem je ove jeseni odgođena utakmica

RIJEKA Nogometaši Orijenta i Opatije danas će od 13.30 sati odraditi derbi u sklopu 16. kola SuperSport Prve NL. Utakmica je prvotno bila zakazana za jučer, no orkanska bura razlog je odgode za 24 sata. Sudačka četvorka na čelu s Varaždincem Jasminom Horvatom izašla je sat i pol prije zakazanog termina na Orijentov travnjak i osjetila na svojoj koži snagu bure. Nalet vjetra bio je toliko snažan da su Horvat i kolege vrlo brzo odlučile odgoditi prvoligaški derbi susjeda. Dugo već na Krimeji jedna službena utakmica nije odgođena zbog bure!

- Ne sjećam se iskreno niti jedne! Bilo je utakmica koje su bile na rubu odgode, recimo prije nekoliko sezona kada smo dobili Osijek II 3:0. Tada smo igrali po velikim naletima bure, ali nije puhalo tako strašno kao ovoga puta - rekao je Marinko Koljanin, nekadašnji vratar i aktualni dopredsjednik kluba.

Puno više vremena proteklo je dok se potvrdio novi termin susreta. Prema važećim propozicijama, početak utakmice se trebao pomaknuti za 24 sata što je odmah konstatirano. Uostalom, vremenska prognoza sugerira da će bura smiriti. No, vrlo brzo se u hodnicima Krimeje počelo žonglirati novim terminom, datumima početkom prosinca, a nakon posljednjeg jesenskog kola zakazanog za 28., 29. i 30. studenog. Spominjao

LIGA PRVAKA Uvjerljiva pobjeda kuglačica Mlake protiv Mađaric

Tigrice napravile korak prema četv

U uzvratu nam trebaju tri boda, dva boda ili dovoljan broj setova... Mislim da bismo trebali proći - kaže Tonči Mikac, trener Mlake, sastava koji nakon trećeg mjesta u Svjetskom kupu želi međunarodni trofej

Zlatko HORVAT

POBJEDA ZA JEDAN ČUNJ - Tea Repnik

RIJEKA Kuglačice Mlake, dvaput pobjednice Lige prvaka, 2022. i 2024. godine, krenule su po treću krunu u parnim godinama. U prvom susretu osmine finala nadmašile su Mađarice iz Zalaegerszega, Tigrice imaju lijepu prednost uoči uzvrata za 13 dana. Riječanke su se mučile, jedna pobjeda ostvarena je za jedan čunj, u srednjem bloku igračica doživljena su dva poraza, dok je Paula Polanšćak tek u posljednjem setu potvrdila očekivani bod.

- U uzvratu nam trebaju tri boda, dva boda ili dovoljan broj setova... Mislim da bismo trebali proći - kaže Tonči Mikac, trener Mlake, sastava koji nakon trećeg mjesta u Svjetskom kupu želi jedan međunarodni trofej ove sezone. - Puno toga će ovisiti o ždrijebu četvrtfinala, da nije daleko, da su sve zdrave, a nisu...

Pobjednički hitac

Valentina Gal izvukla se iz ponora. Izgubila je prva dva seta, u kojima je Katalin Horvath stekla 19 čunjeva prednosti. No, na kraju je Gal ostvarila uvjerljivu pobjedu, Mađarica nije izdržala i potpuno je potonula u posljednjem setu. S druge strane, Slovenka Tea Repnik dobila je prva dva seta, ali Henrietta Gal počela ju je sustizati. Čak ju je i prestigla. Tei Repnik ostala je zadnja kugla i tri čunja, Henrietti Gal kugla i jedan čunj. Gal je počistila stazu, ali Repnik je čudesno srušila sva tri čunja za pobjedu za jedno drvo.

Milana Pofuk platila je cijenu sporog ulaska u dvoboj, Julia-Emese Airizer stekla je veliku prednost. Pofuk je dobila druga dva seta, ali minus je bio prevelik. Na druge dvije staze suprotna slika. Slovenka Brigitte Strelec Juvančič dobila je prva dva seta i na kraju izgubila bod za pet drva. Uoči

se čak i utorak. Opatijcima nije odgovarao ovaj utorak jer već u petak dočekuju Jarun, više bi im odgovarao neki prosinački termin s obzirom na brojne ozlijeđene igrače. Jasno, Krimejčani su u svjetlu te činjenice, da će gosti s Kantride biti oslabljeni, navijali za ovu nedjelju.

Na kraju je povjerenik za natjecanje Antonio Grahovac donio odluku u dugu propisa. U nadi da će se vremenska prognoza obistiniti i da će današnje rano poslijepodne na Krimeji biti suho, sunčano i bez jake bure.

Zanimljivo, ovo je valjda prva sezona u novijoj povijesti riječkoga nogometa u kojoj su u razmaku od nekoliko mjeseci zbog lošega vremena odgođene službene utakmice na čak tri različita stadiona u gradu. Ne tako davno svoj ogled Konferencijske lige na Rujevici nisu mogli dovršiti Rijeka i Sparta Prag. Osim ogleda na Krimeji, nedavno je zbog obilne kiše odgođen i susret Opatije i Croatije Zmijavci na Kantridi.

I. VOLARIĆ

UTAKMICE 16. KOLA:

Jarun - BSK						2:2
Dubrava TK - Rudeš						4:3
Orijent - Opatija						ned 13.30
Cibalia - Sesvete						odg.
Croatia - Dugopolje						ned 12.45
Karlovac - Hrvace						ned 16.30
Rudeš	16	9	5	3	30:15	29
Dubrava	16	7	4	5	17:17	25
Karlovac	15	7	3	4	22:15	24
Dugopolje	15	7	3	5	15:13	24
Cibalia	15	6	5	4	14:12	23
BSK	16	6	4	6	20:16	22
Orijent	15	4	8	3	20:16	20
Sesvete	15	4	8	3	12:11	20
Jarun	16	4	6	6	17:20	18
Hrvace	15	4	5	6	18:22	17
Croatia (Z)	15	3	5	7	15:18	14
Opatija	15	2	4	9	8:23	10

Sljedeće kolo (29. studenoga): Opatija - Jarun (28. studenog), Sesvete - Orijent (28. studenog), Hrvace - Dugopolje, BSK - Dubrava, Rudeš - Karlovac (30. studenog), Cibalia - Croatia (30. studenog).

a u prvom susretu osmine finala

e prvi vrtfinalu

posljednjeg para, Tigrice su se našle u minusu od 22 čunja, ali za kraj su ostale reprezentativke Paula Polanšćak i Venesa Bogdanović. One su već nakon 15 hitaca u pune nadoknadile zaostatak, ali bilo je to daleko od kraja.

Pad imuniteta

Bogdanović je nastavila dominirati i najzaslužija je što je na kraju ukupna prednost iznosila 61 čunj. Paula Polanšćak se mučila, bilo je nekih iznenađujućih promašaja, ali u posljednja dva seta bila je uvjerljiva, za razliku od suparnice.

- Nije bilo lako igrati, ali niti jedna od nas trenutno nije u najboljoj formi, to je činjenica i od toga ne treba bježati. Dajemo ono što možemo. Morat ćemo se popraviti jer da su Mađarice bile samo malo bolje, bez problema bi slavile. Ne bih rekla da je kod nas riječ o zasićenju, jednostavno je došlo do pada imuniteta. Poslije Svjetskog kupa sve je krenulo nizbrdo. Ali vratit ćemo se. U Mađarskoj će biti lakše jer će u našem sastavu biti Iren Nemes, bit ćemo jače - kaže Venesa Bogdanović.

Reprezentativka Mlake morala je stisnuti zube nakon što je samo dan uoči utakmice završila na hitnom bolničkom prijamu.

- Porezala sam desnu ruku na sudoper i završila na šivanju. Morala sam igrati. Palac je pekao... - dodala je Bogdanović nakon početka akcije - iskupljenja. Liga prvaka umjesto Svjetskog kupa, na kojem su bile treće nakon godina dominacije.

VRIJEDAN BOD - Valentina Gal

- Želimo se prije svega iskupiti same sebi. Trenutno nas prati loša sreća, nismo u najboljoj formi. Ali zaslužujemo biti na vrhu.

Drugi hrvatski predstavnik, Istra, poražena je u Poreču od mađarskog Rakoshegyija 6:2 (15:9, 3.522:3433).

Mlaka - ZTE-ZAEV TK 6:2

Prvi susret 1. kola Lige prvaka za kuglačice: Mlaka ZTE-ZAEV TK 6:2 (14:10, 3.382:3.321). Kuglana Mlaka. **Rezultati:** V. Gal - Horvath 1:0 (2:2, 570:556), Repnik - H. Gal 1:0 (2:2, 573:572), Pofuk - Airizer 0:1 (2:2, 540:572), Strelec Juvančič - Laszlo 0:1 (2:2, 527:532), Polanšćak - Sabjan 1:0 (3:1, 566:549), Bogdanović - Hegedus 1:0 (3:1, 606:540).

UKRATKO

HRVATI BEZ DRUGE VOŽNJE

GURGL » Samuel Kolega završio je na boku na petim vratima prve vožnje. Isto se dogodilo Istoku Rodešu, ali u finišu prvog »laufa«, dok je Filip Zubčić diskvalificiran poslije prve vožnje slaloma Svjetskog kupa u austrijskom Gurglu. Zubčić je sam prijavio da je »haklao« vrata...

Senzacionalnu pobjedu, prvu u karijeri u Svjetskom kupu, ostvario Francuz Paco Rassat. Ovaj 27-godišnjak imao je startni broj 21. i prvu vožnju završio na 14. mjestu, da bi najboljim vremenom druge vožnje dohvatio vrh postolja. Drugi je sa sedam stotinki zaostatka bio Belgijanac Armand Marchand, koji se prvi put našao na postolju. Treće mjesto zauzeo je lider nakon prve vožnje Norvežanin Atle Lie McGrath s devet stotinki sporijim vremenom od Rassata.

U poretku slalomaša prvo mjesto preuzeo je Rassat sa 140 bodova, drugi je Brazilac Lucas Pinheiro Braathen sa 126 bodova, a treći Francuz Noel Clement sa102 boda. Rassat je prvi i u ukupnom poretku sa 140 bodova, Braathen je drugi, dok je treći Norvežanin McGrath sa 120 bodova.

Rezultati: 1. Paco Rassat (Fra) 1:44.55, 2. Armand Marchant (Bel) 0.07, 3. Atle Lie McGrath (Nor) 0.09, 4.Timon Haugan (Nor) 0.29, 5. Tanguy Nef (Švi) 0.65, 6. Dominik Raschner (Aut) 0.70 sekundi zaostatka. (Z. H.)

HUKLEKU BRONCA

ZAGREB » »Sretan sam što je pravda napokon pobijedila«, kazao je hrvač Ivan Huklek dan nakon što je potvrđeno kako je on osvajač brončane olimpijske medalje s Olimpijskih igara u Tokiju koje su održane prije više od četiri godine.

- Kažu da ovo nije ista emocija kao osvojiti medalju na samom natjecanju i biti na postolju, ali ja sam svejedno sretan - izjavio je 29-godišnji Huklek.

Međunarodna sportska arbitraža (CAS) odbila žalbu srpskog predstavnika Zuraba Datunašvilija koji je diskvalificiran zbog višestrukog kršenja antidopinških pravila, a Huklek je u Tokiju izgubio dvoboj za brončanu medalju u kategoriji do 87 kilograma upravo od Datunašvilija.

- I prije ove odluke u planu je bilo da hrvam do Olimpijskih igara u Los Angelesu. I dalje sam motiviran, samo da bude zdravlja - dodao je Huklek.

Broj hrvatskih medalja s OI u Tokiju tako je povećan s osam na devet i to po tri zlata, srebra i bronce. Hrvanje je ujedno postalo 11. sport s medaljom s OI, nakon tenisa, košarke, rukometa, vaterpola, dizanja utega, veslanja, plivanja, streljaštva, gimnastike, tekvondoa, atletike, jedrenja, boksa i džuda.

Nastavljena dominacija Bayerna u Bundesligi

Šesticom okončan veliki preokret

U 17. minuti Mainz je poveo 0:2, ali odgovor Bavaraca biilo je šest golova. Kovaču bod u golijadi nakon vodstva 2:0

DORTMUND » Nogometaši Bayerna, vodeći na ljestvici Bundeslige, pobijedili su na domaćem terenu Freiburg s čak 6:2 u susretu 11. kola. Bayern je do jubilarne desete pobjede stigao nakon što je gubio 0:2. Gostima je trebalo tek sedamnaest minuta za dva pogotka, strijelci su bili Suzuki u 12. i Manzambi u 17. minuti. Niti malo takav scenarij nije uplašio moćni Bayern koji je do odmora izjednačio preko Karla u 22. i Olisea u nadoknadi.

Potpuni preokret uslijedio je u nastavku. Prvo je Upamecano u 55. minuti bio strijelac za vodstvo, dok je Kane u 60. povećao na 4:2 i novo slavlje. Do kraja dvoboja još su zabijali Jackson i ponovno Olise. Josip Stanišić odigrao je cijelu utakmicu za Bayern, dok je za goste od 64. minute zaigrao Igor Matanović.

Nekoliko puta je Borussia (D) propuštala pobijediti Stuttgart na domaćem terenu, a taj je susret na kraju završio 3:3. Borussia (D), koju vodi Niko Kovač, vodila je 2:0 na poluvremenu nakon što je Can pogodio sa bijele točke u 34. minuti, a u 41. prednost dodatno povećao Beier.

REUTERS

SIGURAN - Josip Stanišić i Derry Scherhant

Hat-trick

Sjajnu je utakmicu za goste odigrao Deniz Undav koji je u 47. i 71. minuti dva puta pogađao domaću mrežu i izjednačio. Kulminacija susreta dogodila se u samoj završnici kada je Borussia (D) opet povela. Strijelac je u 89. minuti bio Adeyemi, ali je Undav i na to imao odgovor. Zabio je treći pogodak u 91. minuti za konačnu podjelu bodova,

Ostali rezultati: Mainz - Hoffenheim 1:1 (Da Costa 76'/Hanche-Olsen 9'-ag) Augsburg - Hamburg 1:0 (Kade 76'), Heidenheim - Borussia (M) 0:3 (Diks 45'+1'-11m, Tabaković 55', Machino 76'), Wolfsburg - Bayer 1:3 (Vavro 58'/Hofmann 9', Tapsoba 25', Tillman 33'), Köln - Eintracht 3:4 (Kaminski 4', Bulter 83', Waldschmidt 90'+4'/Theate 39', Dahoud 45'+6', Burkardt 60', 63'). **Poredak:** Bayern 31, Bayer 23, Borussia (D) 22, Leipzig 22, Stuttgart 22, Hoffenheim 20, Eintracht 20, Werder 15, Köln 14...

Potop Redsa

Momčad Nottingham Foresta priredila je senzaciju u 12. kolu Premier lige, kao gosti svladali su aktualnog prvaka Liverpool s čak 3:0. Murillo (11') je doveo Forest u prednost, Savona je u prvim sekundama nastavka povisio na 2:0, da bi Gibbs-White (78') postavio konačni rezultat.

Newcstle United svladao je Manchester City. Junak pobjede bio je dvostruki strijelac Harvey Barnes. Joško Gvardiol odigrao je čitav susret za City kod kojega Mateo Kovačić nije konkurirao za nastup zbog ozljede pete.

Rezultati. 12. kola: Burnley - Chelsea 0:2 (Pedro Neto 37', Fernandez 88'), Bournemouth - West Ham 2:2 (Tavernier 69'-11m, Unal 81'/Wilson 11', 35'), Brighton - Brentford 2:1 (Welbeck 71', Hinshelwood 84'/Igor Thiago 29'-11m), Fulham - Sunderland 1:0 (Jimenez 84'), Wolverhampton - Crystal Palace 0:2 (Munoz 63', Pino 69'), Newcastle - Manchester City 2:1 (Barnes 63', 70'/ Ruben Dias 68'). **Poredak:** Arsenal 26, Chelsea 23, Manchester City 22, Crystal Palace 20, Brighton 19, Sunderland 19, Bournemouth 19, Tottenham 18, Aston Villa 18, Manchester United 18, Liverpool 18...

Barcelona se vratila u svoj dom, na kultni Camp Nou, a povratak su začinili uvjerljivom pobjedom protiv Athletica iz Bilbaa sa 4:0 (Lewandowski 4', Ferran Torres 45'+3', 90'+1', Lopez 48') u dvoboju 13. kola LaLige. Barcelona se na vrhu ljestvice bodovno izjednačila s madridskim Realom, ali Real ima utakmicu manje.

Nogometaši PSV-a ostvarili su novu pobjedu u Eredivisie, na gostovanju su u 13. kolu s minimalnih 1:0 svladali NAC Bredu.Bila je to 11. prvenstvena pobjeda aktualnog prvaka Nizozemske koji je sada vodeći na ljestvici s 34 boda. Slijedi ga Feyenoord s 28, AZ Alkmaar s 24 i četvrti Ajax koji ima 20 bodova. Sve te tri momčadi imaju utakmicu manje. Jedini su pogodak gosti iz Eindhovena postigli u 36. minuti. Strijelac je bio Til, a asistentIvan Perišić koji je počeo utakmicu te je zamijenjen u 75. minuti.

REUTERS

FEŠTA - Ferran Torres i Lamine Yamal

Fiorentina - Juventus

Nikola Moro odigrao je čitav susret za Bolognu u gostujućoj pobjedi protiv Udinesea. Marko Rog ostao je na klupi Cagliarija u domaćem remiju protiv Genoe.

Marin Pongračić odigrao je čitav susret za Fiorentinu u domaćem remiju protiv Juventusa. Večeras se u Milanu igra veliki derbi, dvoboj Intera i Milana.

Rezultati 12. kola: Cagliari - Genoa 3-3 (Borrelli 33', 60', Esposito 43'/Vitinha 18', Ostigard 41', Martin 83'), Udinese - Bologna 0:3 (Pobega 54', 60', Bernardeschi 90'+4'), Fiorentina - Juventus 1:1 (Mandragora 48'/Kostić 45'+6'). **Poredak:** Inter 24, Bologna 24, Roma 24, Milan 22, Napoli 22, Juventus 20, Como 18...

Premijer liga košarkašica

FSV - BROD NA SAVI 42:73

D. MICULINIĆ

Mia Mašić

RIJEKA Utakmica 7. kola Premijer lige košarkašica: FSV - Brod na Savi 42:73 (18:24, 7:18, 7:22, 10:9). SRC »3. maj«. Gledatelja: 100. Suci: Patača, Miletić i Bičanić.

FSV: Mašić 12, Ratković, Konjević 4, Zukanović 7 (1-1), Brajac 3 (1-1), P. Glomazić 3, M. Glomazić 3, Vidović, Jurčić 3, Džidžić 4 (1-2), Pozder 3 (1-2).

BROD NA SAVI: Stafford 17 (2-2), Jackson 19 (1-1), Rimačuk 8 (2-4), Poljac, Sirovina 20 (2-2), Blažević 7, Lovrić 2, Ugass, Ilakovac, Stanišić.

Riječke košarkašice prekinule su niz od četiri pobjede u prvenstvu i Kupu. Drugoplasirana ekipa lige, Brod na Savi, ipak je bila prejaka s dominantnim Amerikankama. Riječanke nije išao ni šut. Konjević je promašila pet trica, Ratković i Mašić po četiri, a nisu se proslavile ni mlade nade s klupe... Jedina dvoznamenkasta bila je kapetanica Mia Mašić s 12 poena, dok je u gostujućoj ekipi najviše poena zabila Milica Sirovina (20), uz koju su odličnu partiju odigrale Elease Stafford i Kiara Jackson. (K. B.)

Prva liga košarkaša

JAZINE A. - DL ŠKRLJEVO 87:92

ZADAR Utakmica 7. kola Prve lige košarkaša: Jazine Arbanasi - DepoLink Škrljevo 87:92 (33:24, 14:31, 25:17, 15:20). Dvorana 3 SC Višnjik. Gledatelja: 100. Suci: Mjeda, Modrić i Strikić.

JAZINE ARBANASI: Bičić 5 (1-2), Guštin 9 (4-4), Rebić 15, Gulan 15 (1-1), Božiković 4, Klepo 9 (3-4), Brajković, Gobin 4, Katalinić, Obradović, Grbin 2 (0-1), Marković 24 (4-4).

DEPOLINK ŠKRLJEVO: Cetina 8 (0-1), Jelenković 3 (1-2), Đugum 12 (4-4), Konjević 29 (7-8), Zelanto 7 (1-2), Tomas, Akrap, Kremenović, Kotrulja 10, Pilepić 23 (8-8), Cvitković.

Škrljevčani su upisali šestu ovosezonsku pobjedu u dramatičnom susretu koji je kasnio sat vremena zbog vremenskih uvjeta i poteškoća prilikom putovanja gostiju do Zadra. Možda je to i omelo igrače trenera Petra Maleša pa su u prvoj dionici primili 33 poena. Zeleni su se pribrali u drugoj četvrtini i preokrenuli serijom 11:0 do odlaska na veliki odmor (47:55). No, tu nije bilo kraja drami. Jazine su se vratile u igru na kraju treće četvrtine (72:72), a 18 sekundi prije kraja susreta domaći su pogodili tricu za 87:88. Odlučila su slobodna bacanja iskusnog dvojca, Davora Konjevića i Frana Pilepića.

Crikveničani jučer nisu izašli na parket. Amfora je krenula na put iz Makarske, ali je ubrzo odustala zbog vremenskih neprilika. (K. B.)

SPORT NEDJELJOM

NOGOMET

PRVA ŽUPANIJSKA LIGA (13.30)
RIJEKA (Kantrida, 14.30): Grbci 2000 - Vrbovsko
RAB: Rab - Goranin
MUNE: Mune - Stari grad
CRIKVENICA: Turbina - Lošinj

KOŠARKA

DRUGA LIGA - ZAPAD (M)
RIJEKA (D. Lukarić, 14.30): FSV - Rudar
RIJEKA (D. Lukarić, 17): Kvarner Junior - Adria
KRALJEVICA (17): Kraljevica - Jadranka

RUKOMET

PRVA LIGA - JUG (M)
ZADAR (19.30): Zadar 1954 - Kozala

DRUGA LIGA - ZAPAD (Ž)
SENJ (18): Senia - Samobor
VELIKA GORICA (18.30): Udarnik - Murvica

DRUGA LIGA - ZAPAD (M)
RIJEKA (Centar Zamet, 20): Zamet II - 28. April

ODBOJKA

PRVA LIGA (M)
RIJEKA (Dvorana mladosti, 12.30): Rijeka II - Čazma

PRVA B LIGA - ZAPAD (Ž)
RIJEKA (Dvorana mladosti, 14.45): Gornja Vežica - Umag

DRUGA LIGA - ZAPAD (Ž)
RIJEKA (Dvorana mladosti, 9.45): Škurinje - Petica
CRIKVENICA (17.30): Crikvenica - Matulji 2004

BOĆANJE

HRVATSKA ŽENSKA LIGA (10)
RIJEKA (Podvežica): Drenova-Rijeka - ŠB Čavle
LABIN: Labin - Marinići

OBAVIJEST

Općina Punat obavještava:

1. da je dana 23. studenoga 2025. godine raspisan NATJEČAJ za prodaju dijela k.č.br. 746/22 k.o. Stara Baška u vlasništvu Općine Punat.

NATJEČAJ za prodaju nekretnine u vlasništvu Općine Punat nalazi se na oglasnim pločama i web stranici Općine Punat www.punat.hr

DEJANA MILOSAVLJEVIĆ Riječanka u ozljedama prošaranoj ruk

Naša skupina je r ali svi vjerujemo

I. SOBAN/PIXSELL

JASNA MATEMATIKA - Dejana Milosavljević

Stvar je jasna, trebamo pobijediti Rumunujsku ili Japan. Kada si u reprezentaciji, ako te nešto i boli, na to zaboraviš te daješ sve od sebe. Tu motivacije nikada ne nedostaje - kaže Dejana

Igor DUVNJAK

RIJEKA Oslabljena hrvatska ženska rukometna reprezentacija na brzometnim porečkim pripremama broji dane do Svjetskoga prvenstva, što će se od 26. studenoga do 4. prosinca održati u Nizozemskoj i Njemačkoj. Izbornik Ivica Obrvan, koji vodi Hrvatsku na devetu svjetsku smotru zahvaljujući pozivnici Međunarodne rukometne federacije (IHF), može samo sa žaljenjem konstatirati da mu je sastav poharan ozljedama. Iz tog razloga nema kapetanice iz Novog Vinodolskog, Katarine Ježić, ali isto tako nedostaju još dvije kružne igračice, Mija Brkić i Ana Debelić, koja se nedavno oprostila od reprezentacije. Uza sve ovo na svjetskoj smotri neće igrati ni desna vanjska igračica Klara Birtić te desno krilo Josipa Mamić. Otpale su i Kala Kosovac te Petra Marinović, pa će Hrvatska na Svjetskom prvenstvu imati dvije vratarke.

Rumunjska dolazi s najboljim igračicama koje su jako napredovale. O Danskoj pak ne treba puno govoriti jer osvajaju medalje. Japan je pak na prošlom SP-u pobijedio Dansku. Brze su, nepredvidive

U sastavu je već poslovično jedan od orijentira vanjske linije, Riječanka rođena u Požegi, Dejana Milosavljević, djevojka koja je već u davnim nastupima za već zaboravljeni Orijent Presoflex najavila zapaženu karijeru, pa preko Zameta nastavila koračati prema naprijed, igračica rođena 1994. godine sada nosi dres rumunjske Dunarea Braile.

Minutaža

- Dobro sam, godine idu, ali za sada je sve u redu - vedro i veselo poručuje Dejana Milosavljević, očekujući još jedan nastup na velikom natjecanju. - Izvan Rijeke sam sigurno sedam, osam godina. Nedavno sam bila u Rijeci jer sam s klubom odigrala utakmicu tijekom tjedna te sam uhvatila malo vremena. Ali znate kako je to, dođeš na tako kratko vrijeme pa kao da nisi niti bio kod kuće.

Rumunjska je nakon Mađarske sada nova zemlja u kojoj iskazuje umijeće kojim svojemu klubu nastoji sezonu učiniti što uspješnijom.

- Dobro smo startale, a onda smo imale pokoju izgubljenu utakmicu, ali pobijedile smo u dvije posljednje utakmice. Preostala su još nam dva susreta da bismo zatvorili polusezonu. Trenutno smo na četvrtom, petom mjestu i to u zbilja jakom prvenstvu, puno je ekipa izjednačenih po kvaliteti te će biti zanimljivo i neizvjesno do samoga kraja.

Mladen Prskalo, trener rukometaša Zameta, uoči večerašnjeg susreta s Dugim Se

Gosti su snažni, ali možemo do pozitivnog rezultata

RIJEKA Rukometaši Zameta u smiraju premijerligaške polusezone večeras od 18 sati u Dvorani mladosti na Trsatu dočekuju Dugo Selo. Za uzdanice trenera Mladena Prskala može se reći sve, samo ne »jake snage«, ozljede konstatno rešetaju Zamećane. Udarna sedmorka je jako dugo vremena bez jednog od ključnih bekova, Luke Mrakovčića, te prvog desnog krila, Darija Černeke, a sada je trokut igrača iz početne postave zatvorilo prvo desno krilo, iskusnik Damir Vučko, pred kojim je također duža pauza.

- O ozljedama previše i ne raspravljamo, svjesni činjenice da nam još uvijek nedostaje dosta igrača - konstatacija je Mladena Prskala, stratega Riječana, koju može već kao refren ponavljati iz kola u kolo. - Situacija je takva kakva jest, prilagođavamo se koliko god znamo.

Arhiva NL

PO NOVE BODOVE - Dražen Ogurlić

Motivacija je u ovakvim okolnostima adut za kojim Zamećani posežu čim više, igrači koji su na raspolaganju žele dokazati da u momčadi ima unutarnjih rezervi, pružiti sve najbolje od sebe da bi nadomjestili neigranje prijatelja iz momčadi. Dokazali su to i u protekla dva nastupa u kojima su prekinuli dugi tegobni lanac od pet poraza. Iza sebe imaju dva remija u vrlo uzbudljivim završnicama, nakon domaće podjele bodova s Metkovcima, iz Kutine su se vratili s bodom u duelu s Moslavinom.

ometnoj reprezentaciji uoči SP-a

najteža, u prolaz

Poljska - Senegal 27:27

U drugom susretu Croatia Cupa rukometašice Poljske i Senegala odigrale su neodlučeno - 27:27. Magda Balsam sa šest pogodaka bila je najefikasnija u redovima Poljske, dok je kod Senegala najbolja Marie Fall također postigla šest golova.

Odluka o pobjedniku turnira pada danas (17 sati) u susretu Hrvatske i Poljske u Novigradu/Cittanovi.

- Poljska je odlična reprezentacija i ona će nam poslužiti kao dobra priprema. To je dobar suparnik, puno njihovih igračica igra u europskim klubovima, izbornik im je Norvežanin pa ganjaju brzi stil rukometa, brzu igru. I to će nam svakako biti dobra priprema za Svjetsko prvenstvo« - rekla je Tena Petika.

O sebi je nezahvalno govoriti, ali mogu reći da sam zadovoljna. Imam minutažu, svaku utakmicu igram minimalno po pola sata do 40 minuta. Dobro sam otvorila sezonu. Što se zdravstvenog stanja i fizičkih sposobnosti tiče, još uvijek guram, ha, ha...

Dejana i prijateljice iz reprezentacije s nadama i željama putuju na SP, a pritom »zakopčavanje prvog dugmeta« može biti jako komplicirano. Danska, Rumunjska i Japan su konkurentska imena u skupini, a tri najbolje ekipe prolaze u iduću fazu natjecanja.

Analiza

- Vjerujemo u to i težimo tome da prođemo skupinu, iako smatram da je naša skupina najteža od svih na SP-u. Rumunjska dolazi s najboljim igračicama, koje su u posljednjih godinu, dvije jako napredovale. Uz to, dosta njih igra zajedno u klubovima u kojima imaju i dosta veliku minutažu. One su vrlo mlada, ali i dobra ekipa od koje se u Rumunjskoj jako puno očekuje. O Danskoj pak ne treba puno govoriti, već je niz natjecanja na kojem Dankinje osvajaju medalje. Japan je pak na prošlom SP-u pobijedio Dansku. To je dovoljno reći. Brze su, nepredvidive. Ne igraju toliko često da ih se može bolje snimiti i uočiti njihovu taktiku i snagu. Bit će nam dosta teško, ali vjerujem da možemo nešto pokazati i pobijediti barem jednu utakmicu.

Kada je o matematici riječ, teorija je vrlo jednostavna, za prolazak skupine treba jedna pobjeda. O tome kako ostvariti cilj može se samo raspravljati.

- Stvar je jasna, trebamo pobijediti Rumunujsku ili Japan. Za to svaka od nas treba biti zbilja na najvišoj razini da bismo mogle parirati suparnicama. Nikako nam ne ide u prilog što imamo jako puno ozljeda, ali vjerujem da će svaka od nas biti na sto posto. Želimo odigrati čvrstu obranu i zabiti pokoji laki gol, tada bi sve bilo lakše. Kada je pak riječ o našoj motivaciji, kada si u reprezentaciji, ako te nešto i boli, na to zaboraviš te daješ sve od sebe. Tu motivacije stoga nikada ne nedostaje. Mi ćemo dati sve od sebe, to je sigurno, a onda ćemo vidjeti do kuda će nas to na kraju dovesti - poručila je Dejana Milosavljević.

Minimalan poraz Riječana u 5. kolu Prvenstva Hrvatske u vaterpolu

Primorjaši pali u dramatičnom finišu

Splićani su zaradili napad s igračem više koji je tek četiri sekunde prije kraja realizirao Domagoj Zović za konačnih 14:13. Gosti izjednačili nakon zaostatka 9:5

SPLIT » Favorit splitski Jadran je u bazenu na Poljudu spretno i sretno uspio pobijediti momčad Primorja Erste Bank u dramatičnom finišu. Momčadi su uplivale izjednačene u posljednje trenutke, a onda su domaćini zaradili napad s igračem više koji je tek četiri sekunde prije kraja realizirao Domagoj Zović za konačnih 14:13. Riječanima ostaje uzdah zbog pada u posljednjim sekundama, a utjeha je sjajan otpor domaćem sastavu.

Riječki vaterpolisti su, kao i prošle sezone, dokazali kako im odgovaraju »treći i četvrti set«, zablistali su u trećoj i četvrtoj dionici, rešetali su splitsku mrežu, toliko čak da su zaostatak za favoritom pretvorili u vrlo relativnu činjenicu. Kada je, naime, Matković iz kontranapada početkom treće četvrtine domaćine odmakao na 8:5, nije donio očekivani rezultatski mir svojoj ekipi. Oni su ubrzo odmakli i na visokih 9:5, ali im taj rezultat nije nimalo značio da će biti lišeni strahovanja od iznenađenja. Sastav s Kantride je brzo složio poker golova, zaredao je pogotke u mrežu legendarnog Marka Bijača i zabezeknuti tabor favorita je svjedočio odjednom uspostavljenij rezultatskoj ravnoteži.

Grmljavina

Počelo je golom Darija Rakovca s igračem više, koji je bio prva grmljavina pred iznenadnu riječku kišu pogodaka na Poljudu. Novu brojčanu prednost uskoro je iskoristio i kapetan Tin Brubnjak, reprezentativac s Kantride je prepolovio donedavno teško nadoknadiv zaostatak. Ti su golovi dali nužnu injekciju samopouzdanja momčadi trenera Igora Hinića koja je još žustrije krenula u plivanje za dostizanje Jadrana.

Obrana momčadi kluba iz uvale Zvončac nanovo je opet matirana. Prvo je Gabrijel Burburan izborio peterac kojim je Ivan Vukojević razmak sveo na minimum i kao da je najavio izjednačenje rezultata. U tom zamahu Primorjaša red za pogodak je došao na Lukasa Semena, prokušani slovački centarski internacionalac je s igračem više donio 9:9.

Prekinut muk

Tek je tada prekinut dugotrajni muk domaćih favorita, razigrani Dušan Matković ih je vratio u vodstvo nešto više od dvije minute prije posljednjeg odmora. Uzvratio mu je povratnik na Kantridu Marko Radulovićm ali su se ipak Jadranaši odmarali čekajući posljednji čin predstave s dva zaveslaja prednosti.

Početne minute posljednje četvrtine su protjecale u riječkom svođenju zaostatka na minimum i u Jadranovu udvostručenju vodstva sve dok Riječani nisu najavili još uzbudljiviji finiš. Radulović je opet pogodio, a kada mu se pridružio i mladi Luka Babić, gosti su izborili izjednačenje 13:13 dok je do kraja preostalo nešto više od tri minute. Tada je ipak presudio Zović u samom smiraju dramatičnog susreta pod Marjanom.

Igor DUVNJAK

D. MICULINIĆ

TAKO BLIZU BODA - Luka Babić

Semafor

Rezultati 5. kola: Jadran Split - Primorje EB 14:13, Mladost - POŠK 1937 26:6, Jug AO - OVK Split 27:10, Medveščak - Mornar 15:14, Zadar 1952 - KPK 19:10.

Poredak: Mladost 15, Jug AO 15, Jadran Split 15, Primorje EB 9, Medveščak 9, Solaris 6, Mornar 3, Zadar 1952 3, KPK, POŠK 1937 i OVK Split bez boda.

Jadran - Primorje EB 14:13

Utakmica 5. kola Prvenstva Hrvatske za vaterpoliste: Jadran - Primorje Erste Bank 14:13 (3:3, 5:1, 4:6, 2:3). Plivalište na Poljudu. Suci Savinović, Bura (Dubrovnik).

JADRAN: Bijač, Matković 5, Marinić Kragić 1, Radan, Ćurković, Pejković, Tomasović, Zović 3, Berehulak, Nemet, Fatović 4, Burazin, Čelar, Skejić 1.

PRIMORJE ERSTE BANK: A. Vukojević, Dragošević 1, Baucalo, Seman 2, Brubnjak 2, Snel, Radulović 2 (1), Rakovac 1, Burburan, Babić 1, Crippa, I. Vukojević 3, Sudulić, Dujmić 1.

elom na Trsatu

M. GRAČIN

Mladen Prskalo

- Kada je riječ o motivaciji u momčadi, ona nikada nije ni bila upitna. Igrači su je dokazali i u proteklim nastupima, iza sebe imamo dva neriješena susreta, između toga je i pobjeda u Kupu u Buzetu. Ekipa se polako diže, a mislim da mlađi igrači koji dobivaju priliku vide da oni to stvarno mogu. Samo je pitanje hoće li oni do kraja shvatiti da su sposobni, a činjenica je da zbilja mogu. Smatram da je momčad i bez udarnih igrača dovoljno snažna da može ostvariti dobar rezultat. Bez obzira na ozljede, imamo solidnu momčad koja može naprijed. Jasno da bismo kompletniji bili puno jači i konkuretniji. No, nije svako zlo za zlo, ni dobro za dobro, mlađi igrači su stvarno došli do izražaja, zadovoljan sam. Samo trebamo napraviti mali korak naprijed. Dečki u budućnosti mogu biti samo bolji.

Dugo Selo, koje je u prvom dijelu svladalo Zameta, stiže na Trsat sa četiri boda više od Riječana.

- Gosti su vrlo organizirana ekipa, solidna, radna, snažna, pokrivena na svim pozicijama, čak su u gostima svladali Sesvete i Poreč. Moramo biti na razini zadatka i izbjeći pogreške iz prošle utakmice te mislim da ćemo ostvariti pozitivan rezultat - poručio je Prskalo.

I. DUVNJAK

Sedmo kolo Superlige odbojkaša

MLADOST - RIJEKA 3:0

ZAGREB » Utakmica 7. kola SuperSport Superlige odbojkaša: Mladost - Rijeka 3:0 (25:13, 25:12, 25:17). Dom odbojke - Bojan Stranić. Gledatelja: 50. Suci: A. Jukić i I. Jukić.

MLADOST: Zhukouski, Perić, Vlašić, Jakopec, Repek, Chandrinos, Marelić, Močić, Mičetić, Đurović, Zeljković, Šitum (L), Lui (L).

RIJEKA: Baić, Pulić, Ličina, Vuk, Sulić, Colnar, Lozić, Dukić, Žeželić, Banko (L), Smiljanić (L).

D. MICULINIĆ

Maurizio Banko

Odbojkaši Rijeke u oslabljenom sastavu nisu imali šanse protiv najjače momčadi u Hrvatskoj. Neporažena Mladost je dominantno osvojila prva dva seta dopustivši protivniku tek 12, odnosno 13 poena. Gosti su tek u trećoj dionici uspjeli donekle parirati Zagrepčanima. Riječani su vodili 10:4 i 11:7, nakon čega je Mladost izjednačila mini-serijom 4:0. Kod rezultata 15:14 je domaćin ponovo ubacio u brzinu više i na kraju lagano stigao do pobjede. (K. B.)

Novi uspjeh riječkog plivača

NOVA BRONCA NIKOLE ZDRILIĆA

RIJEKA » Riječanin Nikola Zdrilić osvojio je broncu u utrci na 200 mješovito na Deflimpijskim igrama, domaćin kojih je Tokio, plivavši u finalu 2:08.43 minute. Druga je to bronca 19-godišnjeg plivača Nevere u japanskoj prijestolnici nakon odličja na 200 prsno kojom je otvorio svoj premijerni nastup na Deflimpijskim igrama. Jučer je u finalu opet nadmašio osobni rekord koji je još u kvalifikacijama, u kojima je isplivao treći rezultat (2:12.51), popravio za 2.35 sekundi.

INSTAGRAM/HRVATSKI DEFLIMPIJSKI ODBOR

Nikola Zdrilić

- Jako sam ponosan na sebe. Utrka je bila izrazito gusta, pogotovo u završnici, četvrtoplasirani plivač ostao je samo tri stotinke iza mene, što su stvarno sitni detalji. Plan utrke bio je upravo onakav kako smo očekivali i kako smo se pripremali. Trener Leo Škerjanec i ja realizirali smo sve što smo zamislili. Imamo drugu medalju, drugi dan zaredom. Presretan sam - rekao je Nikola Zdrilić, koji je ostao korak do postolja u utrci na 50 prsno u kojoj je Antonio Žgomba zauzeo sedmo mjesto.

Atletičarka Kvarnera Anja Okreša zapela je u kvalifikacijama utrke na 800 metara. (I. VA.)

SJEĆANJA

Tužno sjećanje na našu voljenu

ANKICU BARAĆ

23.11.2024-23.11.2025.

Zauvijek ćeš biti u našim srcima i sjećanju. Nikada nećemo zaboraviti tvoj duh i želju za životom, primjer si svima nama. Počivala u miru Božjem. Volimo te.

TVOJI NAJMILIJI

188312

NOVI LIST
Oglasni odjel

RADNO VRIJEME
PONEDJELJAK - PETAK 8 - 14,30 SATI
SUBOTOM ZATVORENO
NEDJELJA 9 - 13,30 SATI
TEL: 051 212 102
Andrije Medulića br. 6-8, Rijeka

OGLASNI RIJEKA RADNO VRIJEME

PONEDJELJAK - PETAK
8 - 18 SATI
(osmrtnice se primaju do 17,30 sati)
SUBOTOM
ZATVORENO
NEDJELJOM I PRAZNICIMA
13 - 18 SATI
tel: 051 212 102

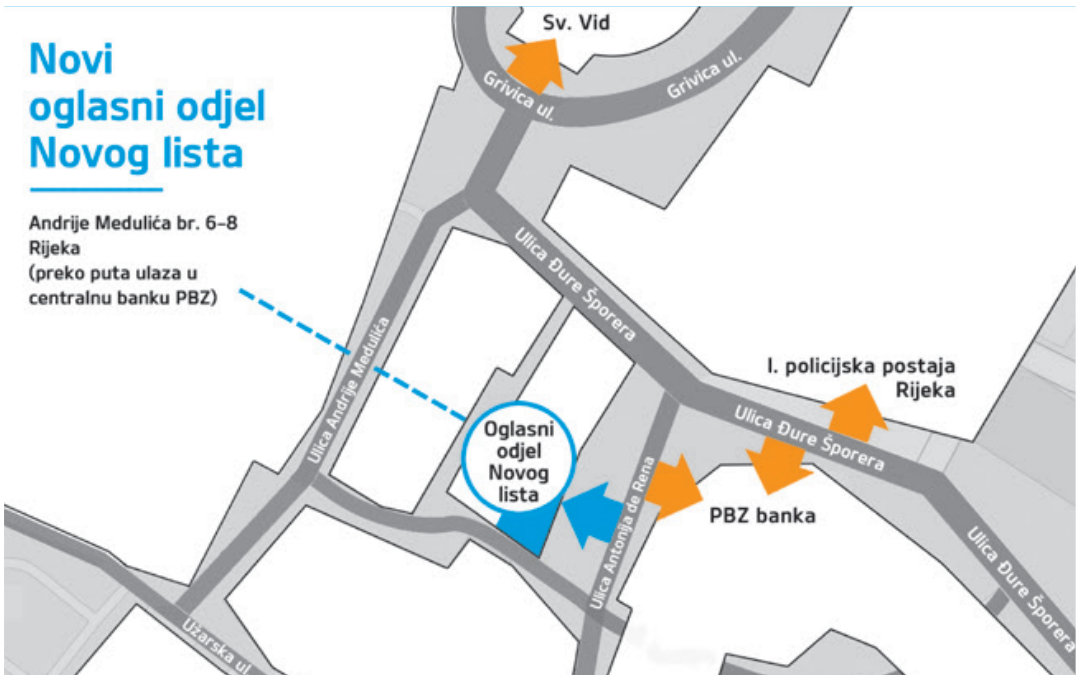

DAR ČITATELJIMA

KALENDAR ZA 2026. GODINU

u subotu, 6. prosinca

partneri projekta HEP JADROLINIJA Paket24 STUDENTSKI CENTAR RIJEKA

Pozdrav, draga djeco! Već znate koliko ja volim more i obalu, a upravo sam se vratio s akcije čišćenja plaže. Činim sve što mogu da naše more ostane čisto. Pripremio sam puno zabavnih aktivnosti, ali i pokoji ekološki savjet. Vjerujem u vas.

Sv. Nikola i Barba

ČUVAJMO NAŠE MORE

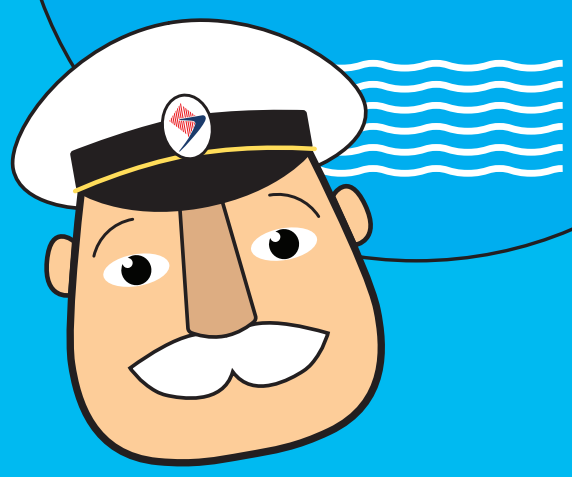

SAKUPI IH SVE!

Bojanku sv. Nikola & Barba objavit ćemo u ponedjeljak, 24. studenoga, s čak 36 stranica s predivnim crtežima, putokazima i pričama o avanturama koje su sv. Nikola i Barba imali na svom putu. Uz bojanku, objavit ćemo i 4 samoljepive sličice koje će, kada ih sakupiš i zalijepiš na predviđeno mjesto u bojanci, otkriti put kojim će Barba i sv. Nikola doći do skrivenog blaga.

USUSRET SVETOM NIKOLI...

Jadrolinija, Novi list, Glas Istre i Zadarski list daruju ti **prigodnu bojanku sv. Nikola & Barba - ČUVAJMO NAŠE MORE + samoljepive sličice.**

VAŽNI DATUMI:

1. **BOJANKA** – ponedjeljak, 24. 11. 2025.
2. **SLIČICA BR. 1** – utorak, 25. 11. 2025.
3. **SLIČICA BR. 2** – srijeda, 26. 11. 2025.
4. **SLIČICA BR. 3** – četvrtak, 27. 11. 2025.
5. **SLIČICA BR. 4** – petak, 28. 11. 2025.

JADROLINIJA NOVI LIST Glas Istre NOVINE Zadarski LIST

Izdvojeno

LOVRAN

Spektakl svjetla »Svjetlarna Lovran 2025.«

Danas će se održati spektakl svjetla »Svjetlarna Lovran 2025.«. Petnaestominutni audiovizualni program na Trgu svetoga Jurja bit će kao i proteklih godina podijeljen na tri dijela, odnosno tri projekcije tijekom večeri: u 19, 20 i 21 sat. Ovogodišnja četvrta epizoda Svjetlarne događa se od Trga svetog Jurja do Parka hrvatskih branitelja. Na spomenutoj šetnici očekuje se zanimljiv program. U Galeriji Laurus izlaže multimedijalni umjetnik Mihael Giba. Zgradu Galerije Laurus posebnim će svjetlosnim efektima obojiti ovogodišnji gosti Svjetlarne - Zavod R.o.R.. Park hrvatskih branitelja ove je godine rezerviran za učenike OŠ Viktora Cara Emina u Lovranu koji su izradili posebnu svjetlosnu instalaciju.

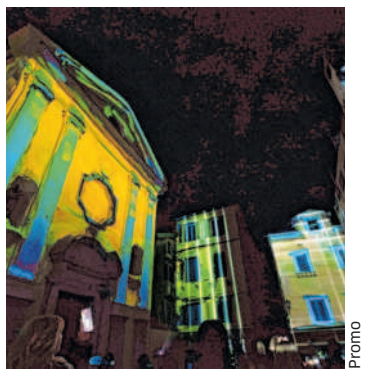
Promo

RIJEKA

Besplatna pravna pomoć oboljelima

Udruga Srce za nju sklopila je suradnju s Odvjetničkim uredom Antonela Sesar koji će ženama oboljelima od raka dojke pružati besplatnu pravnu pomoć. U Udruzi ističu kako su kroz svakodnevni kontakt s oboljelim ženama spoznale da se mnoge suočavaju s pravnim problemima, te da nemaju ni snage ni mogućnost da ih same riješe. Udruga istodobno poziva i druge poslovne subjekte da podrže rad udruge i sukladno svojim djelatnostima. Žene kojima treba pravni savjet mogu se javiti na broj Udruge 095 391 2242 radnim danom od 18 do 20 sati, nakon čega će im Udruga organizirati termin i pružiti svu potrebnu podršku u suradnji s odvjetničkim uredom Antonela Sesar.

RIJEKA

Vožnja vlakom »Tin–Express«

Počinje čarobna blagdanska vožnja vlakom »Tin–Express«, posebnim božićnim vlakom koji putuje na relaciji Rijeka -Delnice - Rijeka. Svake godine taj vlak postaje prava mala božićna bajka u pokretu, ukrašen, pun glazbe, veselja i iznenađenja. Uz smijeh i pjesmu, Djed Božićnjak i njegovi vilenjaci svakom djetetu uručit će dar iz čarobne vreće. Nakon sat vremena vožnje stiže se u Delnice gdje se nastavlja zimska avantura gdje bajka postaje stvarnost. U Selu Bake Mraz očekuju vas susreti i druženja s Bakom Mraz i vilenjacima, paljenje adventskih svijeća svakog vikenda i Božićni sajam. Karte se mogu kupiti na željezničkom kolodvoru Rijeka. Info: 099/608 36 20

Ljekarne

Tijekom vikenda danju je dežurna ljekarna »KORZO«, Korzo 22 (211 - 036). Noćno dežurstvo obavlja ljekarna »CENTAR«, Riva 18 (213 - 101). Noćno dežurstvo traje od 20 do 7 sati ujutro sljedećeg dana.

Danas

RIJEKA

»Santa Sunday x Advent Degustation«

Ovogodišnji Gat Advent danas u 16 sati donosi »Santa Sunday x Advent Degustation«.

»KBC i mi« u Kalvariji

U sklopu 25. sezone Kalvarije pod sloganom »Četvrt stoljeća, a tek počinjemo«, danas u 20 sati, zbog velikog interesa publike igra se izvanredna izvedba hit komedije »KBC i mi«, uspješne koprodukcije KBC-a Rijeka i Ri Teatra.

Humanitarni štand Hospicija od ponedjeljka

Promo

Na Koblerovom trgu od ponedjeljka 24. do subote 29. studenoga, od 9 do 19 sati, bit će otvoren humanitarni štand volontera Hospicija »Marija K. Kozulić«. Na štandu će biti izložene rukotvorine volontera, a sav prikupljeni prihod namijenjen je kupnji sterilizatora instrumenata potrebnih za rad s korisnicima hospicija. U slučaju kiše štand neće raditi. Organizatori pozivaju sve koji imaju vremena i želje volontirati da im se pridruže na štandu ili se jave na kontakte dostupne na službenoj mrežnoj stranici hospicija.

Dokumentarac »Fenomen Bruno Gröning«

Danas će se u Hotelu Bonavia održati projekcija dokumentarnog filma o životu i djelovanju Bruna Gröninga, uz brojna svjedočanstva ljudi koji tvrde da im je njegovo učenje promijenilo život. Film se prikazuje u tri dijela, uz dvije pauze, a program traje od 15 do 20 sati. Ulaz je slobodan.

Prijava za doček sv. Nikole na Drenovi

Vijeće Mjesnog odbora Drenova zaprima prijave predškolske djece s prebivalištem na Drenovi za program Dočeka sv. Nikole. Prijave se podnose pozivom na broj 051 255 275, e-poštom na mo.drenova@rijeka.hr ili osobno u prostorijama MO-a na adresi Cvetkov trg 1, od ponedjeljka do petka od 9 do 12 sati. Potrebno je navesti ime, prezime i dob djeteta. Prijave traju do 1. prosinca, a podjela prigodnih poklona bit će u OŠ »Fran Franković« 5. prosinca u 18.30 sati.

Prijava za doček sv. Nikole - Brašćine-Pulac

Za doček svetog Nikole mogu se prijaviti predškolci s područja Mjesnog odbora Brašćine-Pulac. Prijave se primaju najkasnije do 5. prosinca u Mjesnom odboru, Volčićev trg 2, svakim danom od 9 do 12 sati, osim subote i nedjelje. Osobnim dolaskom bit će uručena pozivnica za predstavu.

Prijava za doček sv. Nikole na Podmurvicama

Vijeće Mjesnog odbora Podmurvice organizira doček sv. Nikole uz podjelu poklon-paketa za predškolsku djecu od 1 do 6 godina. Prijave se primaju do utoraka, 25. studenoga na e-mail mo.podmurvice@rijeka.hr ili telefonom na 051/672 365 u uredovno vrijeme od 8 do 16 sati. Potrebno je navesti ime i prezime djeteta, adresu, datum rođenja te kontakt-broj.

Doček sv. Nikole održat će se u petak, 5. prosinca, u 17.30 sati u prostorijama Mjesnog odbora u Dubrovačkoj 2.

Prijava za doček sv. Nikole na Belvederu

Za doček sv. Nikole se mogu prijaviti svi predškolci s područja Mjesnog odbora Belveder. Prijave se obavljaju najkasnije do 5. prosinca u Mjesnom odboru, Volčićev trg 2, svakim danom od 9 do 12, osim subote i nedjelje. Pozivnica za predstavu bit će uručena osobno po dolasku.

VOLOSKO

Sajam rabljene skijaške opreme

Danas od 10 do 18 sati u Domu Liburnija Volosko, Andrije Štangera 34 skijaški klub Carving Matulji, u suorganizaciji sa SUP Teamom VOP iz Opatije, organizira sajam rabljene skijaške opreme.

OPATIJA

U Gervaisu predstava »Gavran i lisica«

U opatijskom Centru Gervais s početkom u 11 sati bit će održana kazališna predstava za djecu »Gavran i lisica« u izvedbi Teatra Naranča iz Pule. Predstava traje 30 minuta, a namijenjena je djeci od 3 godine naviše.

ŠUŠNJEVICA

Baština u srcu Šušnjevice

Danas će se održati projekcija dokumentarnih filmova udruge Spod Učke naslovljeni »Pre potok/Na potoku«, »Zavavik ku tire/Zauvijek zajedno«, »Trukinja/Kukuruz«.

DELNICE

Izvedba Mozartove »Krunidbene mise«

U povodu 1100. obljetnice Hrvatskoga Kraljevstva i krunidbe kralja Tomislava, Grad Delnice i Ogranak Matice hrvatske u Delnicama danas organiziraju svečani koncert u župnoj crkvi sv. Ivana Krstitelja. Program počinje u 18 sati, a u središtu večeri bit će izvedba Mozartove »Krunidbene mise KV 317 u C-duru«. Na koncertu će nastupiti Ženski zbor Sklad iz Bakra te Vokalna ženska skupina Zvir iz Jelenja, uz izvedbe djela »Ave Maria« Ivana pl. Zajca i Zbor Hrvatica Vatroslava Lisinskog. Solističke dionice izvest će Vanja Zelčić (sopran), Lora Pavletić (mezzosopran), Marko Fortunato (tenor) i Slavko Sekulić (bas). Dirigentica koncerta je Nada Matošević Orešković, a korepetitor Davor Juretić.

BROD NA KUPI

Radno vrijeme Kaštela Zrinskih

Kaštel Zrinskih, sa stalnim postavom »Divljina s pogledom na more« i »Interpretacijskim centrom Putovima Frankopana«, otvoren je za posjetitelje od utorka do petka od 9 do 19 sati te vikendom od 10 do 18 sati.

SELCE

Katarinina va Selcu 2025.

Danas se održava Mići kup sv. Katarine, boćarski turnir, natjecanje u kuhanju sarmi te večernji nastupi u crkvi sv. Katarine i hotelu Katarina. U ponedjeljak, 24. studenoga, Knjižnica Selce organizira program »Sjećanje koje živi« posvećen 25. obljetnici smrti prvog selačkog knjižničara Vilima Lončarića, uz nastup mješovitog zbora KUD-a Neven.

U utorak, 25. studenoga, u 10.30 sati u crkvi sv. Katarine bit će služena misa koju predvodi don Đulijano Trdić.

Zbog nepovoljne vremenske prognoze, cjelokupni program 25. studenoga na Harmici i glavni dio proslave na Dan svete Katarine – uključujući nastupe djece, mažoretkinja, Selačkih čakavčića, kao i pučko veselje – u potpunosti se otkazuje.

Kina

RIJEKA

CINESTAR

TOWER CENTER, Janka Polića Kamova 81/A, 060 32 32 33 www.blitz-cinestar.hr

»JUJUTSU KAISEN: POGUBLJENJE - INCIDENT U SHIBUYI X POČINJE IGRA ODSTRELA«, anime. Redatelj: Shouta Goshozono, uloge: Adam McArthurJun'ya EnokiYuma Uchida, 2D 19.05, 20.00, 22.30; »ZLICA: ZAUVIJEK«, avantura. Režija: Jon M. Chu, uloge: Cynthia Erivo, Ariana Grande, Jonathan Bailey, Jeff Goldblum, 2D 11.00, 11.45, 14.30, 16.00, 17.15, 18.45, 19.45, 21.00; »MAJSTORI ILUZIJE 3: SAD ME VIDIŠ, SAD ME NE VIDIŠ«, triler. Redatelj: Ruben Fleischer, uloge: Jesse Eisenberg, Woody Harrelson, Dave Franco, Isla Fisher, Justice Smith, EXTREME 2D 15.00, 17.15, 19.30, 21.45; »TAFITI: AVANTURA U PUSTINJI«, animirani. Redatelj: Nina Wels, 2D 11.00, 12.45, 14.30, 16.15, 18.00; »SOKOL«, dokumentarni. Redatelj: Eduard Galić, 2D 18.45; »TRKAČ«, triler. Redatelj: Edgar Wright, uloge: Glen Powell, Colman Domingo, Josh Brolin, William H. Macy, 2D 16.10, 19.45, 21.55; »ČUVAR«, horor. Redatelj: Osgood Perkins, uloge: Tatiana Maslany, Rossif Sutherland, Tess Degenstein, Erin Boyes, 2D 20.30; »MISIJA BOŽIĆ: JOJO SPAŠAVA STVAR«, animirani. Redatelj: Ricard Cussó, Damjan Mitrevski, 2D 11.00, 13.00, 15.00, 17.05; »PREDATOR: BADLANDS«, SF. Redatelj: Dan Trachtenberg, uloge: Elle Fanning, Dimitrius Schuster-Koloamatangi, 2D 19.30, 21.30; »DRUGI DNEVNIK PAULINE P.«, obiteljski. Redatelj: Neven Hitrec, uloge: Katja Matković, Jakov Švarc, Aria Dunda, EXTREME 2D 11.15, 13.15; »CHRISTY«, biografski. Redatelj: David Michôd, uloge: Sydney Sweeney, Ben Foster, Merritt Wever, 2D 21.45; »CHAINSAW MAN - FILM: REZINA PRIČA«, anime. Redatelj: Tatsuya Yoshihara, 2D 17.25; »ŠKOLA ČAROBNIH ŽIVOTINJA 3«, avantura, obiteljski. Redatelj: Sven Unterwaldt Jr., uloge: Emilia Maier, Loris Sichrovsky, Emilia Pieske, 2D 11.15, 13.25; »ODUVIJEK TI«, drama. Redatelj: Josh Boone, uloge: Allison Williams, Scott Eastwood, Dave Franco, 2D 22.30; »GABINA KUĆA LUTAKA«, avantura. Redatelj: Ryan Crego, uloge: Laila Lockhart Kraner, Kristen Wiig, Carla Tassara, 2D 11.50, 14.00; »ŠAPE U AKCIJI«, animirani. Redatelj: Benoît Daffis, Jean-Christian Tassy, 2D 11.00, 13.00, 15.00; »ZECKO KOŠ I TAJNA VELIKOG SVISCA«, animirani. Redatelj: Benjamin Mousquet, 2D 15.35.

ART-KINO

Krešimirova 2, Rijeka; blagajna. (051) 323 261, www.art-kino.org

»DRUGI DNEVNIK PAULINE P.« igrani. Režija: Neven Hitrec, Hrvatska, 16.00; »FIUME O MORTE!«, dokumentarni. Režija: Igor Bezinović, 18.00; »BUGONIA«, igrani. Režija: Yorgos Lanthimos, 20.15.

DNEVNI HOROSKOP

OVAN 21.III. - 21.IV.

Oko vas bi moglo biti manjih napetosti. No, obavit ćete sve što morate, a za veća druženja nećete biti zainteresirani. Trudit ćete se više posvetiti obitelji i domu i privatnim stvarima. Mirna nedjelja vam nakon svega ipak odgovara.

BIK 21.IV. - 21.V.

Idućih bi se dana mogla pojaviti prilika za dokazivanjem i to bi trebali iskoristiti. Prilično ste mirni i sigurni u sebe. Današnji bi dan mogao biti miran i uglavnom neopterećen bilo kakvim obavezama.

BLIZANCI 22.V. - 21.VI.

Ovo je za vas prilično miran dan. U obiteljskom će vam okruženju biti ugodno i bit ćete zadovoljni s onim što radite. Odgovarat će vam više razgovora, druženja i zabave. Nećete previše razmišljati o poslu i početku radnog dijela tjedna.

RAK 22.VI. - 22.VII.

Željet ćete nova iskustva i neke nove poslovne izazove. Probleme ćete, ako ih bude, uglavnom uspješno rješavati. Ljubavna situacija je stabilna i zbog toga ćete biti vrlo zadovoljni. No, danas ćete imati dovoljno vremena za razgovor s partnerom.

LAV 23.VII. - 22.VIII.

Idućih ćete se dana truditi postići neke ciljeve koje smatrate važnima, a posebno vam je sada važna izgradnja profesionalne pozicije. Bit ćete dosta angažirani i dosta ćete uspijevati, a radit ćete i na uspostavljanju novih poslovnih kontakata.

DJEVICA 23.VIII. - 22.IX.

Očekujete nešto što će vam donijeti uspjeh. Spremni ste se angažirati i suočiti se s problemima. U ljubavi može biti ugodno, a mogući su i neki lijepi ljubavni događaji. Trenutno vam je najvažnije izgraditi što stabilniji odnos s partnerom.

VAGA 23.IX. - 22.X.

Uz malo više strpljenja možete dosta toga napraviti. Današnji dan treba iskoristiti za odmor i za druženje s članovima obitelji. Trebali bi se više odmarati i više se zabavljati. Nedjelja vam je dobro došla kao predah, jer vam je to trebalo.

ŠKORPION 23.X. - 21.XI.

Pokušat ćete ne ulaziti u sukobe i u situacije koje vode prema sukobu. Potreban vam je mir kako bi mogli provesti svoje planove. Trebali bi bolje kontrolirati poslovnu situaciju. No, danas je nedjelja i o poslu ne treba razmišljati.

STRIJELAC 22.XI. - 21.XII.

Moglo bi biti manjih problema s odlukama. Imat ćete jaku želju za odmorom i za druženjem. Proteklih ste se dana dosta angažirali, ne samo oko posla, nego i oko ljubavne situacije.

JARAC 22.XII. - 20.I.

Vaše bi današnje raspoloženje moglo biti dobro. Više bi vremena trebali provesti u društvu prijatelja, ako za to budete imali priliku. U svakom slučaju potrebno vam je opuštanje.

VODENJAK 21.I. - 18.II.

Uspješno ćete idućih dana savladavati probleme koji će se pojavljivati na poslu. Bit će dosta obaveza, pa vas sada neće zanimati novi izazovi. Dosta ćete se uspješno suočavati s problemima i dobro ih rješavati.

RIBE 19.II. - 20.III.

Potrebno je razmisliti o onome što dolazi i što više se angažirati kako bi uspjeli. Poslovne su vam okolnosti naklonjene. Ljubavna situacija je dobra, odnosi s partnerom su stabilni, te možete biti zadovoljni.

FENIKSOV SUDOKU

5			1				9	
		2			5			7
		3				4		
9			4				3	
8				5				2
	7				6			1
		6				7		
1			5			8		
	5				9			3

RJEŠENJE

FENIKS ENIGMATSKI MAGAZIN

5	8	7	1	3	4	2	9	6
4	9	2	8	6	5	3	1	7
6	1	3	7	4	2	9	8	5
9	6	1	4	2	7	5	3	8
8	3	4	9	5	1	6	7	2
2	7	5	3	8	6	9	4	1
3	4	6	2	1	8	7	5	9
1	2	9	5	7	3	8	6	4
7	5	8	6	4	9	1	2	3

Dogodilo se na današnji dan

Rođen je rimsko-njemački car Oton I.

Saski vojvoda i rimsko-njemački kralj, rimsko-njemački car Oton I. rođen je 23. studenog 912. godine u Wallhausenu, a preminuo je 7. svibnja 973. godine u Memlebenu. Česti naziv Oton Veliki potječe od srednjovjekovnog povjesničara Otta von Freisinga te nije suvremen. Njegovom krunidbom za cara Sveto Rimsko Carstvo je postalo carstvom, zabilježeno je u povijesnoj građi. U potonjoj piše da je Oton bio sin kralja Henrika I. i svete Matilde te brat Gerberge od Saske. O njegovoj mladosti nije ništa poznato, ali je vjerojatno dobio vojničku izobrazbu. Oton prema predaji nije znao latinski i tek ga je kasnije naučio čitati i pisati. Prva ratna iskustva Oton je stekao na istočnoj granici Kraljevstva u borbi protiv slavenskih plemena. Godine 930. Oton se vjenčao s Eadgyth, polusestrom anglosaskog kralja Ashelstana. Nakon smrti svoga oca Henrika I. Otona su njemački velikaši izabrali za kralja. Pomazan je i okrunjen 7. kolovoza 936. u Aachenu. Oton je na krunidbi nosio franačku odjeću i time se svjesno pozvao na tradiciju Karla Velikog. Prije Otonove krunidbe došlo je do sukoba unutar kraljevske obitelji. Otonova majka Matilda htjela je naime da kralj postane njen mlađi sin bavarski vojvoda Henrik, a ne Oton. Oton ju je stoga dao u vrijeme svoje krunidbe Henrika internirati, a majku je lišio svakog utjecaja na državne poslove. Neposredno nakon krunidbe došlo je do ustanka u Saskoj. Tamo su naime umrli mnogi značajni velikaši, a Oton je tada njihova imanja dao sebi vjernim velikašima. To je pogodilo one velikaše koji su bili pouzdanici njegove majke. Zbog toga su se mnogi saski velikaši odlučili na vojni ustanak protiv kralja. Pridružili su im se i Otonov polubrat Thankmar, a kasnije i Otonov mlađi brat Henrik. Nakon što je nekoliko puta vojnički pobijedio Henrika i dao ga zatvoriti, Oton se 941. izmirio s bratom kao i sa svojom majkom koja je podupirala Henrika protiv Otona. Oton je morao gušiti i ustanke drugih velikaša. Razlozi za te ustanke bio je Otonov stil vladanja. On je naime vojvodstva i plemićka imanja smatrao kraljevskim domenama. Oton I. Veliki jedan je od najznačajnijih europskih i njemačkih srednjovjekovnih vladara. On je i fizički i duhovno bio veoma impozantna

Wikipedija

ličnost. Suvremeni kroničari prikazuju ga u svemu nalik na Karla Velikog, jer se i njegovim tjelesnim izgledom, sklonostima i naravi htjelo dokazati legalitet njegova carskog dostojanstva. U vrijeme Otona Velikog i njegovih nasljednika došlo je i do procvata kulture u Njemačkoj, Otonska renesansa, istaknuto je u materijalima. (S.U.)

DRŽAVNI HIDROMETEOROLOŠKI ZAVOD

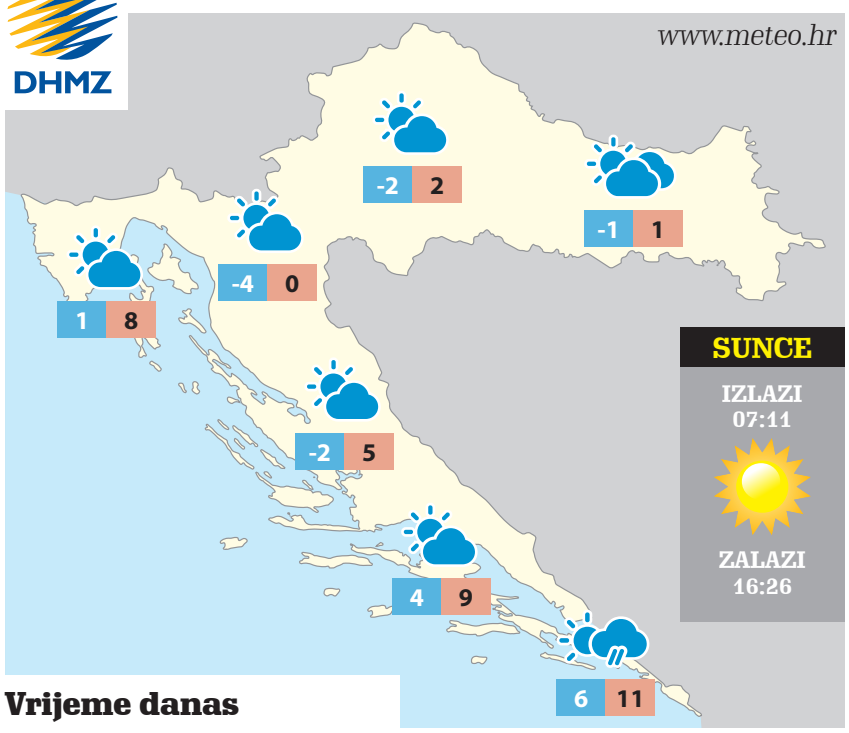

Vrijeme danas

U noći i ujutro pretežno oblačno, na kopnu uz postupni prestanak susnježice i snijega, na Jadranu kiše. Zatim sa zapada djelomično kidanje naoblake i osobito na Jadranu sunčana razdoblja. Na Jadranu umjerena do jaka bura, podno Velebita s olujnim udarima u slabljenju, poslijepodne sjeverozapadni, uz obalu i zapadni vjetar. Najniža temperatura zraka od -4 do 1, na Jadranu od 3 do 7 °C. Najviša dnevna od 1 do 5, na Jadranu od 8 do 12 °C.

Sljedeća 3 dana

Pretežno oblačno s povremenom kišom, češćom na Jadranu. Obilna oborina očekuje se osobito u utorak, na Jadranu i jači pljuskovi s grmljavinom. U srijedu smirivanje i kidanje naoblake. Vjetar do umjeren južni i jugozapadni, u višim predjelima na udare jak. U utorak će okrenuti na sjeverac te oslabjeti. Na Jadranu umjereno do jako, povremeno i olujno jugo te južni vjetar, u srijedu bura. Temperatura zraka u porastu, u ponedjeljak na kopnu hladno jutro.

MJESEČEVE MIJENE

20.11.	28.11.	5.12.	11.12.
07:47	07:59	00:14	21:52

FENIKSOVA SKANDINAVKA

AUTOR: TOMISLAV REBROVIĆ	PRIPADNIK SELILAČKOG NARODA	BILO KAMO	UŽE, KONOPAC (NJEM.)	LOPOV, KRADLJIVAC	ZRAKOPLOV	ZLATAN IBRAHIMOVIĆ	BEZREPI POLU-MAJMUN, LORI	REGIJA U SREDIŠNJEM DIJELU HRVATSKE (BANIJA)	TUMAČ SNOVA (GRČ.)	"RADIJUS"	DRVO ARIŠA KAO GRAĐA	ZNAK U HOROSKOPU	RASTAVNI VEZNIK
(SKUPA S **) ZAVRŠETAK TEKSTA KARIKATURE													
SNIMATELJ I REDATELJ MILETIĆ										"RATE ON LINE" / DUBROVAČKI TRG I STARA ZVONARA			*
POKOJNI TV-REDATELJ, ANTON						ORG. SPOJEVI, NASTAJU OD ANILINA / STAROGRČKI FILOZOF							*
STARIJI MODEL "CITROËNA"				ŠUM. DRVO JESTIVIH PLODOVA KAD UGNJILE (MN.) / KISIK									GLUMICA OJDANIĆ
BESPOSLENO							UPRAVLJANJE VOZILOM / PLESAČICA MONTEZ						
NADAM SE DA NISMO...					OSOBA KOJA SVE ODOBRAVA KLIMANJEM GLAVE								
					PAPANDOPULOVA OPERA					"INDUSTRIJA KOVINSKIH IZDELKOV" / IRIDIJ			
					AMINOKISELINA U VEĆINI BJELANČEVINA							JAPAN / "KARAT"	
					TANTAL			VRPCA					

RJEŠENJA: NIŠTA ZABORAVI, OKTAVIJAN, ROL, MARTI, ANILDI, AMI, OSKORUŠE, DOKONO, VOŽENJE, KLIMAVAC, RONA, IKI, ALANIN, J, TA, TRAKA.

LUMEN
ENIGMATSKI PRILOG NEDJELJOM
NOVI LIST
BROJ 830

AUTOR: RAJKO RICIJAŠ

TEREN KOJI SE SPUŠTA

AUTORICA I VODITELJICA HTV-OVOG DOKUMENTARNOG SERIJALA UTORKOM O HRVATSKOJ ŽELJEZNICI (NA SLICI)

VELIKI STOG

SPECIFIČAN NAČIN DOSKOKA U SKIJAŠKIM SKOKOVIMA

OGRANAK LOZE EUROPIDA U PREDNJOJ I SRED. AZIJI

ENGLESKI NOGOMETAŠ, DECLAN (IGRA ZA "ARSENAL")

AMERICIJ

SLOŽENO SLOVO

STAKLENI ORMARI S VIŠE PREGRADA (FR.)

FENIKS

HLADAN, SMIREN (ŽARG.)

RAT OPISAN U "ILIJADI"

RASPOREĐIVANJE PO POVRŠINI ŠTO MEKO, SITNO I SL.

KUTINA

NATKONOBARI (NJEM.)

MEĐUTIM, ZA TO VRIJEME (LAT.)

... DE FRANCE

POJESTI ZRNO PO ZRNO

VJETAR KOJI PUŠE OD DOLINE PREMA BRDU

SLIKAR PICASSO

GOSPA, BOGORODICA

HTV-OV DOK. SERIJAL AUTORICE I VODITELJICE NA SLICI

"JUG"

PROTUPOŽARNI AVIONI

GRAD U SI FRANCUSKOJ, NA RIJECI VESLE

STANOVNICA DRŽAVE U ISTOČNOM ZAKAVKAZJU

FENIKS

PRILOG; NA MALU DUŽINU

PISMENA POTVRDA, PRIZNANICA

VIJETNAMAC (ZAST.)

"LJETO"

POREZ, DAĆA

PJEVAČICA BIVŠE GRUPE "FEMINNEM", PAMELA

LITERARNI JUNAK GRAY

FILM TERRYJA GILLIAMA S JEFFOM BRIDGESOM I ROBINOM WILLIAMSOM

ŠIROK POJAS KIMONA

INFLAMACIJA

NINA SIMONE

MORSKA RIBA KOŠTUNJAČA, SKOČAC

STARO IME RIJEKE RAJNE

"AUSTRALIAN CATHOLIC UNIVERSITY"

SIMBOL KRALJEVSKE VLASTI

PRATILAC BOGA EROSA

BIVŠI SPLITSKI STRIP-MAGAZIN

KUHALO

GLUMICA GARDNER

MLADUNČE MAĆKE

PRVA ŽENA PO BIBLIJI

OSOBE BEZ DRŽAVLJANSTVA

POKAZNA ZAMJENICA

OSNOVA, BAZA

LJEČILIŠTE I SKIJALIŠTE ZAPADNO OD DAVOSA

KLOR

FLAMANSKI NAZIV ZA GRAD YPRES

IDRIS ELBA

OSOBA KOJA JE ŠTO SKRIVILA

JAJOLIKI PLADNJEVI

ITALIJA

UKRASNI CRTEŽ NA TKANINI

"RUPIJA"

POSTAVITI STAKLO NA PREDVIĐENA MJESTA

KAMENI METEORIT

KRIŽALJKA

VODORAVNO: 1. Tradicionalna borilačka vještina Filipinaca (udarci se zadaju samo nogama), **8.** Prilog; upravo, baš, **13.** Sprava za mjerenje jakosti vina, **15.** Proizvod od sojina mlijeka sličan siru, **16.** Najduži i najposjećeniji slap na rijeci Krki, **18.** Jezgra atoma tricija, **19.** Država u zapadnoj Africi (glavni grad Bamako), **20.** Mjesto istočno od Križevaca, **22.** (Sup)tropska visoka stabla, s krunom lepezastog ili perastog lišća, **24.** Prastanovnici Istarskog poluotoka, **25.** Oružani sukob većih razmjera, **27.** Noviji umjetni međunarodni jezik, **28.** Plesne figure u kadrili, **29.** Naklonjenost, **31.** Jestiva morska riba iz porodice paukovki s otrovnim bodljama, morski pauk, **32.** Pisci kraćih pripovijetki, **33.** Ovisnik o eteru, **34.** Sram.

OKOMITO: 1. Talijansko mondeno skijalište u blizini francuske granice, **2.** Životinjski ili biljni organizam koji je obložen kamenom ili vapnenom korom (lat.), **3.** Rabljenje, služenje, **4.** Neprofesionalci, **5.** Niz, slijed (mn.), **6.** Ime plivačice Bojadži-Vidaković, **7.** Ime glumice Woods, **9.** Kralj Huna, prozvan "Bičem Božjim", **10.** Pokretljivost, pokretnost, **11.** Kratica za "Advanced Flying Unit", **12.** Osnovna ponavljajuća jedinica (monomer) u sastavu nukleinskih kiselina, **14.** Auto-oznaka za San Marino, **17.** Dio Zagreba s katedralom, **21.** Zajednica kršćanskih vjernika, **23.** Čistiti metlom, **26.** Ime pjevača Vitasovića, **29.** "Brkata" slatkovodna riba, **30.** Mitski megarski kralj, **32.** Znak za nobelij.

Autor: Živko BARIŠIĆ

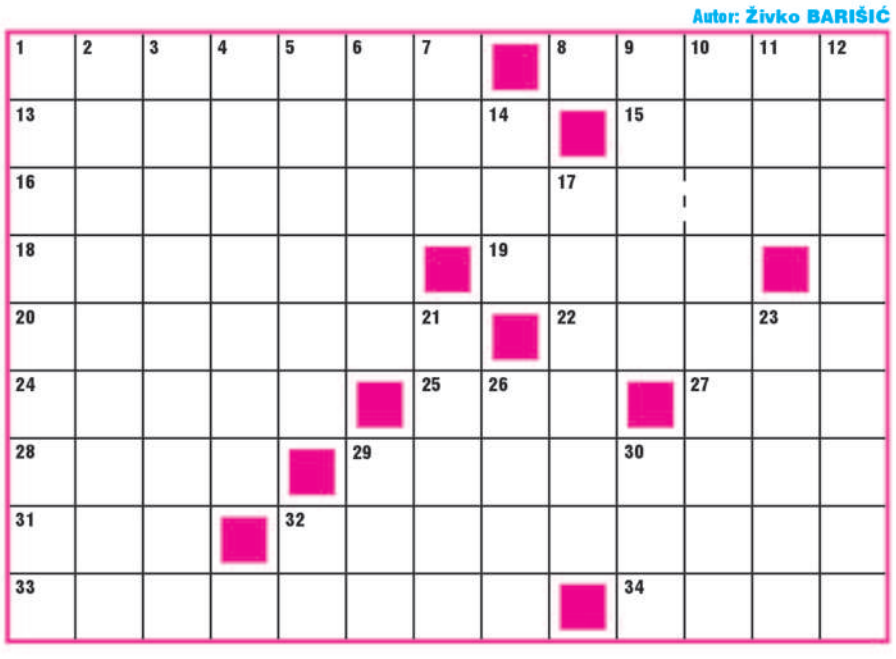

TALIJANKA

VODORAVNO: 1. Roman Jagode Šimac, **2.** Morski mekušac iz razreda školjkaša u obliku lepeze, najveći u Jadranu, periska - Lovina, plijen, **3.** Ime pokojnog sportskog djelatnika Takača - Običan svijet, narod - Inicijali jezikoslovca Anića, **4.** Pogodak u nogometu, gol - Oštar, igličast izraštaj na biljkama (stabljici, listu, palistiću) koji bode, bodlja, **5.** Sastavi od devet glazbenika - Ime redatelja Gluščevića, **6.** Hrvatski povjesničar židovskoga podrijetla, Daniel - Putnici radi odmora i razonode, **7.** Vremenski tjesnac, vremenski škripac (njem.) - Kaubojski mjuzikl Tahira Mujičića, Borisa Senkera i Nina Škrabea sa songovima Stipice Kalogjere, **8.** Ime američke književnice Nin - Biljeg, znamen.

OKOMITO: 1. Sapnica, brizgaljka, **2.** Ukrasni grm s grozdastim mirisnim cvjetovima, **3.** Država u sjeveroistočnoj Europi (glavni grad Tallinn), **4.** Sveučilištarci, **5.** Mitski kralj u Ehaliji, Heraklov učitelj u gađanju lukom - Kratica za "Narodno sveučilište", **6.** Znak za krom - Ime pjesnika Bilopavlovića, **7.** Kuhinjska naprava za odvod pare - Prilog; u taj čas, **8.** Kratica za "acre" - Disciplinska kazna u školi - Film Coste Gavrasa, **9.** Zvijer iz porodice pasa - Grčki bukolički pjesnik, **10.** Inicijali glumca Levaja - Visoka močvarna biljka iz porodice trava, **11.** Gornja poprečna greda okvira vrata, **12.** Naš bivši rukometni reprezentativac i trener, Silvio.

Autor: Živko BARIŠIĆ

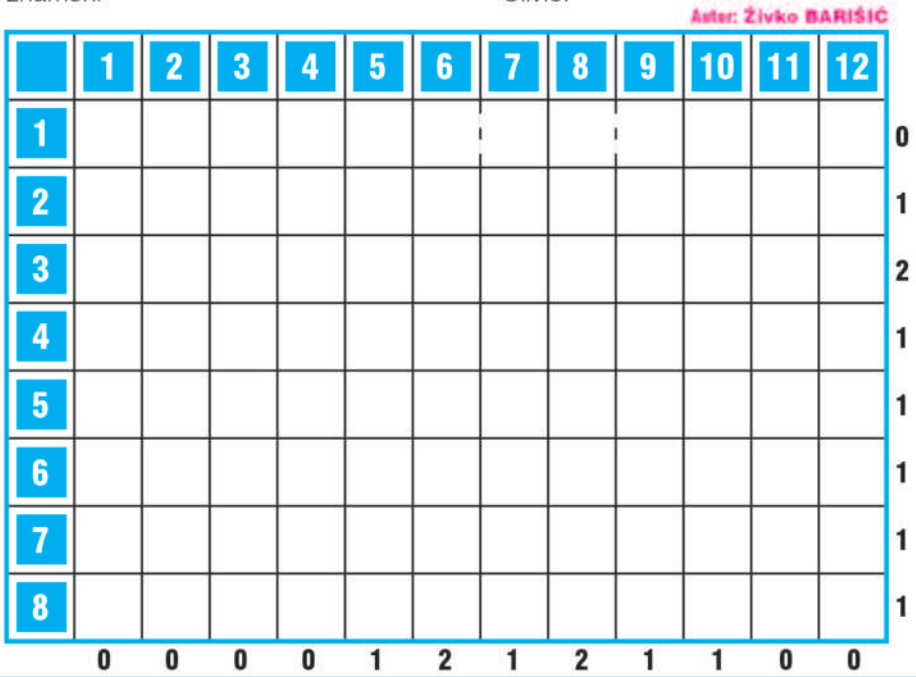

NOVI LIST
ENIGMATSKI PRILOG NEDJELJOM
LUMEN

OSMOSMJERKA

U mreži pronađite i zaokružite pojmove vezane uz brod koji su dani u popisu abecednim redom. Ako sve uradite kako valja preostala slova, čitana vodoravnim slijedom, dat će naziv namjestivih stuba za prijelaz osoba s obale na brod i obratno (na slici).

R	E	J	M	O	N	I	Z	R	B
S	H	O	P	R	E	M	A	A	B
A	I	R	K	O	U	Ž	A	D	T
P	L	P	D	N	O	P	N	A	E
M	A	S	A	P	O	E	U	R	R
O	Z	A	K	Z	V	M	A	R	E
K	K	N	N	N	O	T	T	A	T
O	A	I	I	T	E	S	V	T	Š
T	S	K	O	M	E	P	I	N	I
A	M	R	O	F	O	N	J	E	D
O	B	R	I	S	P	R	A	V	A
I	A	N	A	G	I	NJ	K	N	L
B	A	D	A	R	G	O	Z	I	K
M	A	B	DŽ	O	D	E	J	V	S

- ANTENA
- BAROMETAR
- BRZINOMJER
- DNEVNIK
- FORMA
- INVENTAR
- ISPRAVA
- KNJIGA
- KOMPAS
- KOTAO
- MANIFEST
- MOTOR
- OBRIS
- OGRADA
- OKNO
- OPREMA
- POSADA
- POŽAR
- RADAR
- SKLADIŠTE
- SVJEDODŽBA
- TANK
- TERET
- TRUP
- UŽAD
- VIJAK
- ZALIHE
- ZAPIS

RJEŠENJE:

PREMETALJKA

U "Provjereno" ona...

BIRA MACANE!

RJEŠENJE:

BRODOVLJE TEŽINA

Ispunite mrežu danim shemama brodova. Brojevi van mreže govore koliko ima popunjenih polja u odgovarajućem retku (stupcu). Niti jedan brod se ne dodiruje s drugim, čak ni dijagonalno.

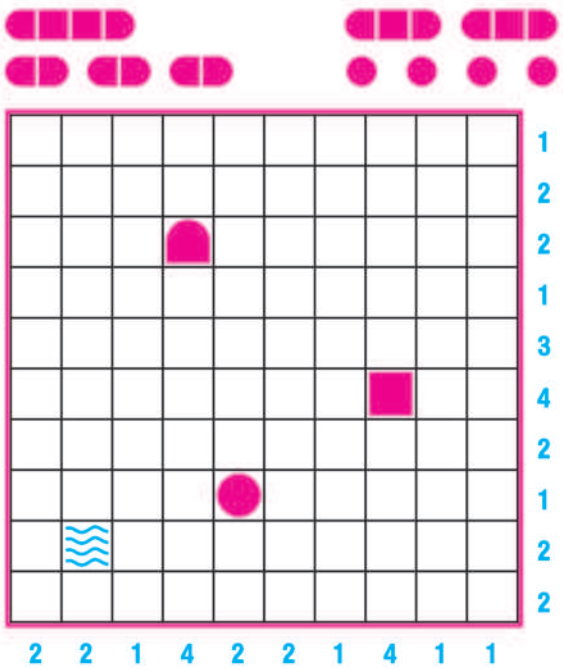

SPOJITE BROJEVE

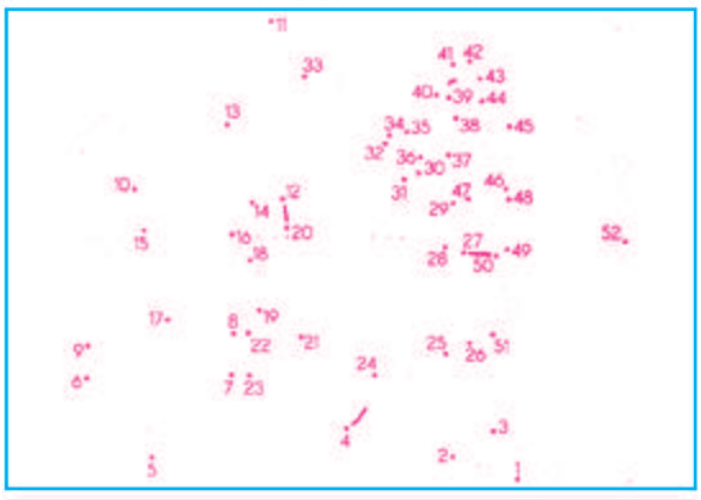

20 RAZLIKA

SUDOKU TEŽINA

				3				
	4	5			8		9	
	1	9		2	6		7	
1					3		8	4
		7				5		
9	3		2					6
	7		3	9		8	5	
	9		8			4	6	
				4				

REBUS

ODGONETKA: 4, 2, 6, 4; FRAZA: 5, 6, 5

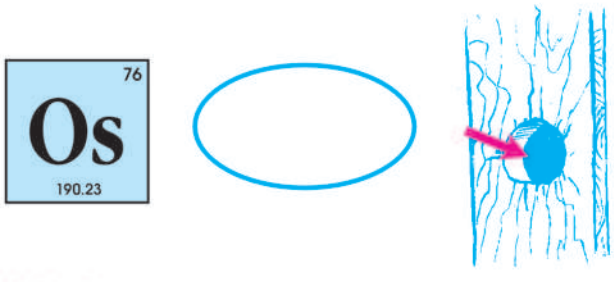

RJEŠENJE

ABC SPOJNICE

Spojite neprekinutim vodoravnim i okomitim linijama slovo A sa slovom A, slovo B sa slovom B itd. Sva polja mreže moraju biti iskorištena, a linije spajanja ne smiju se sjeći.

		H	A						
	C								
			B						
						E		E	
							B		
	G				F				C
			G			D			
H		F							
D						A			

RJEŠENJA

Izrada: redakcija "Feniksa"
Urednik: Vedran Vučinić
Izdavač: Novi list d.d.

OSMOSMJERKA: BRODSKI SIZ
PREMETALJKA: EMA BRANICA
REBUS: OSMI JE LIPSAO TVOR

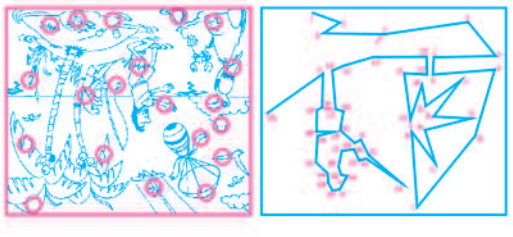

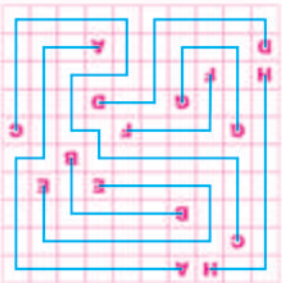

7	2	6	5	3	9	1	4	8
3	4	5	1	7	8	6	9	2
8	1	9	4	2	6	3	7	5
1	5	2	7	6	3	9	8	4
4	6	7	9	8	1	5	2	3
9	3	8	2	5	4	7	1	6
6	7	4	3	9	2	8	5	1
2	9	3	8	1	5	4	6	7
5	8	1	6	4	7	2	3	9

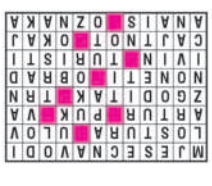

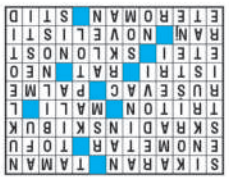

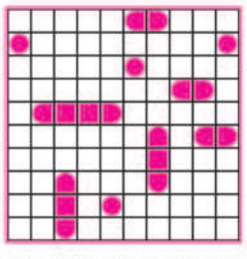

FILM SERIJA SPORT SHOW

FILM DANA

RATNI HRT1 21.10

Glasnici vjetra

WINDTALKERS, 2002.

Režija: John Woo

Uloge: Nicolas Cage, Adam Beach

Drugi svjetski rat na tihooceanskom bojištu. Joe Enders oporavlja se od posljednjeg zadatka u kojem je stradao njegov vod. Unatoč oštećenom sluhu želi natrag u borbu u čemu mu pomogne medicinska sestra Rita. Istodobno američka vojska priprema Indijance iz plemena Navajo da služe u postrojbama veze, jer Japanci ne mogu dešifrirati poruke poslane na njihovom jeziku.

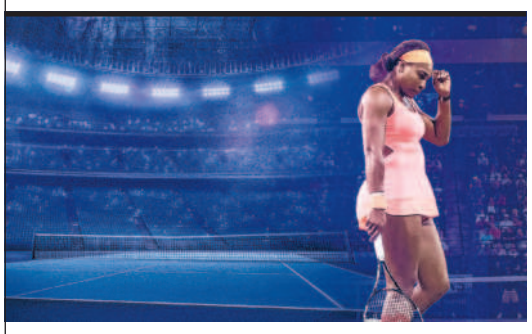

DOKUMENTARAC HRT2 22.15

U areni: Serena Williams

Godine 2015. Williams se vratila u Indian Wells, turnir u južnoj Kaliforniji koji je njoj i njezinoj obitelji ostao u bolnom sjećanju. Williams, njezine sestre i Mary Joe Fernández prenijet će nam svoje viđenje događaja zbog kojeg je Williams 14 godina bojkotirala Indian Wells.

DOKUMENTARAC HRT3 17.55

Slavko Kopač - barbarska profinjenost

Biografski uvid u naslijeđe jednog od najvećih hrvatskih umjetnika i prvog kustosa kolekcije Art Brut u povodu 30. godišnjice smrti. O životu i stvaralaštvu Slavka Kopača (1913. - 1995.) govore istaknuti poznavatelji umjetnosti i intelektualci Annie Le Brun, Michel Thevoz i Lucienne Peiry.

Nacionalni programi

HRT 1

06.55 Avanti!, američko-talijanski film (1972.) - Zlatno doba Hollywoda
09.20 Pozitivno
09.50 Biblija
10.00 Zagreb (Trnje): Proslava 100. godišnjice proglašenja blagdana Krista Kralja, prijenos
11.05 Na kanat, na pari, po paški - pučka i predajna kultura
11.40 TV kalendar
12.00 Dnevnik 1
12.15 Sport
12.18 Vrijeme
12.20 HAK - promet info
12.30 Plodovi zemlje
13.25 Rijeka: More
14.00 Nedjeljom u 2
15.08 Blaž među ženama, humoristična serija (8/14)
15.55 Mir i dobro
16.25 HAK - promet info
16.30 Vijesti
16.52 Apetitlih - Tafelspitz, doku. serija (1/6)
17.22 The Voice Kids (2) (1/9)
18.59 Vrijeme
19.00 Dnevnik 2
20.08 LOTO 6
20.15 Superpotjera
21.10 Glasnici vjetra, am. film (2002.) (15)
23.25 Dnevnik 3
23.44 Vijesti iz kulture
23.55 Ryan Gosling, holivudsko polubožanstvo, doku. film
00.50 Sudac i ubojica, francuski film (1975.)
02.50 Plodovi zemlje
03.40 Nedjeljom u 2

HRT 2

06.55 Fino i vino
07.25 Rekreacija
07.55 Gran Hotel (1), serija (2/14)
08.45 Gran Hotel (1), serija (3/14)
09.35 Čvrsto na zemlji sa Zacom Efronom (2), doku. serija (3/8)
10.25 Skijanje, Svjetski Kup: Gurgl – slalom (Ž), prijenos 1. vožnje
11.30 Sportsko srce
11.45 Krimi matineja: Foyleov rat (3), serija (2/4)
13.25 Skijanje, Svjetski Kup: Gurgl – slalom (Ž), prijenos 2. vožnje
14.35 Ruby Wax - Na pustom otoku, doku. serija (1/2)
15.25 Magazin LP
15.55 SuperSport HNL: Osijek - Lokomotiva, 1.pol.
17.00 Mlade nade:
17.05 SuperSport HNL: Osijek - Lokomotiva, 2.pol.
18.00 Sportsko srce
18.15 Druga Amerika, doku. film
19.15 Radojka Šverko »Život moj«, 1. dio - 50 godina samostalnog djelovanja
20.15 Ryan Gosling, holivudsko polubožanstvo, doku. film
21.10 Stadion
22.15 U areni: Serena Williams - Egzodus, doku. serija (6/8)
23.05 Foyleov rat (3), serija (2/4)
00.40 Zagonetni slučajevi sestre Bonifacije (1), serija (6/10)
01.25 'Ko te šiša (3), humoristična serija (7/12)
01.55 Klub čitatelja
02.50 Noćni glazbeni program - spotovi

HRT 3

06.37 Juhuhu - program za djecu
13.00 Bilješke o jeziku: Po satima u danu - Drugi beramski brevijar
13.20 Gorski kotar - 4 godišnja doba: Goranska jutrenja, doku. serija (2/4)
13.50 Svijet kakav je nekad bio: Klonimirovi filmski zapisi - Kenija, Etiopija, Maroko 1971., doku. serija (26/55)
14.00 Klasici narodu: Ranko Marinković - Kiklop (10/15)
14.50 Duoptrija: Nela Eržišnik
15.45 Ovo je filozofija: Renesansa, doku. serija (7/24)
16.35 Obračun u Abileneu, am. film (1956.)
17.55 Slavko Kopač – barbarska profinjenost, doku. film
19.50 Jedno djelo (1): Dimitrije Bašičević Mangelos: -+01 (5/13)
20.00 Vodimo vas ... G. Verdi: Messa da Requiem - Riječki operni zbor, Zbor i Simfonijski orkestar HRT-a pod ravnanjem Valentina Egela - KD V. Lisinski, snimka
21.35 Moby Doc, glazbeno-doku. film
23.05 Na rubu znanosti:
23.55 Ciklus Konrada Wolfa: Lissy, istočnonjemački film (1957.)
01.25 Ovo je filozofija: Renesansa, doku. serija (7/24)
02.15 Vodimo vas ... G. Verdi: Messa da Requiem - Riječki operni zbor, Zbor i Simfonijski orkestar HRT-a pod ravnanjem Valentina Egela - KD V. Lisinski, snimka
03.50 Klasici narodu: Ranko Marinković - Kiklop (10/15)
04.40 Vrijeme je za jazz: JazzHR 2022., Šimun Matišić Sextet, 1. dio (2022.)

RTL

07.30 Yu-Gi-Oh! SEVENS, serija, animacija (S1E25)
08.00 Top.HR, glazbena emisija
09.05 TV prodaja - Telestar
09.25 Divlje pčele, serija, drama, romansa (S1E14)
10.40 Divlje pčele, serija, drama, romansa (S1E15)
11.45 TV prodaja - Telestar
12.05 InDizajn s Mirjanom Mikulec, lifestyle emisija (S28E8)
13.00 Nancy Drew i skriveno stubište, kriminalistički, misterij, komedija
14.25 To je Voyo
14.30 Opasna profesorica, igrani film, triler
15.45 MagNet, serija, lifestyle emisija (S1E26)
16.25 Hobit: Bitka pet vojski, igrani film, akcija, avantura
16.30 RTL Danas, informativna emisija
17.00 Hobit: Bitka pet vojski, igrani film, akcija, avantura
19.00 RTL Danas, informativna emisija
20.15 Jurski svijet, igrani film, avantura, akcija, znanstvena-fantastika
22.15 Do kraja, igrani film, akcija, kriminalistički, komedija (15)
00.00 Stanje nacije, politička satira
00.40 To je Voyo
00.45 Psi rata, igrani film, kriminalistički, komedija (15)
02.35 RTL Danas, informativna emisija

RTL 2

06.50 Prava žena, serija, drama (S1E98)
08.25 Novi život pod suncem, lifestyle emisija (S7E8)
11.10 Tražimo dom s Mirjanom Mikulec, serija, lifestyle emisija (S5E8)
12.00 Gradi(ONA), serija, lifestyle emisija (S1E5)
12.45 To je Voyo
13.10 Skriveno u raju, drama (S2E5)
14.00 Poirot, serija, drama, kriminalistički (S5E3)
15.55 Mućke, serija, humoristična serija (S2E8)
17.05 Kosti, serija, kriminalistički, drama, misterij (S8E24)
18.50 Dr.House, serija, drama, misterij (S2E14)
19.40 Chicago P.D., serija, kriminalistički, akcija (S3E19)
21.15 Prijatelji, serija, humoristična serija (S1E11)
22.00 Teorija velikog praska, serija, humoristična serija (S5E11)
22.45 Dva i pol muškarca, serija, humoristična serija (S6E16)
23.30 Mućke, serija, humoristična serija (S3E2)
00.30 Poirot, serija, drama, kriminalistički (S5E3)
02.10 To je Voyo
02.15 Novi život pod suncem, lifestyle emisija (S7E8)
03.00 Novi život pod suncem, lifestyle emisija (S7E9)

HRT1 14.00

NEDJELJOM U 2
Volonterke Jagoda Laco i Helena Babić govorit će kako u Hrvatskoj žive ljudi koji su na margini.

HRT2 11.45

FOYLEOV RAT
Uslijed sabotaža i ubojstava u bolnici u kojoj se liječe britanski vojni piloti Foyle će se suočiti s posljedicama rata...

HRT3 15.45

OVO JE FILOZOFIJA: RENESANSA
U renesansi u središtu svega je pojedinac. On je gospodar svoje sudbine.

RTL 20.15

JURSKI SVIJET
Dvadeset dvije godine su prošle od kada je tvrtka InGen, prema ideji dr. Johna Hammonda osmislila Jurski park.

RTL2 19.40

CHICAGO P.D.
Tim je u potrazi za sumnjivcem koji mjesecima drži zatočenu ženu.

Filmski i dokumentarni programi

HBO

08.10 Nova božićna priča **09.20** Blok 5 **10.40** Harold i ljubičasta kreda **12.10** Kapetan Gaćeša: Prvi epski film **13.40** Čudesne zvijeri: Dumbledoreove tajne **16.00** Godzilla x Kong: Novo Carstvo **17.55** Transformeri: Uspon zvijeri **20.00** Crveni **22.00** Svršetak **00.30** Furiosa: Pobješnjeli Max saga **03.00** Ono: Dobro došli u Derry, ep.5 **04.00** Zvuk metala

HBO 2

07.40 Čudovišta protiv izvanzemaljaca: Mutantske bundeve iz svemira **08.05** Oklada stoljeća **10.10** Sve napola **12.00** Spider-Man: Put bez povratka **14.25** Popis **16.00** Otkrila sam špijuna: Vječni grad **17.45** Tajna služba **19.30** Posljednja zabavljačica **20.55** Goodrich **22.40** Iznutra **00.20** Nesanica **02.15** Barbari **03.55** Žrtva

CINEMAX

08.35 Matvey i Beate idu na kupanje **09.00** Rolerica **10.50** Magare **11.15** Gospodar i ratnik **13.35** Blagina pouka **15.30** Rolerica **17.25** 2012 **20.00** Vrijeme je novac **21.45** Kriminalka Emily **23.20** Protuudar IV, ep.7 **00.05** Protuudar IV, ep.8 **00.55** Suosjećanje **02.30** Privrženost

CINEMAX 2

07.40 Inspekcija **08.00** Kramer protiv Kramera **09.45** Uskrsna jaja **10.05** Kosturski blizanci **11.40** Četvrti putnik **13.20** Shayda **15.15** Tuesday **17.05** Kramer protiv Kramera **18.50** Belfast **20.30** Koji je tvoj broj? **22.15** Nemoguća misija: Protokol duh **00.25** Trijumf **02.05** Slatki istok **03.50** Četvrti putnik

NATIONAL GEOGRAPHIC

13.00 Vječni istraživač Hannah Fry **14.00** Posljednji led **15.45** Tvornica hrane: SAD **16.00** Top Guns: Nova generacija **19.00** Promašene izgradnje **21.00** Najčudnije stvari **22.00** Izgubljena blaga Egipta **23.00** Vječni istraživač Hannah Fry

CINESTAR TV

09.00 Spark: svemirska pustolovina **10.45** Put **13.10** Sat očaja **14.50** Na kraju duge **16.50** Trilogija Različita: Odana **19.00** Sad ili nikad **21.00** Pepermint **22.55** Čudo

CINESTAR TV ACTION

09.05 Pakleni val **11.25** Pakao na horizontu **13.25** Otmica **15.20** Grijesi očeva **17.55** Terminator 3 **20.00** Vuk s Wall Streeta **23.10** Stranac

CINESTAR TV FANTASY

10.30 Čarolija usnulog zmaja **12.10** Svemir između nas **14.20** Valerian i grad tisuću planeta **16.45** Čudni Thomas **18.30** Asterix i Obelix protiv Cezara **20.30** Paranenormalna aktivnost **22.10** Paranenormalna aktivnost 2 **23.45** Ratna sjekira

CINESTAR TV COMEDY

10.45 Zecko Koš i tajna mrkog hrčka **12.20** Zimska mladenka **13.55** Smisao života jednog psa **15.40** Klub sretno razvedenih **17.30** St. Vincent **19.15** Putovanje jednog psa **21.00** Malavita **22.50** Neslavno slavna Florence

CINESTAR TV PREMIERE 1

09.50 Mud **12.10** Panda u Africi **13.50** Društvo za književnost i pitu od krumpira s Guernseyja **16.05** Posljednji udah **17.50** Utrka života **20.00** Sing Sing **21.55** Djevojka u vlaku **23.55** Mračna tajna obitelji Radley

CINESTAR TV PREMIERE 2

08.45 Nevina laž **10.45** Vau vau zvijezda 2 **12.30** Izvan sebe **14.40** 355 **16.55** Blagi fantastični gorostas **19.00** Opasan zavoj **21.00** Nikad ne puštaj **22.50** Lee

KLASIK TV

07.18 Šolaja **09.00** Šta se zgodi kad se ljubav rodi **10.47** Ljubavni život Budimira Trajkovića **12.28** Plavi grom **14.18** Sila s Navaronea **16.15** Kineski sindrom **18.16** Šta se zgodi kad se ljubav rodi **20.03** Žikina ženidba **21.42** Obećana zemlja **23.47** U gori raste zelen bor **01.14** Krhotine

STAR Channel

06.25 Moderna obitelj **06.50** Simpsoni **09.25** Škorpion **12.10** FBI **14.55** Indiana Jones i posljednji križarski pohod **17.10** Moderna obitelj **18.00** Simpsoni **21.00** Colombiana **23.20** Izgubljeni **00.15** Smrtonosno oružje **01.10** FBI **03.45** Škorpion

STAR Movies

06.25 Pet legendi **08.25** Pogodi tko dolazi na večeru **10.35** Anđeli i demoni **13.30** Inferno **16.00** The Amazing Maurice **18.05** Odbjegla božićna nevjesta **20.00** Moj najbolji prijatelj se ženi **22.10** Evita **00.55** Uvijek ću znati što si radila prošlog ljeta

NOVA TV

06.45 Novi Looney Tunes, animirana serija S2 E2/26 R

07.10 Novi Looney Tunes, animirana serija S2 E3/26

07.35 Novi Looney Tunes, animirana serija S2 E4/26

07.55 Divlji Karibi, doku. serija S1 E4/4

09.10 Kumovi, igrana serija S5 E128 R

10.10 Kumovi, igrana serija S5 E129 R

11.10 Tu sam pred tobom, igrani film R

13.20 Pomajka, igrani film R

15.45 Startaj Hrvatska, zabavni program S6 E6/11

16.45 Mamin izlazak, igrani film

17.00 Vijesti Nove TV, informativni program

17.10 Mamin izlazak, igrani film

19.00 Dnevnik Nove TV, informativni program

20.15 Supertalent, zabavni program S12 E9/13

22.50 Air, igrani film

01.05 Odmazda, igrani film R

02.55 Sedmorica veličanstvenih, igrani film (15) R

DOMA TV

06.40 Gorski liječnik, igrana serija S11 E9/16 R

07.25 Detektiv Kalle, igrana serija S1 E11/12

08.15 Zdravlje na kvadrat, magazinska emisija S1 E396

08.45 Arhitekti i projekti, magazinska emisija S1 E38

09.15 TV izlog, razno

09.30 Hamburg 112, igrana serija S14 E10/25 R

10.25 TV izlog, razno

10.40 Hamburg 112, igrana serija S14 E11/25 R

11.25 TV izlog, razno

11.40 Hamburg 112, igrana serija S14 E12/25 R

12.35 TV izlog, razno

12.50 Gorski spašavatelji, igrana serija S7 E6/12

13.40 Gorski spašavatelji, igrana serija S7 E7/12

14.35 Cobra 11, igrana serija S12 E4/12

15.30 CSI: Vegas, igrana serija S2 E13/21 R

16.25 CSI: Vegas, igrana serija S2 E14/21 R

17.15 Škorpion, igrana serija S2 E22/25 R

18.10 Škorpion, igrana serija S2 E23/25 R

19.05 Škorpion, igrana serija S2 E24/25 R

20.00 Taxi 5, igrani film

21.55 Marker, igrani film (15)

23.55 Vatreni dečki, igrana serija S4 E2/13 (15)

00.40 CSI: Vegas, igrana serija S2 E13/21 R

01.20 CSI: Vegas, igrana serija S2 E14/21 R

02.00 Navy CIS Sydney, igrana serija S1 E8/8 R

02.45 Cobra 11, igrana serija S12 E4/12 R

03.20 Gorski spašavatelji, igrana serija S7 E6/12 R

04.00 Gorski spašavatelji, igrana serija S7 E7/12 R

NOVATV 20.15

SUPERTALENT
Pred nama su dvije preostale audicijske epizode pune iznenađenja i nastupa koji će nedjeljne večeri učiniti nezaboravnima.

DOMATV 20.00

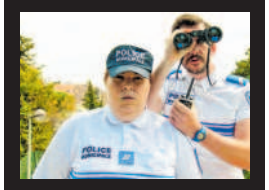

TAXI 5
Policijski službenik, koji je prebačen u policijsku postaju Marseillea, dobio je zadatak uhvatiti grupu talijanskih pljačkaša.

TV PREPORUKA

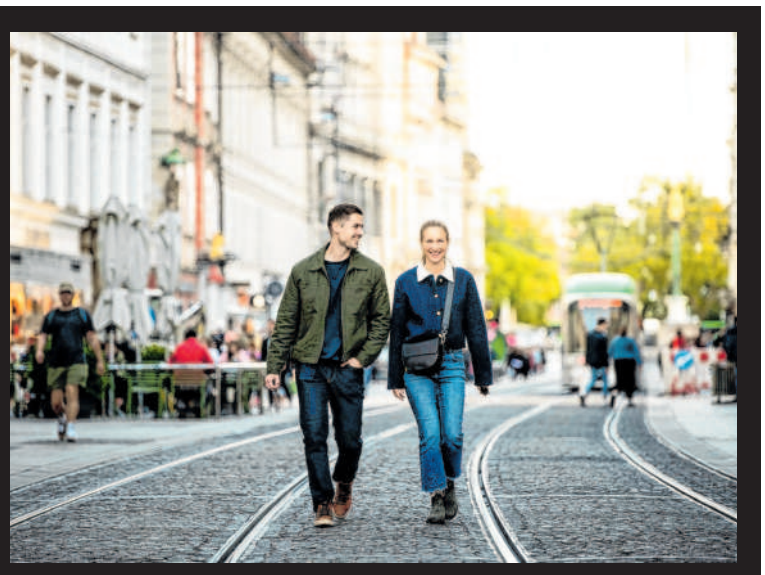

DOKUMENTARAC **HRT1 16.52**

Apetitlih - Tafelspitz

Ova dokumentarna putopisna serija na zabavan, dinamičan i poučan način istražuje priču o kulinarstvu Austro-Ugarske Monarhije te njezinom utjecaju na našu današnju kuhinju.
Kroz šest epizoda pratimo mladu glumicu Vini Jurčić i njezinog prijatelja, chefa Lea Jurešića, na njihovom gastronomskom putovanju. Njihova avantura vlakovima duž nekadašnjih austro-ugarskih željezničkih ruta povezuje kuhinju s raznolikim krajolicima koje prolaze. Ti putevi služe kao most koji spaja prošlost sa sadašnjošću, dok istražujemo jela koja nam je u naslijeđe ostavila Austro-Ugarska. Prva epizoda vodi nas na putovanje kroz Zagreb i Graz, gradove u kojima se prošlost i sadašnjost spajaju u okusu jednog jela - Tafelspitza. Vini i Leo istražuju kako je jednostavno kuhano goveđe meso postalo carski specijalitet, omiljen Franji Josipu, ali i dio zagrebačkih stolova na prijelazu stoljeća. Kroz arhive, stare kuharice i razgovore s majstorima kuhinje, otkrivaju zašto Tafelspitz i danas čuva duh austro-ugarske kulinarske baštine.

KONCERT **HRT2 19.15**

Radojka Šverko »Život moj«

Radojka Šverko, prepoznata po raskošnom glasu, njegovoj boji i nebrojenim zapaženim nastupima u Hrvatskoj i diljem svijeta, 2017. proslavila je 50 godina pjevačke karijere. Ne zaboravimo, nastupala je i osvajala nagrade u Tokiju, Los Angelesu, Madridu, Seoulu, Ateni, Puerto Ricu, Caracasu, Curacau, Bratislavi, Firenzi, Palma de Mallorci, Rio de Janeiru... Na tim je festivalima pobijedila i Davida Bowiea i Natalie Cole. U svome je showu na španjolskoj televiziji ugostila i Julija Iglesiasa i gostovala u emisijama televizija diljem svijeta.

DOKUMENTARAC **HRT2 20.15**

Ryan Gosling, holivudsko polubožanstvo

Ryan Gosling jedan je od najpopularnijih glumaca današnjice i zvijezda društvenih mreža. Unatoč svoj pompi koja se diže oko njega, on ima ono nešto što čini pravu zvijezdu, a što je u doba masovnih medija postala prava rijetkost - tajnovitost. Nitko nije ni slutio da će mladi Ryan Gosling postati superzvijezda. Maltretiraju ga u školi i stalno upada u nevolje. No majka ga odvodi na audiciju za TV seriju za djecu »Mickey Mouse Club« gdje ga odabiru između 15.000 kandidata...

Talijanski

RAI 1

07.00 TG 1 **07.05** UnoMattina in famiglia **08.00** TG 1 **08.18** UnoMattina in famiglia **09.00** TG 1 **09.04** UnoMattina in famiglia **09.15** Check Up **10.00** TG 1 L.I.S. **10.05** A Sua Immagine - Viaggio nel Giubileo **10.30** A Sua immagine **10.55** Santa Messa dalla Basilica dei Santi Quattro Coronati in Roma **11.50** A Sua immagine **12.00** Recita dell'Angelus **12.10** A Sua immagine **12.20** Linea Verde - Abruzzo, il riscatto del cafone **13.30** TELEGIORNALE **14.00** Domenica In **17.15** TG 1 **17.18** Che tempo fa **17.20** Da noi...a ruota libera **18.40** L'Ereditŕ weekend **20.00** TELEGIORNALE **20.35** Affari tuoi **21.30** Non cosè vicino **23.45** TG1 Sera **23.50** Speciale Tg1

RAI 2

07.00 TG2 Storie - I racconti della settimana **07.40** TG2 Tutto il bello che c'č **07.55** TG2 Mizar **08.20** TG2 Cinematinée **08.25** TG2 Achab Libri **08.30** Playlist **09.30** Rai Sport Live Weekend **10.30** Sci Alpino: Coppa del Mondo femminile 2025-2026 - Gurgl: Slalom (1a manche) **10.45** Rai Sport Live Weekend **13.00** TG2 Giorno **13.30** TG2 Motori 2 **14.00** Bellissima Italia Generazione Green - Gubbio **14.50** Una casa per noi **15.20** Glassboy **17.00** Genitori, che fare? **17.50** TG Sport della Domenica **18.05** TG2 L.I.S. **18.10** TG2 Dossier **19.00** Goldrake **19.20** Goldrake **19.40** N.C.I.S. Los Angeles **20.30** TG2 **20.30 21.00** Il fuoco del peccato **22.45** La Nuova DS

RAI 3

07.00 Protestantesimo - Alle radici della violenza **07.30** Sulla via di Damasco **08.05** Mi manda Raitre **10.15** O anche no **11.05** TGR Estovest **11.30** TGR Mediterraneo **12.00** TG3 **12.17** TG3 Fuori Linea **12.25** TGR Alta Quota **12.55** TG3 LIS **13.00** Il posto giusto **14.00** TG Regione **14.10** TG Regione Meteo **14.15** TG3 **14.30** In mezz'ora **16.45** Kilimangiaro **19.00** TG3 **19.30** TG Regione **19.51** TG Regione Meteo **20.00** Blob **20.30** Report **23.15** Allegro ma non troppo

CANALE 5

07.53 Traffico **07.59** TG5 **08.49** Tg5 Speciale **09.58** Santa Messa **10.57** Melaverde - Le storie **11.57** Melaverde **12.58** TG5 **13.38** L'Arca di Noe' **13.57** Amici di Maria **16.00** Verissimo **18.52** Avanti un altro - story **19.54** Tg5 Prima Pagina **20.01** TG5 **20.40** La ruota della fortuna **21.00** La riassunto - notte nel cuore **21.21** La notte nel cuore **23.07** Anteprima - La notte nel cuore **23.09** Pressing **23.27** TG5

ITALIA 1

07.05 Super partes (it1) **07.35** Tom & Jerry - Rotta su Marte **08.52** The Middle **10.26** THE BIG BANG THEORY **10.52** Due uomini e 1/2 **11.48** Drive Up **12.25** Studio Aperto **13.04** Sport Mediaset XXL **13.58** E-Planet **14.28** Dr. House - Medical Division **16.08** Cold Case - Delitti irrisolti **17.52** Fuori le prove! - Indagini ai confini della realta' **18.16** Studio Aperto Live **18.30** Studio Aperto **18.56** Studio Aperto Mag **19.12** C.S.I. Miami **20.04** NCIS - Unita' Anticrimine **21.20** Zelig On **23.50** I Babysitter

RETE 4

07.37 Super partes **08.26** La promessa **09.09** Terra Amara **10.16** Dalla parte degli animali **11.55** Tg4 **12.26** Colombo **14.09** C'e' post@ per te **16.40** Carambola **18.58** Tg4 **19.41** La promessa **20.29** 4 di sera weekend **21.30** Fuori dal coro

IMPRESSUM

IZDAVAČ I TISKAR
»NOVI LIST«
Novinsko nakladničko dioničko društvo, Rijeka, Zvonimirova 20/A
p.p. 130, 51001 RIJEKA
Telefon: 051/650-011, 051/650-013
Telefax: 051/672-114, 051/672-118
E-mail: redakcija@novilist.hr
Web: www.novilist.hr
UPRAVA
Bojan **DIVJAK** - predsjednik
Renato **IVANUŠ** - član
PROKURISTICA
Darija **PRŠA**
GLAVNA UREDNICA
Slavica **BAKIĆ**
GLAVNA UREDNICA SUPERDESKA
Dijana **PAVLOVIĆ**
UREDNIK DIGITALNIH IZDANJA
Damir **KUNDIĆ**
IZVRŠNI UREDNIK
Dražen **HERLJEVIĆ**
UREDNIČKI KOLEGIJ
Nenad **HLAČA** – NOVOSTI i SVIJET
Danijela **BAUK** - NEDJELJNI BROJ
Helena **FOGAS** – RIJEKA
Boris **PEROVIĆ** – REGIJA
Zlatko **HORVAT** – SPORT
Kim **CUCULIĆ** – KULTURA i MEDITERAN
Ivana **KOCIJAN** – MOZAIK
GRAFIČKA SLUŽBA
Tea **LILIĆ PRIBANIĆ**
TAJNICA REDAKCIJE
Branka **VRABEC**
DOPISNIŠTVO U ZAGREBU
Ulica Matka Laginje 6
WEB PORTAL
novilist.hr
E-mail: portal@novilist.hr
MARKETING I PROMOCIJA
Rijeka, Zvonimirova 20a
Direktorica:
Silvija **GERC VODOPIJA**
Telefon: 051/650-088
Telefax: 051/650-110
E-mail: oglasi@novilist.hr
Web: marketing.novilist.hr
TISKARA I KOMERCIJALA
Telefon: 051/650-024
Telefax: 051/650-036
E-mail: tiskara@novilist.hr
OGLASNI ODJEL RIJEKA
Andrije Medulića 6-8,
Telefon: 051/212-102
E-mail: oglasni.rijeka@novilist.hr
Web: http://oglasni.novilist.hr
PRETPLATA
Telefon: 051/650-170
Radno vrijeme od 7.30 do 15.30 sati
TISAK
NOVI LIST d.d. Rijeka
List izlazi svaki dan. Rukopise i materijale ne vraćamo.

HRT Radio Rijeka

07.00 Jutarnja kronika **07.21** Vrijeme **07.25** Ma nan se spi **08.00** Najava događaja **08.15** Puntapet **08.30** Kamo danas **08.40** Katolički vidici **09.00** Vrijeme za vrijeme **09.15** Zlatne godine **09.30** Baltazar **10.00** Vijesti Radio Rijeke **11.00** Priko Učke **12.00** Vijesti Radio Rijeke **12.05** Na obedu **14.00** Vijesti Radio Rijeke **14.45** Vrijeme za vrijeme **15.00** Danas aktualno **16.00** Nedjelja popodne **16.30** Kamo danas 2 **16.45** Ne pozabimo **17.00** Glazba Radio Rijeke **18.00** Play lista **19.30** Akademskih kvarat ure **19.45** Nedjelja popodne **20.00** Metanoia **20.30** Glazba Radio Rijeke **20.45** Susreti **21.00** DJ Šošo **22.00** Kronika dana

Ostali programi

KANAL RI

07.20 Školska liga, emisija o sportu **07.50** Željko Marušić i gosti, talk show **08.40** Glazbeni kanal/Tv prodaja **12.15** Naše općine i gradovi, reportaža **12.30** Bilanca uspjeha, talk show **13.05** DW: Euromaxx, magazin **13.40** Veterinarska ordinacija, emisija **14.10** Glazbeni kanal/TV prodaja **15.00** Biblijska istina, vjerska emisija **15.20** Kratki rezovi, emisija o filmu **15.50** Glazbeni kanal/TV prodaja **16.25** Ča skalica, čakavska glazbena emisija (r) **17.25** Kult kulture, emisija o kulturi **18.00** DNEVNIK **18.20** TV prodaja **18.35** Sport nedjeljom, emisija **20.10** Rotor, emisija o oktanskim i ekstremnim sportovima **21.00** Art caffe, emisija o kulturi (r) **22.00** DNEVNIK (r) **22.20** ICT na Ti, talk show **23.00** Zapisano u zvijezdama, astro show (18)

TV NOVA

11.00 Agrokultura, poljoprivredna emisija **12.00** Boje zemlje **12.30** Energetska medicina **13.00** Lifestyle TV **14.00** Art Club **14.30** Volin te Istro **15.20** Domisan predstavlja **15.40** Trajnaninenaj **16.30** Veterinarska ordinacija **17.00** Mali svijet, emisija o dječjem svaralaštvu **17.30** Kronika Grada Labina **18.00** Trdi ča Kafić **18.30** Novi milenij **19.00** Fažanska Kronika **19.30** Panoramica settimanale **20.00** Špica s Macanom **20.50** IQ Kviz **23.10** Vrata sudbine, emisija o alternativnom načinu života

HRT 4

17.47 Talenti EU regija **18.02** Romano Bolković - 1 na 1: Claudia Reiterer, talk show **18.53** Vrijeme RH sutra **18.54** Vrijeme Europa sutra **18.56** Vrijeme svijet sutra **19.00** Dnevnik 2 **19.53** Vrijeme RH sutra **19.54** Vrijeme Europa sutra **19.56** Vrijeme svijet sutra **20.00** HAK - promet info **20.01** Nedjeljom u 2 **21.00** Pregled dana **21.45** Manjinski mozaik **22.00** Intervju tjedna **22.43** Studio 4: U fokusu **23.10** Vijesti na engleskom jeziku **23.20** Vijesti na španjolskom jeziku **23.30** Studio 4: Jutarnji intervju **23.50** #REPORTAŽE: Erasmus **00.10** Vijesti iz kulture **00.17** Plodovi zemlje

Jabuka TV

07.30 Serbus Zagreb, informativna emisija **08.00** Svakodnevica, mozaična emisija **09.30** Backstage, ep.9, serija **10.00** Minute bijele kute, emisija o zdravlju **11.00** Moda XL **13.00** Hrana i vino, kulinarski show **13.30** Pjesmom te zovem, zabavno-glazbena emisija **15.15** Odaberi zdravlje, emisija o zdravlju **16.15** Lifestyle TV!, magazin **17.00** Veterinarska ordinacija, emisija o kućnim ljubimcima **17.30** Odaberi zdravlje, emisija o zdravlju **18.30** Srce Hrvatske, mozaična emisija **19.00** Serbus Zagreb - tjedni pregled, informativna emisija **20.00** Fio Show, zabavno-glazbena emisija **23.00** Zlatna zora (18), alternativni kutak

CMC

08.00 24 sata vijesti **08.05** 100% hitovi **09.00** CMC Mix **10.00** 100% hitovi **11.00** CMC Mix **12.00** Dobar dan **13.00** 100% hitovi **14.00** CMC Mix **15.00** Dalibor Petko Show: TV EYE i Adastra **17.00** CMC Mix **18.00** 100% hitovi **19.00** CMC Mix **20.00** Portret - Jasmin Stavros **21.00** 24 sata vijesti **21.05** Koncert tjedna: Damir Kedžo, Live@Trsat Castle **22.00** 100% hitovi **23.00** CMC Mix **00.00** 100% hitovi **01.00** 24 sata vijesti **01.05** 100% hitovi

www.novilist.hr
NL 125 GODINA TRADICIJE
NEDJELJA
23. STUDENOGA 2025.

ČITAJ NOVI LIST 0-24
SKENIRAJ ZA VIŠE VIJESTI BEZ PRESTANKA!

ADVENT NA GATU Subotnja večer solidan uvod u ono što slijedi idućih nekoliko tjedana

BURA IPAK NIJE GRINCH

Hladne prste grijalo je kuhano vino, a noge energična glazba

Mnogima omiljena adventska destinacija obogatila je ponudu jela i pića, a od sinoć pa sve do 15. prosinca planiran je program bogat kvizovima, bendovima, obiteljskim nedjeljama i takozvanim »tajnim« eventima

> *Moglo je biti malo toplije, moglo je biti malo manje vjetra, ali da moram birati između vjetra i kiše, radije zovem vjetar*
>
> David Wamberger

Valentina BOTICA
Snimila Ana KRIŽANEC

Tko se boji bure još...

Za Advent spremni

RIJEKA Na cestama snijeg, a na moru bura - vrijeme je ipak moglo biti ljepše za početak Adventa na Gatu, ali hladne prste grijalo je kuhano vino, a noge energična glazba. Tako da je subotnja večer ipak bila solidan uvod u ono što nam slijedi idućih nekoliko tjedana.

Mnogima omiljena adventska destinacija obogatila je ponudu jela i pića, a od sinoć pa sve do 15. prosinca planiran je program bogat kvizovima, bendovima, obiteljskim nedjeljama i takozvanim 'tajnim' eventima.

David Wamberger iz organizacije početkom je zadovoljan, unatoč jako hladnom danu.

- Čovjek to može sagledati s dvije strane. Jest jedan jako hladan dan, ali ovo je na kraju krajeva adventski sajam, božićni sajam, tako da je uobičajeno da će, osim negdje na Havajima, biti jedan hladan dan. Moglo je biti malo toplije, moglo je biti malo manje vjetra, ali da moram birati između vjetra i kiše, radije zovem vjetar, rekao je pomalo zahvalno.

Ipak, poželio je da što više ljudi izađe iz kuće kako bi DJ Modrix i bend Supercover imali dovoljno glasnu publiku i da se ta subotnja večer odvije u zabavnoj i lijepoj atmosferi. Želja mu se ispunila, jer kako su se kretale kazaljke na satu, tako se lampicama osvijetljeni Gat sve više punio.

U odnosu na prošlu godinu, noviteta ima, kaže Wamberger.

- Stigli su neki novi suradnici.. Ponuda je sigurno bolja nego lani, a ostalo je negdje na lanjskom nivou. Cijene smo ostavili otprilike kao i lani s minimalnim iznimkama, a neke su cijene čak i niže, rekao je točeći kuhano vino od tri i pol eura.

Žednih neće biti, a za gladne tu su kobasice, burgeri i razne slastice, a cijene se kreću od 10 do 12,50 za burgere, kobasica se nađe za sedam, ali i 12, pivo je četiri i pol eura, a slastice od četiri do šest eura.

Sljedeća na programu je današnja obiteljska nedjelja koja uključuje slikanje s Djedom Božićnjakom, degustacije adventske hrane i poklone za djecu.

DJ Modrix zadužen je bio za »prvi ples«

ERSTE
100% ONLINE
Uz George gotovinski kredit ti biraš kako sviraš.
Provjeri uvjete na erstebank.hr ili na 0800 7890.

Valute označene zvjezdicom za koje Banka ne objavljuje kupovni i prodajni tečaj za efektivu ne smatraju se valutama s Tečajne liste Banke u kojima Banka vodi transakcijske račune i/ili zaprima gotovinske naloge za plaćanje i/ili provodi otkup deviza. Tečajevi za predmetne valute (tečajevi za devize) koriste se za preračunavanje u bezgotovinskim transakcijama.

TEČAJNA LISTA BROJ: 230
Erste & Steiermärkische Bank d.d.
Primjenjuje se od 22.11.2025.

Valuta	Jed.	Kupovni za efektivu	Kupovni za devize	Srednji za devize	Prodajni za devize	Prodajni za efektivu	Srednji tečaj HNB
AUD	1	1,858700	1,839500	1,787300	1,735000	1,715800	1,787300
CAD	1	1,687500	1,670000	1,622600	1,575100	1,557600	1,622600
CZK	1	25,277100	24,943800	24,235000	23,526100	23,192800	24,235000
DKK	1		7,687100	7,468700	7,250200		7,468700
HUF	1	399,917400	394,645300	383,430000	372,214600	366,942500	383,430000
JPY	1	188,324000	185,841300	180,560000	175,278600	172,795900	180,560000
NOK	1		12,138900	11,794000	11,449000		11,794000
SEK	1		11,348500	11,026000	10,703400		11,026000
CHF	1	0,966000	0,956000	0,928900	0,901700	0,891700	0,928900
GBP	1	0,915500	0,906000	0,880300	0,854500	0,845000	0,880300
USD	1	1,198000	1,185600	1,152000	1,118300	1,105900	1,152000
BAM	1	2,032100	2,011000	1,955830	1,900500	1,879500	1,955830
PLN	1	4,427300	4,368900	4,244800	4,120600	4,062200	4,244800